

Nr 164.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående omorganisation
av kammarkollegium m. m.; given Stockholms slott den
25 februari 1919.*

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över
finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att
1:o ej mindre
dels godkänna följande avlöningsstat för kammarkollegiet, att
tillämpas från och med år 1920:

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-tilllägg	Summa	
K r o n o r					
1 generaldirektör	7,000	3,000	1,000	11,000	
1 kammarråd.....	5,000	2,500	600	8,100	
4 kammarråd.....	20,000	10,000	2,400	32,400	Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 förste advokatfiskal	4,200	2,000	600	6,800	
1 andre advokatfiskal	3,600	1,800	400	5,800	
1 tjänsteman i andra lönegraden (sekreterare)	3,600	1,800	400	5,800	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
7 tjänstemän i andra lönegraden (4 sekreterare, 3 arkivarier)	25,200	12,600	2,800	40,600	
1 arkivarie för lantmäteriutredningar	3,600	1,800	400	5,800	
1 tjänsteman i första lönegraden (notarie)	2,200	1,500	300	4,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
5 tjänstemän i första lönegraden (2 notarier, 2 fiskaler, 1 registrator)	11,000	7,500	1,500	20,000	
1 kvinnligt biträde i andra lönegraden	1,300	500	200	2,000	Efter 5 år kan avlöningen höjas med 200 kronor, efter 10 år med ytterligare 200 kronor och efter 15 år med än ytterligare 200 kronor; skolande av ålders-tillägget 100 kronor till höra lön och 100 kronor tjänstgöringspenningar.
1 kvinnligt biträde i andra lönegraden	1,300	500	200	2,000	
1 kvinnligt biträde i första lönegraden	1,100	300	200	1,600	
6 kvinnliga biträden i första lönegraden	6,600	1,800	1,200	9,600	
1 förste vaktmästare	1,100	650	150	1,900	Efter 3 år kan lönen höjas med 100 kronor, efter 6 år med ytterligare 100 kronor och efter 9 år med än ytterligare 100 kronor.
1 vaktmästare	900	550	150	1,600	
3 vaktmästare	2,700	1,650	450	4,800	
Anslag till vikariatsersättning, arvoden åt amanuenser och flitpenningar ..	—	—	—	29,800	
Anslag till renskrivnings- och tryckningskostnad, <i>förslagsanslag</i>	—	—	—	3,000	
Summa kronor	—	—	—	196,600	

Anm. Därest bostad med bränsle, eventuellt med bränsle och elektriskt ljus, där sådant anordnats, anvisas vaktmästare, skall av lönen avstås för bostad med bränsle 300 kronor för år samt för lyse 25 kronor om året. Därest vaktmästare åtnjuter enbart bostad eller bostad med värme, men icke i övrigt erforderligt bränsle, ävensom då bostadsförmån är av sådan beskaffenhet, att den icke kan anses hava ovan sagda värde, skall det ankomma på Kungl. Maj:t att efter omständigheterna bestämma det lägre löneavdrag, som för dylik förmån skall äga rum. Förmånen av lyse innebär allenast rätt till en årlig maximiförbrukning av elektrisk ström intill högst 100 kw-timmar. Åtnjutes lyse, skall vaktmästaren själv bekosta armatur och lampor. I övrigt skola i fråga om förmån av bostad m. m. i tillämpliga delar lända till efterrättelse bestämmelserna i § 3 av kungl. kungörelsen den 1 november 1918 angående avlöningsförbättring från och med år 1919 för vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare (Sv. F. S. 1918 nr 836).

dels förklara att för åtnjutande av de i nämnda stat upptagna avlöningsförmåner skola lända till efterrättelse bestämmelserna i kungörelsen den 26 maj 1909 angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av de från och med den 1 juni 1909 fastställda nya avlöningsförmånerna för kammarkollegiet, med iakttagande därvid av

ej mindre att tjänsteman i andra lönegraden, med undantag av den som erhåller fullmakt å andra advokatfiskaltjänst eller å befattning såsom arkivarie för lantmäteriutredningar, skall vara skyldig att tjänstgöra å den särskilda befattning inom graden, där kammarkollegiet, till befordrande av arbetets oavbrutna gång, finner honom lämplig och behövlig, samt att förste advokatfiskal äger årligen, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester under en och en halv månad, samt

att vid bestämmande av tidpunkten för förhöjning av lönen efter viss tids fortsatt innehavande av befattning i samma lönegrad icke må föras befattningshavaren till last den tid han åtnjutit ledighet för fullgörande av värnplikt; ävensom att sådan förhöjning bestämmes, beträffande vaktmästare, att inträda, den första förhöjningen efter tre år, den andra efter ytterligare tre år och den tredje efter än ytterligare tre år,

än även att beträffande envar, som med eller efter den nya lönestatens ikraftträdande tillträder befattning i kammarkollegiet, skall gälla

att befattningshavare är skyldig att, med bibehållande av den tjänstegrad och den avlöning han innehar, när helst så av Kungl. Maj:t prövas lämpligt, låta sig förflyttas från kammarkollegiet till annan befattning inom den centrala förvaltningen,

att befattningshavare bör i avseende å rätten till ålderstillägg tillgodoräknas den tid, han inom samma lönegrad innehaft ordinarie tjänst i kammarkollegiet eller i annat statens ämbetsverk,

att löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av avlöningsförhöjning, redan uppnått den levnadsålder, vid vilken han enligt bestämmelserna i lagen angående civila tjänstinnehavares rätt till pension är skyldig att från tjänsten avgå, icke må tillträda samma förhöjning,

att manlig befattningshavare, som utnämnts att från den nya statens ikraftträdande vara innehavare av ordinarie tjänst i kammarkollegiet, må för erhållande av löneförhöjning tillgodoräknas den tid, varunder han omedelbart före tillträdet till befattningen på grund av stadigvarande förordnande i kollegiet bestritt tjänst av motsvarande lönegrad med av riksdagen å extra stat anvisad avlöning, samt

att beträffande de i staten upptagna kvinnliga befattningshavare skola i övrigt lända till efterrättelse de föreskrifter, som äro eller kunna vara utfärdade angående allmänna villkor och bestämmelser att gälla för å vissa domstolars, ämbetsverks och myndigheters stater uppförda biträdesbefattningar,

dels ock medgiva, att de tjänstemän i första lönegraden, vilka icke befordras till högre grad från tiden för den nya statens ikraftträdande och ej heller vara inom sin grad uppförda å den nya staten, skola med fortsatt tjänstgöringsskyldighet bibehållas vid dem enligt hittills gällande stat tillkommande avlöningsförmåner och upptagas å blivande övergångsstat, ävensom förklara, att under övergångstiden motsvarande antal sekreterarebefattningar skola hållas vakanta samt att, intill dess de övertaliga tjänstemännen vara upptagna å övergångsstat, av de inbesparade sekreterareavlöningsarna må användas erforderligt belopp till avlönande av de övertaliga tjänstemännen i första graden,

än även till upprätthållande av kammarkollegiets verksamhet under år 1920 bevilja å *ordinarie stat* ett anslag av kronor 196,600, varav 3,000 kronor skola uppföras såsom förslagsanslag;

2:o) för anställande hos kammarkollegiet under tiden från och med den 1 april 1919 till samma års slut av en adjungerad ledamot och en extra notarie m. m. å *tilläggsstat* för år 1919 anvisa ett förslagsanslag, högst kronor 6,300;

3:o) för beredande under år 1920 av arvode för en ledamot såsom ordförande å division i kammarkollegiet samt för anställande hos kollegiet för år 1920 av fyra adjungerade ledamöter, en extra arkivarie, sex extra notarier och tre extra skrivbiträden i första graden ävensom för ersättande av övriga av bemälde befattningshavares anställande föranledda kostnader på *extra stat* för år 1920 bevilja ett förslagsanslag, högst kronor 63,150; samt

4:o) för ordnande av vissa till kammarkollegiets andra arkivkontor hörande handlingar på *extra stat* för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst kronor 1,950.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 februari
1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,

Statsråden: PETERSSON,

SCHOTTE,

PETRÉN,

NILSON,

LÖFGREN,

friherre PALMSTIERNA,

RYDÉN,

UNDÉN,

THORSSON.

Föredragande departementschefen statsrådet Thorsson anförde:

Med anledning av särskilda av kammarkollegiet gjorda framställningar i fråga om dels omorganisation av ämbetsverket, dels tillfällig förstärkning av kollegiets arbetskrafter under åren 1919 och 1920, dels ock ordnande av vissa kollegiets andra arkivkontor tillhörande handlingar har Kungl. Maj:t *ej mindre* i den till riksdagen den 9 januari 1919 avlätna statsverkspropositionen under punkterna 5, 6 och 7 av sjunde huvudtiteln föreslagit riksdagen att i avvaktan på de förslag i nyssnämnda hänseenden, som framdeles kunde komma att avlåtas, å riksstaten för år 1920 dels beräkna det ordinarie anslaget till kammarkollegiet, nu utgörande 128,000 kronor, till 201,000 kronor, dels bland

de extra anslagen beräkna ett förslagsanslag, högst 63,150 kronor, till förstärkning av arbetskrafterna under år 1920 ävensom ett förslagsanslag, högst 1,950 hronor, för ordnande av vissa till kollegiets andra arkivkontor hörande handlingar, *än även* i den samma dag avlåtna propsitionen om tilläggsstat till riksstaten för år 1919 under punkt 2 av sjunde huvudtiteln föreslagit riksdagen att i avvaktan på det förslag till ytterligare förstärkning av arbetskrafterna hos kammarkollegiet under innevarande år, som framdeles kunde komma att avlåtas, å tilläggsstat för år 1919 för ändamålet beräkna ett förslagsanslag, högst 6,300 kronor.

Jag anhåller att nu ånyo få anmäla dessa ärenden.

I skrivelse den 6 oktober 1916 framlade kammarkollegiet alternativa förslag till en omfattande förstärkning av arbetskrafterna hos kollegiet. Enligt det ena, av kollegiet förordade alternativet skulle, jämte det vissa tillägg gjordes till den för år 1917 redan fastställda extra staten, kollegiets behov av ökade arbetskrafter från och med år 1918 tillgodoses dels genom en betydande utvidgning av den ordinarie staten och därmed sammanhängande förändrad organisation av ämbetsverket dels ock genom fortfarande upptagande å extra stat av vissa tjänster, som avsåges att bliva mer tillfälliga. Det andra alternativet gick ut på att jämväl för år 1918 möta hela behovet av arbetsförstärkning med anslag å extra stat.

Genom särskilda beslut den 24 november och den 30 december 1916 anbefalldes löneregleringskommittén att yttra sig över de båda alternativen.

På grund av det myckna arbete av brådskande natur, som åvilade kommittén, har kommittén icke medhunnit granskningen av förslaget om ändringar i den ordinarie staten å sådan tid att förslaget kunnat föreläggas vare sig 1917 eller 1918 års riksdagar, varemot kommittén — som genom remiss den 2 mars 1917 fått till sig överlämnat ett från lantmäteristyrelsen infordrat, den 27 februari 1917 dagtecknat utlåtande över kollegiets ifrågavarande skrivelse, så vitt angår visst däri väckt spörsmål — den 23 mars 1917 avgav utlåtande i ärendet i vad angick ökningen av arbetskrafterna å extra stat. I följd härav har kollegiets hela behov av ökade arbetskrafter för såväl 1918 som 1919 måst tillgodoses genom anslag på extra stat.

I skrivelse den 10 juni 1918 gjorde kammarkollegiet förnyad framställning i organisationsfrågan och föreslog därvid på grund av nytillkomna omständigheter vissa ändringar i sin förut i ämnet gjorda hemställan.

Tillika hemställde kollegiet i en särskild, berörda den 10 juni 1918 avlåten skrivelse om anvisande av anslag å extra stat för beredande åt kollegiet av ökade arbetskrafter under åren 1919 och 1920 samt om beredande av medel för fortsatt ordnande av vissa kammarkollegiets andra arkivkontor tillhörande handlingar.

Sistnämnda två skrivelser remitterades enligt särskilda beslut den 8 augusti och den 3 oktober 1918 till löneregleringskommittén för yttrande, den senare skrivelsen i vad den avsåge personalförhållandena vid kollegiet för år 1920.

Slutligen har kollegiet inkommit med en ytterligare, den 25 oktober 1918 dagtecknad framställning i frågan om ämbetsverkets organisation, vilken framställning genom remiss den 5 november 1918 överlämnats till utlåtande av löneregleringskommittén.

Efter det Kungl. Maj:t den 18 september 1918 förordnat kammarrådet friherre Casten von Otter att såsom ledamot i löneregleringskommittén deltaga i behandlingen av den föreliggande frågan om ny avlöningsstat för kammarkollegiet, avgav kommittén den 14 december 1918 utlåtande med anledning av de i ämnet avlåtna remisserna.

Jag torde nu få redogöra för kammarkollegiets i de olika skrivelserna framställda förslag, såvitt de numera äro aktuella, och för löneregleringskommitténs däröver avgivna yttrande, och torde därvid få till en början uppehålla mig vid frågan om ändring i kollegiets stat och det därmed sammanhängande spörsmålet om ämbetsverkets omorganisation. Inledningsvis torde därvid få förutskickas en kortfattad erinran om kollegiets ämbetsbefattning och dess nuvarande organisation.

Efter att under sina tidigare verksamhetsskeden hava utgjort medelpunkten för vården om rikets drätsel och näringar, har i jämbredd med förvaltningens utveckling kammarkollegiet efter hand fått sitt verksamhetsområde mer och mer begränsat dels genom att från kollegiet utbrutits andra ämbetsverk och dels genom att vissa grupper av ärenden överflyttats på andra myndigheter eller genom att den domsrätt i administrativa ärenden, som tillkommit kollegiet, i viss utsträckning förlagts till de allmänna domstolarna.

Enligt den för kollegiet nu gällande, den 26 maj 1909 utfärdade instruktionen med däri senare vidtagna förändringar åligger det i allmänhet kollegiet att handlägga frågor av kameral natur eller som angå den allmänna hushållningen, att hava inseende och vård över den fasta egendom, varom i instruktionen närmare förmäles — bestående väsent-

Kammar-
kollegiets
ämbetsbefatt-
ning.

ligen av civila och ecklesiastika boställen, till civila och kyrkliga behov och ändamål i övrigt anslagna hemman och lägenheter, de under åborätt upplåtna kronohemman, lägenheter och nybyggen samt den statens fasta egendom i övrigt, i avseende varå icke är annorlunda stadgat — *samt att i den ordning författningarna stadga eller Kungl. Maj:t för särskilda fall föreskriver ombesörja ärenden, som angå förvärvande åt eller avhändande från staten eller allmän inrättning av äganderätt till fastighet.* Kollegiet har jämväl fått sig ålagt att med uppmärksamhet följa alla de förhållanden, å vilka den inom området för kollegiets verksamhet varande kamerala och ekonomiska lagstiftningen äger inflytande, samt, när kollegiet finner allmänt och enskilt gagn och bästa så fordra, till Kungl. Maj:t avgiva underdåniga framställningar och förslag till ändring, jämkning eller ock upphävande av de i dessa ämnen gällande författningar och föreskrifter.

Då denna allmänna karakteristik av kollegiets verksamhet knappast kan bibringa en bestämd uppfattning om de i hög grad skiftande och ofta maktpåliggande frågor, som handläggas av ämbetsverket, och å andra sidan ett fullständigt återgivande av de i instruktionens närmast följande paragrafer upptagna detaljerade föreskrifter torde föra för långt, torde från sistnämnda paragrafer få erinras om följande grupper ärenden, däri det åligger kollegiet att antingen omedelbart besluta eller pröva inkommande besvär eller ock till Kungl. Maj:t avgiva underdåniga utlåtanden, nämligen frågor om jordeböckerna, om hemmans rätta mantal, om namnförändring å hemman, om lotsningsbesväret, om de förmåner, rättigheter och skyldigheter, som åtfölja jorden, om skattnöjdigheter, om markegångstaxor, om jordavsöndringar och avgälder från sådana, om prästerskapets löningsrättigheter, inberäknat frågor om löneroglering för prästerskapet samt ändring i den kyrkliga organisationen och vad därmed sammanhänger, om landgille, om stadsjords egenskap och beskaffenhet, om förändring i landets administrativa, kommunala och kyrkliga indelning, om åborätt, om användande av åbolediga hemman, om krononybyggens anläggning, om användande av expropriations- och dylika medel, som tillfallit under kollegiets vård stående egendom, om skatteköpeskillings fastställande, om skatteköp å och skatteomföring av kronojord, om storskiften och avvitringar. Till de ärenden, som på grund av en den 23 december 1918 vidtagen instruktionsändring tillkomma kollegiet, återkommer jag i det följande. I avseende å värden om den under kollegiets inseende ställda fasta egendomen är särskilt att framhålla det viktiga åliggandet att tillse att denna egendom icke användes eller disponeras emot därom givna föreskrifter.

Erfarenheten under den tid, som förflutit efter den nya organisa-

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 1 saml. 141 häft. (Nr 164.) 2

tionens genomförande, har bestyrkt riktigheten av de sålunda gjorda uttalandena.

Kammar-
kollegiets
organisation.

Ordinarie
personal.

Innan kammarkollegiet år 1879 omorganiserades, bestod detta ämbetsverk av president och sex kammarråd, varjämte därstädes voro anställda i dåvarande tredje tjänstegraden sex tjänstemän, nämligen en sekreterare, en advokatfiskal och fyra kamrerare, därav en å arkivkontoret (kammararkivet), i dåvarande andra tjänstegraden tio tjänstemän, nämligen fem notarier, en aktuarie och registrator samt fyra kammarförvanter, därav en kammarförvant å arkivkontoret, ävensom i dåvarande första tjänstegraden sjutton tjänstemän, nämligen sju kanslist, därav två å advokatfiskalskontoret, och tio kammarskrivare, därav en å arkivkontoret, vartill kommo två på förordnande tillsatta kanslist.

Vid omorganisationen nämnda år bibehöllos kammarråden vid ett antal av sex, varemot en ganska väsentlig minskning i antalet underordnade ordinarie tjänstemän ägde rum. Under det att tjänstemännen i förutvarande andra, numera första lönegraden blevo till antalet tolv, därav tio notarier, en registrator och en aktuarie, nedsattes antalet tjänstemän i tredje lönegraden, motsvarande nuvarande andra, från sex till allenast två, nämligen en advokatfiskal och en arkivarie, och indrogos dåvarande första lönegradens samtliga sjutton å stat uppförda beställningar, i vilkas ställe anvisadas medel till avlönande av extra ordinarie tjänstemän, amanuenser, vilkas antal växlade mellan åtta och tio.

Berörda reduktion i kollegiets tjänstemannakår genomfördes utan att något avskiljande av mål och ärenden från kollegiets ämbetsbefattning samtidigt ägde rum.

Med den sålunda reducerade personalen arbetade kollegiet till den 1 juni 1909, då dess nuvarande, genom instruktionen den 26 maj 1909 fastställda organisation trädde i tillämpning.

Till grund för denna organisation ligger i huvudsak nyssnämnda av löne regleringskommittén avgivna betänkande rörande reglering av löneförhållanden m. m. vid kammarkollegium. I detta betänkande erierade kommittén om den begränsning av kollegiets ämbetsverksamhet, som efter år 1879 till följd av utfärdade lagbestämmelser ägt rum, och framlade förslag om ytterligare begränsning av ämbetsverksamheten genom upphörande av kollegiets befattning såsom mellaninstans med vissa besvärsmål ävensom genom överflyttning till andra förvaltningsmyndigheter eller till de allmänna domstolarna av vissa mål och ärenden; och tillstyrkte kommittén därjämte en icke oväsentlig minskning i antalet såväl ledamöter i ämbetsverket som tjänstemän därstädes.

Enligt det statsrådsprotokoll, som åtföljde den av Kungl. Maj:t till 1908 års riksdag avgivna propositionen i ämnet, skulle i samband med omorganisationen åtskilliga grupper av mål och ärenden avskiljas från kollegiet och i följd därav en minskning i tjänstemannapersonalen kunna genomföras.

I enlighet med vad av Kungl. Maj:t föreslogs och av riksdagen gillades, kom kollegiets ordinarie tjänstemannapersonal nu att bestå av, förutom chef och fyra kammarråd, två andra gradens tjänstemän, nämligen en advokatfiskal och en arkivarie, och åtta första gradens tjänstemän, därav sex notarier, en aktuarie och en registrator, och blev, vad beträffar den extra ordinarie personalen, det anslag, som avsågs för, bland annat, beredande av arvoden åt amanuenser, begränsat sålunda att de fast anställda amanuensernas antal skulle utgöra sex i stället för tio eller åtta.

Sedermåra har emellertid en utökning av kammarkollegiets ordinarie personal ägt rum.

Jämlit kungl. brev den 10 juni 1912 upptogos från och med den 1 januari 1913 å kollegiets stat tre kvinnliga skrivbiträdeshattningar, därav en av andra (högre) och två av första (lägre) lönegraden.

Från och med 1915 års början förändrades, enligt kungl. brev den 2 april 1914, en av befattningarna i första lönegraden, aktuariebefattningen, till tjänst i andra lönegraden, vars innehavare benämnes arkivarie, samt inrättades ytterligare en arkivariebefattning, likaledes hänförd till andra lönegraden.

Sistnämnda förändring förleddes av en av kollegiet i underdånig skrivelse den 26 mars 1913 gjord framställning, över vilken löneeregleringskommittén på sin tid hördes, varefter framställning i ärendet gjordes till 1914 års förra riksdag. Till stöd för förändringen hade åberopats, bland annat, att såsom en följd av den ökade tillströmningen av ärenden en icke oväsentlig del av det arbete, som förutsatts skola utföras av de biträdande tjänstemännen och även lämpligen borde av dem verkställas, icke medhunnas av dem, utan att ledamöterna nödgats övertaga åtskilligt detaljarbete med ärendenas utredning m. m. I avseende å vad vidare i denna fråga förekommit torde få hänvisas till det vid statsverkspropositionen till sagda riksdag fogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, sjunde huvudtiteln, sid. 4 och följande.

Under de senast förflutna åren har i ganska stor utsträckning kollegiet beviljats tillfällig förstärkning av arbetskrafterna.

Sedan den 29 januari 1912 har på grund av särskilda kungl. brev varit hos ämbetsverket auställd en extra advokatfiskal. Denna

*Tillfällig
arbetsför-
stärkning.*

förstärkning av arbetskrafterna har föranletts av den allttjämt fortgående ökningen i arbetet å kollegiets advokatfiskalskontor. Om de närmare omständigheter, som betingat ifrågavarande extra befattning, torde få hänvisas till vad därutinnan anföres här nedan under avdelningen om advokatfiskalsämbetet.

Under år 1914 biträdde kollegiet dessutom under loppet av fem och en halv månader av en adjungerad ledamot för avarbetande av uppkommen balans i de på kollegiets handläggning beroende ärendena, varjämte under tio månader särskild person var anställd såsom biträdande arkivarie, något som påkallades av den då pågående starka tillströmningen av ärenden rörande frälseräntor. För utredning av jordregisterärenden åtnjöt kollegiet slutligen under två månader biträde av en lantmätare.

Under år 1915 voro hos kollegiet anställda, förutom extra advokatfiskalen, dels hela året en adjungerad ledamot och en extra notarie för balansens avarbetande (jfr statsrådsprotokollet till propositionen nr 133 till 1915 års riksdag sid 3—8) samt ett lantmäteribitråde för utredning av jordregisterärenden dels under en och en halv månad en adjungerad ledamot, under fyra och en halv månader en adjungerad ledamot och en extra notarie, och under två och en tredjedels månader ytterligare en adjungerad ledamot och en extra notarie, samtliga för handläggning av prästerliga löneregleringar och i samband därmed stående frågor (statsrådsprotokollet till propositionen nr 205 till 1916 års riksdag), dels ock under sex månader en biträdande arkivarie för utredning av jordregisterärenden.

För påskyndande av dels sistnämnda utredningsarbete och dels utredningen av vissa med de nya prästerliga löneregleringarna sammanhängande frågor var under vissa delar av året förordnad en extra amanuens såsom biträde åt vederbörande föredragande.

Med hänsyn till det ökade antalet befattningshavare och det växande arbetet ställdes till kollegiets förfogande visst belopp att under år 1915 användas såsom tillägg till det i ämbetsverkets stat uppförda anslaget till vikariatsersättning, renskrivnings- och tryckningskostnad m. m.

De extra befattningshavare, vilka förutom extra advokatfiskalen voro *under år 1916* anställda hos kollegiet, utgjordes av tre adjungerade ledamöter, därav en för balansens avarbetande och två för handläggning av prästlöneärenden, och fyra till deras biträde anvisade extra notarier, en extra arkivarie och ett lantmäteribitråde för utredning av jordregisterärenden samt ett extra skrivbiträde i andra graden och två extra skrivbiträden i första graden, samtliga nu nämnda befattningshavare för-

ordnade för hela året, ytterligare en adjungerad ledamot, förordnad för sex månader för handläggning av jordregisterärenden, samt — med indragning av en amanuensbefattning — två extra tjänstemän i första graden, fiskaler, likaledes förordnade för sex månader och avsedda till tjänstgöring å advokatfiskalskontoret, varest denna arbetsförstärkning var nödig på grund av den alltjämt fortgående ökningen i sagda kontors arbetsuppgifter (jämför propositionen nr 205 till 1916 års riksdag, statsrådsprotokollet sid. 20—28, 36—39).

Dessutom hade kollegiet fått sig beviljad ökning i berörda anslag för vikariatsersättning m. m., med anlitande varav varit anställda två kvinnliga skrivbiträden och ett antal kvinnliga biträden för verkställande av vissa uträkningar.

Under år 1917 tjänstgjorde, förutom extra advokatfiskalen, *dels* hela året tre adjungerade ledamöter — därav två handlade prästlöne-regleringsärenden och en biträdde med balansens avarbetande — en extra arkivarie och ett lantmåteribitråde för utredning av jordregisterärenden, fem extra notarier såsom biträden åt nämnda adjungerade ledamöter, två fiskaler för tillgodoseende av behovet av ökade arbetskrafter å advokatfiskalskontoret, ett extra skrivbiträde i andra graden och tre extra skrivbiträden i första graden, *dels* under sex månader ett lantmåteribitråde för nedan omförmälda ändamål, *dels* under sex månader en adjungerad ledamot för handläggning av jordregisterärenden, *dels* ock under tre månader en adjungerad ledamot för handläggning av vissa ärenden, som hade samband med prästlöne regleringen, varjämte åt kollegiet anvisats visst anslag för att på det sätt bereda lindring åt ämbetsverkets chef, att äldste tjänstgörande ledamoten fungerade såsom ordförande å division (propositionen nr 207 till 1917 års riksdag, statsrådsprotokollet sid. 10—11 samt 22—25). Vidare hade anvisats ökning i anslaget till vikariatsersättning m. m. för beredande av medel till arvoden åt tillfälliga biträden och bestridande av kostnaden för den ökade renskrivningen, i vilket sistnämnda hänseende förekommit bland annat att till följd av ökning i registratorns arbete registratorn hade behov av tillfällig hjälp av kvinnligt biträde.

Anställandet av sist omförmälda lantmåterisakkunniga biträde motiverades därav att i en betydande mängd av de ärenden, som handlades av kollegiet och dess kontor, särskilt advokatfiskalskontoret, erfordrades utredning i lantmåterihänseende; och torde beträffande vad i detta ämne vidare förekommit få hänvisas till det följande (avdelningen lantmåteribitråde).

Vad angår år 1918 voro följande extra befattningshavare anställda hos kollegiet, nämligen, förutom den extra advokatfiskalen, *dels* under

hela året tre adjungerade ledamöter och fem extra notaries, därav en adjungerad ledamot och en notarie för balansens avarbetande och de övriga för handläggning av prästlöneärenden, en extra arkivarie och två lantmäteribiträden — av vilka sistnämnda befattningar den ena på grund av personalbrist endast tidvis kunnat hållas besatt — för utredning av jordregisterärenden, ett lantmäteribitråde för att biträda kollegiet med utredningar i de till kollegiets ordinarie arbetsområde hörande ärenden, två extra fiskaler samt ett kvinnligt skrivbiträde i andra och tre i första graden, dels under fyra månader en adjungerad ledamot för handläggning av ärenden, som hade samband med prästlöneregleringen, dels ock under tre månader ytterligare en extra advokatfiskal.

Sistnämnda extra advokatfiskals anställande föranleddes av en av advokatfiskalsämbetet i memorial den 9 september 1918 gjord, av kollegiet med skrivelse den 24 samma månad till Kungl. Maj:t överlämnad och tillstyrkt framställning, däri framhölls att arbetsbördan å advokatfiskalskontoret redan i hög grad, om ock i viss mån indirekt, rönt inverkan av bestämmelserna i den nya vattenlag, som den 28 juni 1918 utfärdats att lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1919. Till innehållet i sagda memorial återkommer jag längre fram.

Även för år 1918 beviljades tillägg i anslaget till vikariatsersättning m. m., med anlitande varav varit anställd en amanuens och ett antal kvinnliga extra biträden.

Slutligen har kollegiet jämväl för år 1919 beviljats förstärkning av arbetskrafterna i ungefär enahanda omfattning som för år 1918, varförutom kollegiet, såsom nämnts, ingått till Kungl. Maj:t med anhållan såväl om viss ytterligare arbetsförstärkning under samma år som ock om erforderlig förstärkning av arbetskrafterna under år 1920. Sistberörda frågor upptagas till behandling i det följande.

I förestående redogörelse har icke medtagits den förstärkning av arbetskrafterna, som varit nödig för utredningen och handläggningen av de ärenden, som avses i kungl. brevet den 1 december 1912 angående vidtagande av åtgärder till bevakande av kronans tvistiga rätt till strömfall m. m., och vilken arbetsförstärkning bestått bland annat däri att revisionssekreterare till växlande antal varit förordnade att för ändamålet såsom extra advokatfiskaler tjänstgöra i kollegiet, (statsverkspropositionen till 1916 års riksdag, sjunde huvudtiteln, sid. 13), ej heller det biträde, som ställts till kollegiets förfogande för ordnande av förutvarande aktuarietkontorets, nuvarande andra arkivkontorets handlingar (statsverkspropositionen till 1918 års lagtima riksdag, sjunde huvudtiteln, sid. 8). Arbetsförstärkningen i nämnda hänseenden har nämligen

varit föranledd av förhållanden, som ligga vid sidan av de i förevarande sammanhang behandlade omständigheter. Ej heller hava i redogörelsen omförmäls vare sig den arbetsförstärkning, som ägt rum med anledning därav att vissa ledamöter och vid ett tillfälle advokatfiskalen, för att uteslutande ägna sig åt vissa mera omfattande ärenden, befriats från handläggningen av övriga dem tillhörande ärenden, eller den ökning i kollegiets arbete, som uppstått till följd därav att kollegiet fått sig uppdraget att genom tjänsteman, som därtill av kollegiet förordnas, fullfölja utredningen rörande de ecklesiastika boställena (statsverkspropositionen till 1918 års riksdag, 8:de huvudtiteln, statsrådsprotokollet, sid. 123).

I sin nu förevarande framställning av den 6 oktober 1916 har kammarkollegiet — efter en redogörelse för de behov, som kollegiet funnit påkalla tillfällig ökning av arbetskrafterna för år 1917, och med uttalande av den mening att samma behov måste antagas komma att i hela sin omfattning kvarstå även under år 1918 — anfört att kollegiet i följd därav skulle hava anledning att för sistnämnda år begära anvisande av extra arbetskrafter i samma utsträckning som visat sig erforderligt för år 1917, men att kollegiet emellertid, efter noggrant övervägande, funnit sig böra framföra ett *förslag till en partiell omorganisation av ämbetsverket* från och med år 1918.

Frågan om
kammarkollegiets omorganisation.

Kollegiet hade därvid, efter vad kollegiet vidare yttrat, sökt alldeles frånse de extraordinära förhållanden, som uppkommit genom såväl den i senare tid framträdde starkare tillströmning av ärenden inom vissa grupper (prästlönereglerings- och därmed sammanhängande ärenden även som jordregisterärenden), en tillströmning, vilken vore att betrakta såsom en i det hela mera tillfällig företeelse, som ock den i hög grad ökade balansen av oavgjorda ärenden. I den mån ämbetsverkets behov av förstärkta arbetskrafter hänförde sig till nämnda, mera övergående tillförsel och den mindre gynnsamma situationen i avseende å arbetsbalansen kunde det givetvis icke ifrågasättas att behovet skulle fyllas annorledes än genom anställandet av extra befattningshavare i därefter avpassad utsträckning.

Anledningen till framläggandet av nämnda omorganisationsförslag låge i det redan tidigt efter genomförandet av 1909 års omorganisation av verket framträdde och sedermera allt klarare vordna sakförhållande att kollegiets *ordinarie* arbetskrafter icke vore tillräckliga för fullgörandet av de arbetsuppgifter, som ålåg kollegiet i och genom den verket påvilande *ordinarie* arbetsbördan. Det låge i sakens natur att botandet av

denna brist måste ske genom ändringar i den ordinarie organisationen med inrättande av behövt antal nya befattningar på stat och icke genom anlåtande av extra systemet med dess allmänt kända och erkända olägenheter. Kollegiet, som för det dåvarande arbetade med en extra personal i det närmaste lika stor som den ordinarie, hade en alltför livlig känsla av dessa olägenheter för att kunna nöja sig med en sådan anordning till frågans lösning, som endast skulle bestå i personalens tillökning med extra befattningshavare.

I detta sammanhang erinrades hursom riksdagen i skrivelse den 5 juni 1916 nr 190, vari riksdagen anmält sitt bifall till Kungl. Maj:ts förslag i propositionen nr 205, gjort ett uttalande, som tydligen gäve ett erkännande åt den meningen, att kollegiets dåvarande behov av arbetsförstärkning delvis vore av stadigvarande beskaffenhet. Då nämligen riksdagen uttryckte en förhoppning om indragning av extra tjänster hos kollegiet, när de ärenden rörande fastställande av nya löneregleringar för rikets prästerskap och därmed sammanhängande frågor samt de i samband med jordregistrets uppläggande uppkomna frågor, som av ämbetsverket handlades, och vilka vore av mera tillfällig beskaffenhet, nedgått i antal och ämbetsverkets arbetsbörda sålunda minskats, hade detta yttrande begränsats till att avse »åtminstone några» av de extra tjänsterna.

Kollegiet hade, efter vad vidare anfördes, självfallet icke förbisett att tidsförhållandena vore sådana, att de snarare avhölle från inrättandet av nya befattningar, och hade tagit all skyldig hänsyn till vederbörande departementschefs anmaning att vid avgivande av förslag beträffande anslagsäskanden iakttaga all den sparsamhet, som lämpligen låte sig göra. Men olägenheterna och svårigheterna — alltjämt med tagen hänsyn till den normala arbetsbördan — av de dåvarande arbetsförhållandena inom verket hade, ehuru de, såsom kollegiet haft tillfälle att förut vid olika tillfällen framhålla, länge gjort sig kraftigt kännbara, dåmera nått en sådan utveckling, att kravet på en förändring till det bättre ej längre kunde undertryckas. Omöjligheten att uppehålla ärendenas jämna gång utan att på ledamöter och tjänstemän uppställa fullständigt obilliga krav framträdde allt bjärtare. En ändring vore påkallad med hänsyn såväl till det allmännas fordran på ärendenas bringande till avgörande inom skälig tid som ock till ledamöters och tjänstemäns anspråk på skäligt mått å det dem åliggande arbetet. Kollegiet kunde icke taga på sitt ansvar att låta arbetet fortgå under samma ogymsamma förhållanden som dittills.

Då kollegiet övervägt organisationsfrågan, hade det, fortsatte

kollegiet, synts kollegiet som skulle det kunna i första hand ifrågasättas att öka kammarrådens antal. I betraktande av det ökade antalet ärenden inom grupper, som tillhörde kollegiets ordinarie arbetsområde, framställde sig självant tanken på en förändring i sådan riktning. Kollegiet hade emellertid ansett sig böra icke underlåta att undersöka, om ej ett bättre arbetsresultat skulle kunna, utan att ledamöternas antal ökades, vinnas genom en förändring i organisationen, så vitt denna berörde de underordnade tjänstemännen.

Då jag nu övergår till en närmare redogörelse för kammarkollegiets i de olika skrivelserna framlagda förslag, torde jag till en början få uppehålla mig vid frågan om *chefens ställning*.

Chefen.

Denna fråga har icke av kollegiet skjutits i förgrunden utan upptagits allenast såsom en följd av kollegiets övriga i ämnet framställda förslag.

Kollegiet.

Efter att i skrivelsen den 6 oktober 1916 hava redogjort för sina olika förslag till ämbetsverkets organisation, har nämligen kollegiet yttrat att då kollegiet funnit sig föranlåtet att göra framställning om vidtagande av åtgärder för kollegiets omorganisation och för fastställande av en helt ny stat för ämbetsverket, kollegiet ansett sig hava fog för att upptaga frågan även om den ställning ämbetsverkets chef borde intaga. I detta avseende har kollegiet vidare yttrat, bland annat, följande.

Under en lång följd av år, som föregått 1909 års omorganisation, hade i spetsen för kammarkollegiet stått en president.

Löneregleringskommittén hade i sitt förut berörda betänkande av år 1903 uttalat såsom sin mening att därest ämbetsverket, såsom följden skulle bli vid bifall till kommitténs förslag rörande ärendenas föredragning och avgörande, till väsentlig del komme att förlora sin dittills varande kollegiala förvaltningsform, det icke längre funnes någon anledning att för verkets blivande chef bibehålla den allenast inom kollegiala verk förekommande presidentstiteln, och hade därför föreslagit, att, i samband med beslut om inskränkning av den kollegiala formen för ärendenas avgörande hos kollegiet, måtte bestämmas, att kollegiets blivande chef skulle benämnas generaldirektör.

Kollegiet hade i sitt över berörda betänkande avgivna utlåtande på anført skäl förmått sig icke kunna understödja kommitténs berörda förslag.

I den nya avlöningsstat för kollegiet, om vars godkännande Kungl. Maj:t i proposition nr 101 gjorde framställning till 1908 års riksdag, hade såsom ämbetsverkets chef upptagits en president. Härom hade departementschefen enligt det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet yttrat, att då han icke kunnat ansluta sig till kommitténs förslag i fråga om avskaffande såsom regel av den kollegiala formen för ärendenas handläggning, ansåge han sig sakna anledning att biträda kommitténs förslag i nu förevarande hänseende.

Vederbörande riksdagsutskott åter hade anfört huvudsakligen följande. Därest, såsom departementschefen förutsatte, ett betydligt antal mål komme att från kollegiet överflyttas dels, efter regeringsrättens inrättande, till denna domstol och dels till domänstyrelsen, syntes utan tvivel kollegiets ämbetsverksamhet, som redan genom upphörande av ärenden rörande grundskatter och till största delen även rörande skattefrälseräntor minskats, komma att ytterligare i väsentlig mån begränsas. Vid sådant förhållande och ehuru väl den kollegiala förvaltningsformen givetvis borde bibehållas beträffande vissa mål, hade utskottet i likhet med löneregléringskommittén ansett att kollegiet kunde i viss mån likställas med statskontoret samt att med avseende härå kollegiets chef borde liksom chefen för statskontoret benämnas generaldirektör och erhålla samma löneförmåner som chefen för sistnämnda ämbetsverk.

I den av utskottet framlagda och av riksdagen antagna staten hade chefen upptagits såsom generaldirektör.

Enligt gällande instruktion för kollegiet hade de till antal och vikt mest betydande grupperna ärenden hänförts till dem, som skulle avgöras kollegialt. Efter kollegiets mening förelåg fördenskull anledning att, i händelse ny stat för kollegiet fastställdes, återupptaga presidentsbenämningen för kollegiets chef.

I denna del av ärendet var generaldirektören Nehrman av skiljaktig mening och förklarade sig på anfört skäl icke kunna biträda förslaget i fråga.

Kommittén.

Löneregléringskommittén har i sitt i ärendet avgivna utlåtande avstyrkt bifall till kollegiets förslag i nu förevarande del.

Efter det benämningen generaldirektör blivit genom 1908 års riksdagsbeslut införd för kammarkollegiets chef, hade nämligen efter kommitténs uppfattning icke inträffat någon ny omständighet, som borde föranleda till återupptagande av den förutvarande benämningen president.

Departementschefen.

Jämväl efter min mening kvarstå de skäl oförändrade, som föranledde den vidtagna förändringen i benämningen för kammarkollegiets chef, vadan jag anser kollegiets förslag i nu behandlade del icke böra vinna bifall.

Ledamöter,
sekreterare
och notarier.

Huvudvikten i sina framställningar har kammarkollegiet lagt vid frågan om *ledamöternas antal* och de i samband därmed stående frågorna om *vissa notariebefattningars förändring till sekreteraretjänster* samt om *sekreterarnas och notariernas tjänstställigheten m. m.* Dessa olika frågor torde jag med hänsyn till deras inbördes samband få företaga till behandling i ett sammanhang.

Kollegiet.

Efter en erinran om kollegiets arbetsuppgifter och organisation har kollegiet i skrivelsen den 6 oktober 1916 meddelat vissa uppgifter till belysande av den ökning i arbetsmängden, som under åren närmast före skrivelsens avlåtande inträtt och alltjämt fortginge — uppgifter till vilka

jag i det följande återkommer — och i anslutning därtill gjort det uttalandet att efter det mått för kollegiets arbetsbörda, som vid genomförandet år 1909 av kollegiets nuvarande organisation angivits såsom skäligt, skulle, med bibehållande i huvudsak av den nuvarande organisationen, för hållande i löpande gång av kollegiets ordinarie arbete efter dåvarande arbetsmängd erfordras åtminstone fem i stället för nu fyra kammarråd jämte erforderligt antal underordnade tjänstemän.

Härefter har kollegiet i samma skrivelse yttrat följande.

Ehuru, vid ovan angivna förhållanden, en ökning i antalet ordinarie ledamöter i kollegiet synts vara väl motiverad, hade kollegiet, då bristerna i den nuvarande organisationen väsentligen hänförde sig till *de underordnade tjänstemännens ställning och arbetsförhållanden*, funnit sig böra söka en lösning genom omläggning av organisationen ensamt i denna del. Grundtanken hade härvid varit att söka bereda ledamöterna *fullt effektivt biträde av fullt kompetenta tjänstemän*. Därmed skulle enligt kollegiets övertygelse det nuvarande antalet ledamöter i allmänhet kunna ansvara för att de inkommande ärendena inom skälig tid företoges till avgörande.

I betraktande av det stora antalet ärenden och det tunga och tidskrävande arbete, som vilade på kollegiet, vore det emellertid lika uppenbart att *den ifrågavarande hjälpen måste bliu särdeles kraftig*.

Så vitt anginge utredningsarbetet hade förhållandena mycket förbättrats genom de å senare tiden vidtagna förändringarna, särskilt genom inrättandet av en ny arkivariebefattning och genom att den skyldighet att tillhandagå allmänheten med upplysningar, som förut ålegat innehavaren av den från aktuarie- till arkivariebefattning förändrade tjänsten, överflyttats till en av notarierna. Allt fortfarande vore dock ledamöterna i allt för stor utsträckning betungade med utredningsarbete.

Vid uppsättningsarbetet nödgades ledamöterna likaledes i synnerligen stor utsträckning själva lägga hand. Den tid notarier och amanuenser hade övrig efter fullgörande av andra arbetsuppgifter vore ej tillräcklig för att tillfredsställa föredragandenas behov av uppsättningshjälp. I omfattningen av det arbete ledamöterna i trots av alla vidtagna förenklingar nödsakades nedlägga på uppsättningen av föredragna ärenden låge måhända numera den väsentligaste anledningen till att arbetsresultatet inom kollegiet icke kunde bliu bättre än det nu vore. Och däri vore också att söka huvudsakliga förklaringen till det beklagliga förhållandet att ärendenas expediering ofta fördröjdes anmärkningsvärt länge efter föredragningen.

Det framstode därför såsom en angelägenhet av största vikt att till ledamöternas biträde ställa sådana krafter, att en mera verksam hjälp måtte kunna i nu nämnda hänseende beredas dem.

Detta kunde vinnas i första hand genom att *befria notarierna från det rent mekaniska sysslanu*, som nu toge åtskilligt av deras tid i anspråk. Det rätt tidsödande kollationerings- och expedieringsarbetet borde sålunda överflyttas från dem till kvinnliga biträden. Notarierna skulle därigenom kunna i väsentligt större utsträckning användas till utförande av sådant arbete, som överensstämde med deras kompetens, men som av förhållandenas makt måst övertagas av ledamöterna själva, nämligen uppsättnings- och utredningsarbete.

För att ledamöterna skulle av notarierna kunna erhålla tillräckligt verksam hjälp, gällde det givetvis även att *tillse att för ämbetsverket måtte kunna förvärfvas skickliga personer.*

Redan i underdånig skrivelse den 26 maj 1913 hade kollegiet framhållit att arbete av den beskaffenhet, som instruktionsenligt ålåg kollegiets notaries, inom vissa andra ämbetsverk utfördes av tjänstemän i andra lönegraden. I sådant hänseende hänvisades exempelvis till kommerskollegiet, statskontoret och marinförvaltningen. Giltigheten av berörda omdöme bleve än större, därest notarierna befriades från de mera mekaniska åligganden, som för närvarande tillhörde dem. Vidare åberopades i berörda skrivelse dels att arbetet inom kollegiet till vissa delar vore tyngre än mångenstädes eljest, och dels att till följd av kollegiets egenskap av kameralt och utredande ämbetsverk på dess personal måste ställas i viss mån andra fordringar likasom även delvis större anspråk än på personalen i andra verk. Icke blott för prövningen och avgörandet av åtskilliga på kollegiets handläggning beroende ärenden, ofta berörande vitt skilda förvaltningsområden, utan även för ett tillfredsställande utförande av den förberedande behandling och utredning, som kunde ankomma på de biträdande tjänstemännen, erfordrades god kännedom om den särdeles omfattande och invecklade lagstiftningen på det kamerala området och andra därmed mer eller mindre sammanhängande områden, och detta beträffande såväl den nu gällande som den upphävdade lagstiftningen. Jämväl tarvades noggrann kännedom om det rikhaltiga arbetsmaterial, som stode till kollegiets förfogande och varpå dess verksamhet till stor del grundade sig.

Kollegiet ansåge det även vara nödvändigt att notarierna, utöver vad som för närvarande ålåg dem, uttryckligen *erhölle vissa mer ansvarsfulla skyldigheter.*

Därest nu ledamöterna skulle kunna beredas sådan lättnad i deras arbete, att ledamöterna, utan att deras antal ökades, skulle kunna företaga de till kollegiet inkommande ärendena till handläggning inom skälig tid, erfordrades därför enligt kollegiets uppfattning att *vissa bland notariatstjänsterna indroges och ersattes med befattningar i andra graden.* Denna förändring borde vidtagas med ett så stort antal att varje ledamot till sitt biträde erhöle en tjänsteman i denna grad. Enligt detta förslag skulle alltså fyra av de sex nuvarande notariebefattningarna ersättas med befattningar i andra graden. Dessa tjänstemän borde av de nuvarande notariernas åligganden bibehålla skyldigheterna att under vederbörande ledamots inseende biträda med utredning av förekommande mål och med anskaffande av erforderliga upplysningar ävensom att uppsätta koncept till utgående expeditioner i ärenden, som tillhörde ledamot, under vilken han blivit till tjänstgöring indelad. Vidare borde han enligt kollegiets mening hava att biträda ledamot med att, i enlighet med föreskrift, som meddelades av ämbetsverkets chef, inför kollegiet föredraga ärende, som för sådant ändamål överlämnades till honom. Såsom regel åtminstone borde av sådan tjänsteman icke begäras att vid kollegiets sammanträden föra protokollet eller att med kontrasignation förse de utgående expeditionerna. Dessa åligganden borde stanna hos två notaries, vilka borde för ändamålet bibehållas. Även notarierna borde hava att, i den mån deras nyssnämnda göromål sådant medgäve, biträda med utredning av förekommande ärenden och att uppsätta koncept till utgående expeditioner.

Jämväl syntes det lämpligt och nödigt att *åt särskild tjänsteman i andra graden* överlämna vissa ärenden med skyldighet för honom att självständigt bereda

och inför kollegiet föredraga dem. De ärenden, som härvid åsyftades, vore personalfrågor och ärenden beträffande kollegiets ekonomi. Honom skulle jämväl åligga att föra matrikeln över kollegiets tjänstemän. Slutligen borde tillhöra honom att i den mån nyssnämnda åligganden sådant medgäve, efter chefens bestämmande biträda ledamöterna med utredning av förekommande mål och att uppsätta koncept till utgående expeditioner i sådana mål.

Efter nuvarande ordning hade en av kollegiets sex notarier placerats såsom *utredningsnotarie* med skyldighet tillika att med upplysningar tillhandagå den allmänhet, som besökte andra arkivkontoret. Genom den av kollegiet nu föreslagna indragningen av fyra notarier skulle tillgång saknas till tjänsteman, avsedd för nyssnämnda uppdrag. Då det emellertid vore synnerligen angeläget att den arkivarie, som förestode andra arkivkontoret, måtte kunna ostört ägna sig åt besvarandet av de talrika remisser, som han från kollegiet erhöle, och därför i så stor utsträckning som möjligt undslippa det tidsödande arbetet att tillhandagå allmänheten med lämnande av upplysningar och framtagande av handlingar m. m., syntes kollegiet oundgängligt att begränsa indragningen till tre notarietjänster och bibehålla tre, varav en skulle hava samma skyldighet som den nuvarande utredningsnotarien.

Med hänsyn till de tjänståligganden, som skulle tillkomma de nu föreslagna tjänstemännen i andra graden, syntes benämningen *sekreterare* böra för dem införas.

För vinnande av det ovan angivna syftet syntes det kollegiet lämpligt att utnyttja ytterligare en möjlighet, nämligen att *befria den arkivarie, som förestår första arkivkontoret (kammararkivet), från vården av kammararkivet* och från skyldigheten att tillhandagå forskare och annan allmänhet, som besöka kammararkivet, med upplysningar och arkivaliers framtagande, och i stället inrätta en särskild arkivariebefattning, vars innehavare skulle övertaga nyssnämnda åligganden. Till denna fråga återkommer jag längre fram.

Därest det ordinarie arbetet inom kollegiet skulle kunna hållas i jämn gång med bibehållande av det nuvarande antalet ledamöter fordrades enligt kollegiets uppfattning även att ledamöterna bereddes *rikligare tillgång på skrivhjälp* än nu vore förhållandet. Det vore nämligen påtagligt att ledamöterna, även med det mera verksamma biträde med ärendenas uppsättning, kollegiet med sitt förslag avsett att bereda dem, måste tänkas komma att, särskilt i allmänna ärenden av större omfattning, själva lägga hand vid konceptexpeditioners uppsättande. Vilken tidsvinst, som skulle för ledamöterna uppstå, om de härvid hade möjlighet att för koncepts nedskrivande genom diktamen, för konceptkladdars renovering, för excerpters tagande o. s. v. begagna sig av befinnliga skrivbiträden, låge i öppen dag. Även denna fråga återupptages i det följande.

I nu förevarande del av ämnet var en av kollegiets ledamöter av skiljaktig mening.

Lika med kollegiets majoritet ansåg han väl av högsta nöd, att kollegiet, som arbetade under synnerligen bekymmersamma förhållanden, snarast möjligt erhölle en organisation, som bättre än den nuvarande satte ämbetsverket i stånd att utan tillgripande av extraordinarie åtgärder fullgöra sina ordinarie åligganden. Med majoriteten överensstämde han även däri att han ansåge lösningen av organisationsfrågan böra, om möjligt, sökas däri att, utan ökning av ledamöternas antal, förändringen begränsades till de underordnade tjänstemännens ställning och arbetsförhållanden. Men den av majoriteten föreslagna lösningen av frågan ansåg han icke tillfredsställande. På grund härav och då han ej heller eljest funnit det möjligt att åtminstone under nuvarande förhållanden kunna genom en omläggning av arbetet inom kollegiet vinna det effektiva biträde åt kollegiets ledamöter, som utgjorde förutsättningen för att ämbetsverket skulle kunna med bibehållande av det nuvarande antalet ledamöter hålla ärendena i löpande gång, förklarade han sig nödgad till det uttalandet att kollegiets omorganisationsfråga enligt hans mening icke kunde på ett tillfredsställande sätt lösas utan ökning av ledamöternas antal, och förordade han därför inrättande av ett nytt kammarrådsämbete jämte erforderligt antal underordnade tjänster.

I den förra av de den 10 juni 1918 avlätna skrivelserna har kollegiet på grund av nytillkomna omständigheter upptagit tanken på *ökning av kammarrådens antal*.

Efter anmärkande att den senare utvecklingen gått i riktning av en ytterligare stegring i kollegiets arbetsmängd, i vilket avseende meddelades vissa siffror, framhöll kollegiet att dess *ordinarie* arbetsmängd måste sägas redan nu vara ej obetydligt större än vid den tid, då kollegiet hade sex ledamöter och jämväl ett större antal underordnade tjänstemän än för närvarande.

Vidare yttrade kollegiet i denna del av ämnet följande.

Den fortgående ökningen i arbetsmängden för kollegiet och den erfarenhet kollegiet under de senaste åren vunnit om omöjligheten för kollegiets ledamöter att med nuvarande organisation hålla ärendena i jämn gång hade bibringat kollegiet den övertygelsen att man måste frångå tanken på att allenast genom en ändring i organisationen i vad denna berörde de underordnade befattningshavarna finna bot för de rådande svårigheterna.

Förutom vad sålunda nämnts kunde särskilt framhållas att balansens stegring ägt rum oaktat kollegiet sedan år 1914 haft till sitt biträde en adjungerad ledamot i och för avarbetande av den uppkomna balansen. Det ökade arbetet hade ock gjort sig gällande på det sätt att det gång efter annan inträffat att ledamot måst för handläggning av visst eller vissa till hans rotel hörande mera vidlyftiga ärenden tidvis begära befrielse från handläggning av övriga på honom ankommande ärenden. Antalet s. k. allmänna ärenden kunde ock sägas vara statt i tillväxt — något som ju även nära sammanhänge med det livliga utvecklingsarbetet på alla områden —; och syntet det bliva allt vanligare att kollegiet även i sådana ärenden, trots deras vidlyftighet, lämnades föreskrift att inom viss kort tid avgiva underdånigt utlåtande. Man måste också räkna med att ärenden tillhörande grupper,

vilka i det föregående ej hänförts till kollegiets ordinarie arbetsböda, även för framtiden komme att i icke ringa omfattning tillföras ämbetsverket. Periodvis antoges denna tillförsel bliva så omfattande att extra arbetskrafter bleve erforderliga, men att de övade starkt inflytande även på det ordinarie behovet av arbetskrafter vore uppenbart.

Om sålunda redan *de nuvarande förhållandena* gäve tillräcklig anledning till förslag om ökning av antalet ledamöter i kollegiet, vore ett dylikt förslag desto mera påkallat, som *nya arbetsuppgifter* väntade kollegiet.

Riksdagens kamrar hade nyligen med vissa ändringar antagit ett av Kungl. Maj:t för riksdagen framlagt förslag till vattenlag. Enligt detta lagförslag skulle Svea hovrätt vara andra instans i vattenmål, och skulle hovrätten vid utöandet av sin verksamhet såsom vattenöverdomstol bestå av, jämte ordföranden å en av hovrättens divisioner såsom ordförande och tre andra ledamöter i hovrätten, jämväl en ledamot i kammarkollegiet. I förslaget stadgades ytterligare att ett exemplar av ansökningshandlingarna i vissa vattenrättsärenden skulle insändas till kollegiet, som hade att, där det prövades nödigt, föra talan för tillgodoseende av de allmänna intressen, som kunde vara i fråga. De arbetsuppgifter, som till följd av den senare bestämmelsen skulle tillföras kollegiet, komme väl företrädesvis att betunga advokatfiskalsämbetet, men även vederbörande föredragande.

Vidare föreläge ett nyligen avgivet betänkande med förslag till lagstiftning angående kommunala nybildningar. Enligt detta förslag skulle kollegiets befattning med frågor om indelningsändringar icke oväsentligt vidgas. Förslaget kunde naturligtvis icke i ärendets nuvarande skede inverka på frågan om kollegiets organisation, men kollegiet hade likväl ansett sig hava anledning att i detta sammanhang erinra om förslagets befintlighet och dess ifrågasatta betydelse för ämbetsverket.

Huru stor ökning i ledamotsantalet kunde vara påkallad på grund av nyss angivna förhållanden vore till stor del beroende på omfattningen av det arbete, som bestämmelserna i vattenlagen, sedan den utfärdats och trätt i tillämpning, komme att medföra för kollegiet och dess ledamöter. I det vid propositionen i ämnet (nr 128) fogade statsrådsprotokollet gjordes (sid. 318) blott det uttalandet att funktionen såsom administrativ ledamot i vattenöverdomstolen givetvis icke kunde beräknas giva full sysselsättning åt en person — han skulle naturligtvis ej äga någon föredragningskyldighet därstädes. Då kollegiet den 1 mars 1918 avgivit infordrat underdånigt utlåtande över vattenlagsförslaget hade kollegiet också funnit sig sakna möjlighet att bedöma i vilken utsträckning vederbörande ledamots arbetstid skulle komma att tagas i anspråk av arbetet i vattenöverdomstolen, men hade tillika framhållit det oundgängliga i att en ökning i kammarrådens antal ägde rum.

Visserligen syntes man på grund av ovan angivna omständigheter icke sakna fog för det antagandet att *två* nya ledamöter skulle komma att få full sysselsättning inom ämbetsverket, även under förutsättning av den effektivare hjälp, kollegiet velat tillförsäkra ledamöterna genom införandet av sekreterarejänster. Då det emellertid ej vore möjligt att härutinnan göra någon säker beräkning ansåge sig kollegiet för närvarande icke böra sträcka sina anspråk längre än till *en* ny ledamot. Kollegiet förbehölle sig tillika att framdeles, sedan vattenlagen trätt i kraft och dess verkningar på kollegiets arbetsmängd närmare visat sig, göra den framtällning i ämnet, vartill kollegiet då kunde finna sig befogat.

Enligt kollegiets i skrivelsen den 6 oktober 1916 framställda förslag skulle en var av kollegiets nuvarande fyra ledamöter till sitt biträde erhålla en tjänsteman i andra lönegraden, benämnd sekreterare. Med hänsyn till den ökade arbetsmängden likasom till beskaffenheten av kollegiets arbetsuppgifter vidhöll kollegiet i skrivelsen den 10 juni 1918 sin hemställan härutinnan.

Den nu föreslagna nya ledamoten komme givetvis att vara i behov av att till sitt förfogande hava en tjänsteman av enahanda kompetens.

Kollegiet har därför, under förutsättning av den nya ledamotsbefattningens beviljande, föreslagit inrättande av ytterligare en sekreterarejänst utöver det förut ifrågasatta antalet av fem.

Kommittén.

I denna del av ärendet har löneregleringskommittén till en början anfört följande.

»Därest man till grund för ett bedömande av den av kammarkollegiet framhållna ökningen i kollegiets arbetsmängd lägger antalet diarieförda inkomna mål och ärenden, framgår av de av kollegiet meddelade uppgifterna att denna ökning varit oavbrutet fortgående under tiden efter den nya organisationens genomförande och numera nått en mycket betydande omfattning.

Antalet inkomna diarieförda ärenden, fränsett dels sådana, som enligt gällande organisation numera icke tillhöra kollegiets handläggning, dels ock sådana, vilka skolat handläggas i den ordning, som stadgas i kungl. brevet den 1 december 1911 angående vidtagande av åtgärder för bevakande av kronans tvistiga rätt till strömfall m. m. och i följd därav varit beroende på utredning och föredragning av de för ändamålet tillsatta extra advokatfiskalerna, utgjorde år 1900 1,703, år 1905 1,918, år 1909 2,038, år 1910 2,128, år 1911 2,337, år 1912 2,758, år 1913 2,894, år 1914 3,843, år 1915 4,698, år 1916 5,137 och år 1917 5,214.

Då det här är fråga om att belysa kollegiets *ordinarie* arbetsmängd, torde vara lämpligt att angiva även antalet ärenden hörande till sådana grupper, där för närvarande på grund av särskilda omständigheter en starkare tillströmning mer eller mindre tillfälligt äger rum, eller med andra ord ärenden, som uppkommit i sammanhang med jordregistrets uppläggande eller som föranletts av eller hade samband med de nya prästerliga avlöningslagarnas genomförande.

Ärenden av sådan beskaffenhet kunna sägas först från och med år 1914 hava tillströmmat i sådant antal att de i mera avsevärd mån inverkat på arbetsmängden. Det torde vara tillräckligt att här nedan få redogöra för förhållandet i nämnda hänseende allenast för åren 1915 och 1917.

Antalet sagda år diarieförda jordregisterärenden var respektive 1,645 och 1,365 och antalet prästerliga lönefrågor respektive 595 och 632, om dit räknas allenast ärenden om ny lönereglering, om fastställande av skogsersättningsbelopp enligt 19 § 4 mom. prästlöneregleringslagen och om fastställande av ersättningsbelopp enligt 3 § i lagen om indragning till statsverket av prästerskapets tionde m. m., men respektive 746 och 793, om dit jämväl hänföras åtskilliga till ett antal av respek-

tive 151 och 161 uppgående omorganisations- och andra ärenden rörande de prästerliga löneförhållandena eller den kyrkliga indelningen och organisationen, beträffande vilka det icke — åtminstone icke utan att gå till handlingarna i ämnet — är möjligt att avgöra huru många av dem som direkt föranletts av de nya avlöningslagarnas genomförande och huru många som oberoende härav blivit anhängiggjorda. Återstående antalet under åren 1915 och 1917 diarieförda ärenden skulle alltså bliva respektive 2,458 och 3,217 eller, om även nyssnämnda respektive 151 och 161 organisations- m. fl. kyrkliga ärenden frånräknas, respektive 2,307 och 3,056. Motsvarande siffra för år 1910 var 2,128.

Såsom kollegiet framhållit kommer emellertid ett icke ringa antal ärenden tillhörande de sålunda frånräknade grupperna att tillföras kollegiet även sedan den starkare tillströmningen upphört. Sådana ärenden, som nu uppstå i sammanhang med jordregistrets uppläggande och därför nu tillströmma i särskilt stora massor, och vilka ärenden i själva verket till stor del äro rena jordeboksärenden, äro att förvänta även efter jordregisterarbetets avslutande, ehuru i betydligt mindre mängd, likasom de förekommo innan jordregisterarbetet begynts. Ärenden om prästerliga löneregleringar lära icke upphöra, så länge den grund, varpå de nuvarande prästerliga lönelagarna vila, förblir gällande — löneregleringarna, som inom de olika pastoraten träda i kraft successivt under åren från 1914 till 1925, då löneregleringen praktiskt taget är fullständigt genomförd, skola enligt prästlöneregleringslagen förnyas vart tjugonde år, och även dessemellan kunna omregleringar ifrågakomma på grund av inträffade förändrade förhållanden. Ärenden om fastställelse av skogsersättningsbelopp enligt 19 § 4 mom. löneregleringslagen återkomma likaledes med flera eller färre års mellantid; sådana belopp fastställas för närvarande för tider, som med få undantag understiga vederbörande löneregleringsperiod och synnerligen ofta begränsas till fem år eller därunder. Andra kyrkliga organisationsmed flera frågor lära alltid vara att motse. Även sedan den särskilda ordningen för handläggningen av strömfallsärenden upphört, torde ärenden av sistnämnda beskaffenhet komma att tillföras kollegiet.

För att finna rätta antalet åren 1915 och 1917 diarieförda ärenden, som äro att hänföra till kollegiets ordinarie arbetsmängd, måste följaktligen ovan nämnda siffror respektive 2,458 och 3,217 (respektive 2,307 och 3,056) icke oväsentligt höjas.

Om man emellertid, i brist på säker siffra, begagnar sig av sist omnämnda siffror, som alltså angiva ett *minimum*, skulle ökningen i kollegiets ordinarie arbetsmängd, så angiven som ovan nämnts, framgå av följande sammanställning rörande antalet diarieförda ärenden: år 1900: 1,703; år 1905: 1,918; år 1910: 2,128; år 1915: 2,458 (2,307); och år 1917: 3,217 (3,056).

Till jämförelse må nämnas att *helu* antalet diarieförda ärenden åren 1900, 1901 och 1902 — då kollegiet hade sex ledamöter och jämväl ett större antal underordnade tjänstemän än nu — uppgick till respektive 2,539, 2,461 och 2,626.

I avseende på jämförelsen mellan de äldre och de nyare siffrorna har emellertid erinrats därom att kollegiet under senare år genomfört förenkling i diarieföringen, till följd varav den inträdda stegringen i själva verket är större än ovannämnda siffror angiva. Jämväl har erinrats därom att antalet av de ärenden, som handläggas inom ett ämbetsverk, icke i och för sig utgör en tillräckligt noggrann mätare av den ämbetsverket påvilande arbetsbördan, ävensom framhållits att

bland de ärenden, som tillhöra kollegiets handläggning, förekommer, i jämförelse med vad förhållandet är i andra ämbetsverk, ett osedvanligt stort antal som för sin utredning och beredning kräva ett tidsödande arbete.

Vad angår mängden diarietförda men icke avgjorda mål och ärenden, utgjorde antalet sådana vid övergången från kollegiets förra till dess nuvarande organisation 581 men hade vid slutet av nedannämnda år stigit, år 1911 till 598, år 1912 till 882, år 1913 till 1,223, år 1914 till 2,256, år 1915 till 3,543, år 1916 till 4,184 och år 1917 till 4,358, efter frånräknande så vitt angår åren 1913—1917 av strömfallsärendena. Frånräknas jämväl jordregisterärenden samt ärenden om ny prästerlig lönereglering, om fastställelse av skogsersättningsbelopp och tiondefastställelse blir för år 1917 siffran 1,387 och, om även övriga nyssnämnda kyrkliga ärenden frånräknas, 1,373.

Från kollegiets sida har erinrats därom att kollegiet genom särskilda åtgärder och genom ett på flera hånder mycket forcerat arbete sökt motverka balansens ökning, i vilket avseende hänvisats till underdåniga skrivelsen den 30 september 1915, refererad sid. 12 i statsrådsprotokollet vid propositionen nr 205 till 1916 års riksdag, men att detta oaktat och oavsett den medverkan till äldre måls avarbetande, som lämnats genom adjungerade ledamöternas biträde, ställningen numera vore sådan att det framstode såsom en tvingande nödvändighet att bereda kollegiet normala arbetsförhållanden, så att arbetet måtte kunna till förmån för såväl det allmänna som enskilda rättsägares befogade intressen hållas i jämn och löpande gång.

De ovan angivna siffrorna innefatta enligt kommitténs mening övertygande bevisning därom att kollegiets arbetsmängd numera, bortsett från den tillfälliga starkare tillströmningen av ärenden inom vissa grupper, vunnit en konstant ökning av sådan omfattning, att man måste tillerkänna fog åt kollegiets anspråk på att genom lämplig omorganisation av arbetskrafterna och dessas förstärkning sättas i stånd att med anlitage av ordinarie befattningshavare på normalt sätt fullgöra sina ordinarie arbetsuppgifter. Det nuvarande förhållandet att i synnerligen stor utsträckning anlita extra arbetskrafter — de extra befattningarna äro numera till antalet ungefär lika många som de ordinarie — kan ingalunda lända det allmänna till bättnad eller motsvara enskilda rättsägares anspråk på en ändamålsenlig ämbetsförvaltning.

Enligt skrivelsen den 6 oktober 1916 tänkte sig kollegiet att kunna vinna det angivna ändamålet genom en partiell omorganisation av vissa underordnade befattningar, nämligen några av notariebefattningarna, varigenom enligt kollegiets mening skulle ernås att ledamöterna erhöles en effektivare hjälp vid ärendenas förberedande behandling och dymedelst sattes i tillfälle att mera ägna sig åt de större uppgifterna. På sådant sätt skulle beredas möjlighet för ledamöterna att medhinna föredragning av det större antal ärenden, som nu påvilar dem.

Otvivelaktigt skulle en förändring i den av kollegiet sålunda angivna riktningen verka synnerligen befrämjande på en skyndsammare handläggning av ärendena. Genom avskiljande från de till sekreteraretjänster förändrade notariebefattningarna av de mindre krävande skyldigheterna kunde sekreterarna, helst med de högre kvalifikationer, som dessa befattningshavare måste förutsättas komma att innehava, övertaga åtskilligt av det arbete, som nu tynger på ledamöterna.

Likväl betvivlar kommittén att genom den sålunda ifrågasatta förändringen allt skulle kunna vinnas, som kollegiet avsett att därigenom uppnå. De arbetsuppgifter, som påvila kollegiet, äro nämligen av den storlek, att det rätt snart inträder en gräns för ledamöternas möjlighet att på sina medhjälpare överflytta viss del av arbetet. I mycket stor utsträckning måste under alla förhållanden arbetet stanna på ledamöterna. Härtill bidrager väsentligen arten av de frågor, som falla inom kollegiets arbetsfält.

I skrivelsen den 10 juni 1918 har kollegiet emellertid på grund av ändrade förhållanden frångått sitt förslag att inskränka omorganisationen till vissa underordnade befattningar och har nu hemställt om inrättande tillika av ytterligare ett kammarrådsämbete.

Vad kollegiet anfört till stöd för detta nya kammarrådsämbetes inrättande finner kommittén vara fullgiltigt. Det kan icke lida minsta tvivel om att icke de av ämbetsverket angivna omständigheterna med nödvändighet fordra en ökning i kammarrådens antal. Tillväxten i arbetsbördan, som oavbrutet fortgått under en följd av år, måste anses vara konstant; och vid sådant förhållande bör även den härav påkallade ökningen i antalet ledamöter göras konstant.

För att ökningen må kunna begränsas till *ett* kammarrådsämbete, har ansetts erforderligt att den lättnad i ledamöternas eget arbete, som man genom den ifrågasatta omorganisationen velat åstadkomma, också blir synnerligen kraftig. Omfördälda lättnad har man, såsom närmare framgår av den lämnade redogörelsen rörande kollegiets framställning, sökt vinna genom tre olika åtgärder, nämligen genom att *dels* ställa till ledamöternas förfogande mera kvalificerade biträden än de nuvarande och på dessa överflytta åtskilligt arbete, som nu tynger ledamöterna själva, *dels* sätta arkivarien å första arkivkontoret i tillfälle att uteslutande ägna sig åt utredningsarbete för kollegiets räkning, och *dels* bereda ledamöterna effektiv skrivhjälp.»

Då förstnämnda åtgärd, bestående i vissa notariatjänsters ersättande med sekreterarebefattningar samt ytterligare en särskild sekreterarebefattnings inrättande, angivits såsom den där kraftigast skulle lända till det ifrågavarande ändamålets befrämjande, och i följd därav frågan om ledamöternas antal i väsentlig mån vore beroende av huru spörsmålet om de föreslagna sekreterarebefattningarnas tillskapande kunde komma att lösas, ansåg kommittén det vara nödigt att i första hand upptaga detta sistnämnda ämne till behandling, innan kommittén närmare inginge på frågan om ledamöternas antal, och yttrade kommittén i detta hänseende huvudsakligen följande.

»Enligt gällande instruktion åligger det kammarkollegiets notaries att under vederbörande ledamots inseende biträda med utredning av förekommande mål och med anskaffande av erforderliga upplysningar, därvid notarie är ansvarig för riktigheten av de uträkningar, uppgifter och utdrag av handlingar, han lämnar; att föra protokollet och uppsätta koncept till utgående expeditioner i ärenden, som tillhöra ledamot, under vilken han blivit till tjänstgöring indelad; dock att proto-

kollet i plenimål och vid sammanträde med annat ämbetsverk föres ömsevis av de notarier, generaldirektören efter överläggning med kollegiet därtill utser; *att* efter skedd justering skyndsamt låta utskriva och med sin kontrasignation eller underskrift förse de utgående expeditionerna och ansvara för deras överensstämmelse med koncepterna; *samt att* till den tjänsteman, som erhållit kollegiets förordnande att belägga utgående expeditioner med stämpel, för sådant ändamål överlämna alla de expeditioner, som böra därmed förse, samt ombesörja samtliga expeditioners behöriga avsändande.

Av nämnda åligganden är det givetvis skyldigheterna att biträda dels med utredningen av förekommande mål och ärenden och med anskaffande av erforderliga upplysningar och dels med uppsättningen av koncept, som förutsätta större skicklighet och duglighet hos notarierna.

Enligt kollegiets förslag skulle nu vid omorganisationen av vissa bland notariebefattningarna omförmälda mera krävande åligganden överflyttas till de nya sekreterarna. Av de kvarstående notarierna skulle två — med befrielse från en del mera mekaniskt sysslande — huvudsakligen hava till uppgift de nuvarande notariernas mindre kvalificerade uppgifter, vartill torde vara att hänföra uppsättandet av koncept till enklare skrivelser, och en hava till huvudsakligt åliggande att å andra arkivkontoret biträda med enklare utredningar och tillhandagå allmänheten med lämnande av upplysningar och framtagande av handlingar m. m.

Vidare skulle sekreterare hava att biträda ledamot med att, i enlighet med föreskrift, som meddelades av ämbetsverkets chef, inför kollegiet föredraga ärende, som för sådant ändamål överlämnades till honom.

Då genom arbetets starka tillväxt inom kammarkollegiet de nuvarande ordinarie arbetskrafterna visat sig otillräckliga, synes det kommittén vara en riktig och ändamålsenlig åtgärd att, såsom kollegiet nu ifrågasatt, söka genom en bättre arbetsfördelning giva ökad effektivitet åt de olika tjänsterna.

Fråga uppstår då, huruvida det kan anses befogat att placera innehavarna av de sålunda omvandlade notariebefattningarna i andra lönegraden.

För denna frågas besvarande torde till en början få framhållas hurusom, på sätt förut anförts, å kollegiets sida gjorts gällande att kollegiets notarier redan enligt nuvarande organisation delvis hade åligganden, som jämställde dem med tjänstemän, vilka i andra ämbetsverk vore hänförda till andra lönegraden. Därvid har hänvisats till att arbetet inom kollegiet delvis vore tyngre än mångenstädes eljest samt anmärkts att till följd av kollegiets egenskap av kameralt och utredande ämbetsverk på dess personal måste ställas i viss mån andra fordringar och delvis större anspråk än på personalen i andra verk.

Med den kännedom kommittén äger om kollegiets arbetsuppgifter anser sig kommittén kunna vitsorda att de fordringar, man redan nu måste vara berättigad att ställa på kollegiets notarier, äro större än vad som i allmänhet kan begäras av tjänstemän i första lönegraden, och att den jämförelse mellan kollegiets notarier och tjänstemännen i andra lönegraden inom vissa andra ämbetsverk, som från kollegiets sida uppställts, icke alldeles saknar fog. Är detta omdöme riktigt med hänsyn till notarietjänsternas nuvarande organisation, vinner det i giltighet om, på sätt kollegiet föreslagit, från de ifrågasatta nya sekreteraretjänsterna avskiljas de enklare notariegöromålen men deras åligganden i stället utökas med vissa mera kvalificerade skyldigheter.

De ifrågavarande tjänstemännens åligganden i avseende å utredningen av förekommande mål och ärenden jämställa dem i viss mån med arkivarierna, vilka på grund av det dem tillhörande arbetet ansetts böra erhålla ställning i andra lönegraden. Beskaffenheter av det arbetsmaterial, som kollegiet har att vid sin ämbetsförvaltning begagna sig av, och den betydande författningskännedom, som utgör en av de viktigaste förutsättningarna för att detta material skall kunna rätt tillgodogöras, kunna ock åberopas såsom giltiga skäl för att ställa dessa tjänstemän framför tjänstemän med allenast eller huvudsakligen rent expeditionella uppgifter. Den utveckling till ett i huvudsak utredande ämbetsverk, kollegiet, såsom i det föregående berörts, undergått, sätter givetvis sin prägel även på det arbete, som kräves av verkets underordnade tjänstemän, och medverkar således till att höja kraven på deras kvalifikationer. Även då fråga är om uppsättningsarbete, övar beskaffenheten av de ärenden, som det tillhör kollegiet att handlägga, inflytande på de fordringar, som måste ställas på de underordnade tjänstemännens duglighet och skicklighet. Till handläggning inom kollegiet förekommer ett jämförelsevis stort antal s. k. allmänna ärenden, företrädesvis avseende utfärdande, förklaring, ändring eller upphävande av författningar, vilka ärenden givetvis ställa stora anspråk även på den, som skall hava att avfatta den i ärendet utgående expeditionen.

I detta sammanhang kan ock förtjäna erinras om den särställning, kammarkollegiet var avsett att enligt de s. k. departementalkommitterade intaga. Från den inflyttning under departementen, som bemäde kommitterade föreslagit beträffande de centrala ämbetsverken, utgjorde kollegiet på grund av beskaffenheten av dess uppgifter inom förvaltningen ett av de få undantagen.

Med hänsyn sålunda till de krav, som för uppehållande av kollegiets ämbetsverksamhet måste ställas på de nu ifrågavarande befattningshavarna, och på grund av övriga här förekommande särskilda omständigheter biträder kommittén förslaget därom, att vissa bland de nuvarande notarietjänsterna i överensstämmelse med vad kollegiet närmare angivit omorganiseras såsom tjänster i andra lönegraden, sekreterarebefattningar, samt att antalet dylika tjänster i händelse av behov utökas så att var ledamot till sitt biträde erhåller en sekreterare.

Vad åter angår den av kollegiet föreslagna ytterligare sekreterarebefattningen, vars innehavare skulle hava att dels bereda och föredraga ärenden angående kollegiets personal och ekonomi samt föra matrikeln över kollegiets befattningshavare, dels ock biträda kollegiets ledamöter med utredningar av ärenden och med uppsättande av koncept, har kommittén icke blivit övertygad om att det för närvarande föreligger ett oundgängligt behov av denna befattnings inrättande.

Visserligen är kommittén med kollegiet ense om lämpligheten och behovet av att, till befrämjande av en skyndsammare handläggning av de kollegiet tillhörande ärendena, skyldigheten att bereda och föredraga ärenden angående kollegiets personal och ekonomi överflyttas från ledamot till sekreterare. Men det synes som nämnda uppdrag lämpligen skulle kunna anförtros åt innehavaren av en av de sekreterarebefattningar, vilkas inrättande kommittén för sin del tillstyrkt. Då den ledamot, som erhåller säte i den nybildade vattenöverdomstolen, uppenbarligen kommer att inom kollegiet få väsentligt mindre arbete än hans kolleger, lär det jämväl få förutsättas att den på honom indelade sekreterarens arbetsuppgifter bliva betydligt mindre arbetskrävande än övriga sekreterares. Till följd härav och då ärendena rörande ämbetsverkets personal och ekonomi endast till en mindre del

utfyller vederbörande föredragandes arbetstid, anser sig kommittén kunna förutsätta, att föredragningsskyldigheten beträffande nämnda ärenden utan svårighet skall kunna fullgöras av nu ifrågavarande sekreterare. Ur nu behandlade synpunkt torde alltså den särskilda sekreteraretjänstens inrättande icke vara påkallad.

Vad beträffar de övriga göromål, som skulle överlämnas åt honom, har från kollegiets sida gjorts gällande, att genom arbetsordningen kan för honom avgränsas ett bestämt arbetsområde. Såsom lämpligt sådant område hava angivits frågor rörande utfärdande, förklaring, ändring eller upphävande av författningar, och har det framhållits att ärenden av dylik beskaffenhet mer än till fullo kunde utfylla den ifrågavarande sekreterarens arbetstid.

Tillika har, i avseende å den sekreterare, som anvisades såsom biträde åt den till tjänstgöring i vattenöverdomstolen indelade ledamoten, framhållits bland annat att denne ledamot just till följd av sitt uppdrag i vattenöverdomstolen måste komma att för handläggningen av de honom åliggande kollegiiärendena ställa betydligt större krav på sin sekreterare än vad fallet vore med hans kolleger.

Det torde emellertid vara obestridligt att kollegiet dels genom de på ledamöterna indelade sekreterarna, dels genom andra av kommittén i det följande tillstyrkta anordningar skulle komma att erhålla en så väsentligt förhöjd arbetsförmåga, att man måste ställa sig tveksam inför kravet på den särskilda sekreteraren. Huru härmed än må förhålla sig, anser kommittén försiktigheten bjuda att man förskaffar sig någon tids erfarenhet om verkningarna av den nu ifrågasatta omorganisationens genomförande, innan frågan om den särskilda sekreterarebefattningens inrättande kan föras fram till lösning.»

Kommittén har därefter återgått till frågan om ökningen i kamrarrådens antal och därutinnan anført.

»Uppenbart är att ledamöterna genom att till sitt biträde erhålla, i stället för notarier, tjänstemän med sekreterares kvalifikationer skulle tillskyndas en avsevärd lättnad i arbetet. Ytterligare lättnad föranleddes, såsom nyss här ovan antytts, genom andra anordningar, som kommittén i det följande tillstyrker.

Huru stor denna lättnad må vara och vilken effekt på arbetsresultatet densamma må medföra är av naturliga skäl omöjligt att på förhand med säkerhet bedöma. Ej heller låter det sig göra att till ett visst antal ärenden angiva måttet för vad som må kunna anses skäligt för en ledamots arbetsbörda efter organisationsändringens genomförande. Ärendenas beskaffenhet är i högsta grad skiftande. Inom vissa grupper kunna de vara av så enkel beskaffenhet att ett eller annat tiotal eller hundratal av dem uppväges av enstaka ärenden inom en annan grupp. Vad de inom kollegiet förekommande ärendena angår, torde man vara ense därom att antalet ärenden av tung och arbetsam beskaffenhet där är osedvanligt stort.»

Ehuru sålunda en naken sifferuppgift i ifrågavarande hänseende vore jämförelsevis intetsägaende, ansåg kommittén en av kommittén gjord sammanställning av siffror jämte åtföljande belysande uppgifter icke sakna ett visst intresse för den föreliggande frågans bedömande. I sådant avseende erinrades dels att då löneregleringskommittén i slutet av år

1903 avgav sitt förut omförmälda betänkande rörande reglering av löneförhållanden m. m. vid kammarkollegium och därvid tillstyrkte minskning i antalet ledamöter från sex till tre, kommittén med hänsyn bland annat till den redan inträdda och av kommittén ytterligare föreslagna begränsningen i kollegiets göromål beräknade, att det antal ärenden, som efter omregleringen skulle komma att till beredning och föredragning vila på ledamöterna, icke bleve större än att de, fördelade på tre ledamöter, skulle ungefärligen motsvara det antal, som då fölle på var och en av de sex kammarråden, d. v. s. 438, och dels att den av Kungl. Maj:t till 1908 års riksdag avgivna och av denna med endast smärre jämkningar antagna propositionen i ämnet, däri föreslogs anvisande av avlöningsmedel för fyra kammarråd, grundats på den beräkning, att det på varje ledamot i medeltal belöpande antal mål, vilket antal efter fördelning av de år 1906 förekommande målen mellan dåvarande sex ledamöter utgjorde 447, skulle komma att efter den föreslagna omregleringens genomförande uppgå till 479.

Härefter fortsätter kommittén.

»Det i det föregående angivna måttet för kammarrådens arbetsbörda har kommit att högst väsentligt överskridas, i det att för de nuvarande fyra kammarråden medeltalet för år 1913 (efter frånräknande av strömfallsärendena) ökats till $723 \frac{1}{2}$, och för år 1914 till $960 \frac{3}{4}$, eller, om vid fördelningen jämväl tages i beräkning den extra ledamot, som under omkring ett halvt år biträtt ämbetsverket, 854. Antalet avgjorda ärenden hade uppgått under år 1913 till i medeltal $638 \frac{1}{4}$, på varje ledamot och under år 1914 till i medeltal $624 \frac{1}{2}$, på varje ledamot och på den extra föredraganden, i båda fallen oavsett strömfallsärendena. Att för de följande åren göra en beräkning av motsvarande medeltal möter svårigheter till följd av de förhållanden, som då varit rådande i avseende på ärendenas fördelning och föredragning.

Då antalet år 1917 diarieförda ärenden, efter frånräknande ej mindre av strömfallsärenden än även av jordregister- och prästlöneärenden, uppgick till 3,226 (3,065), komme alltså härav att, i händelse av fem ledamöter, belöpa på var ledamot i medeltal $645 \frac{1}{2}$, (613) ärenden, något som innebure en väsentlig ökning i jämförelse med förhållandet vid nuvarande organisationens genomförande. Därtill kommer att, såsom i det föregående framhållits, nyssnämnda siffror 3,226 (3,065) icke utgöra ett rätt uttryck för kollegiets normala arbetsbörda, i det att till arbetsbördan är normalt att hänföra även ett icke ringa antal strömfalls-, prästlöne- och jordregister- (jordeboks-)ärenden.

Vid överbägande av nu angivna förhållanden anser kommittén det vara till fullo ådagalagt, att det av kollegiet numera framställda kravet angående ökning av ledamöternas antal från fyra till fem är fullt befogat.»

Kommittén har alltså tillstyrkt upptagande på kammarkollegiets ordinarie stat av *ytterligare ett kammarradsämbete*.

I likhet med vad kommittén föreslagit i fråga om de nuvarande fyra kammarråden, har kommittén ansett jämväl det nya kammarrådet böra till sitt biträde erhålla en sekreterare.

Antalet *sekreterarebefattningar* inom kollegiet skulle följaktligen efter kommitténs förslag bliva *fem*.

Mot vad kollegiet föreslagit i avseende å *bibehållande av tre notariebefattningar* har kommittén icke haft något att erinra.

Av dessa tjänstemän skulle alltså även efter kommitténs tanke två hava att, jämte biträdande med utredning av förekommande ärenden, uppsätta koncept till utgående expeditioner, vid kollegiets sammanträden där så erfordras föra protokoll, med sin kontrasignation förse de utgående expeditionerna samt vaka över och ansvara för expeditionernas behöriga expedierande. Den tredje skulle erhålla placering å andra arkivkontoret med skyldighet tillika att med upplysningar tillhandagå den allmänhet, som besöker detta kontor.

Departement-
schefen.

Av den utredning, kammarkollegiet meddelat och löneregleringskommittén vidare utfört, framgår med all önskvärd tydlighet, att den arbetsmängd, som — även med fränseende av ärendena tillhörande sådana grupper, där en starkare tillströmning för närvarande äger rum mera tillfälligtvis — numera påvilar kollegiets ledamöter, är över hövan tung och att i följd därav kraftiga åtgärder måste vidtagas genom beredande åt kollegiet av erforderliga arbetskrafter för att kollegiets ämbetsverksamhet skall kunna på behörigt sätt fortgå.

Det synes också ovedersägligt att det behov, varom nu är fråga, är av konstant natur, och att således den förbättring i arbetsförhållandena, som på grund av samma behov måste vidtagas, bör vinnas genom en *förändring beträffande kollegiets ordinarie arbetskrafter*.

I likhet med löneregleringskommittén anser jag att uppfyllandet av kollegiets krav på att det biträde, verkets ledamöter erhålla av underordnade tjänstemän, måtte göras mera effektivt än vad med nuvarande ordning är möjligt skall lända arbetet inom kollegiet till stor fördel. Jag finner det i sådant avseende riktigt, att åtskilliga mera mekaniska göromål överflyttas från de till ledamöternas närmaste biträden anvisade ordinarie tjänstemännen (notarierna) för att utföras av mindre kvalificerade arbetskrafter, varigenom nämnda tjänstemän skulle komma i tillfälle att i större utsträckning än nu ägna sig åt fullgörandet av sina mera kvalificerade åligganden och på sådant sätt bereda lättnad i ledamöternas arbete. Det synes mig likaledes ändamålsenligt, att samma

tjänstemän måtte erhålla vissa befogenheter av mera ansvarskrävande art än som nu i allmänhet tillkomma dem.

De skäl, som åberopats till stöd för att de tjänstemän, varom sålunda är fråga, måtte placeras i *andra lönegraden*, anser jag icke kunna underkännas. Mot benämningen *sekreterare* har jag intet att erinra.

Även med den lättnad, ledamöterna skulle förväntas komma att i sitt arbete erhålla genom denna förändring och genom de övriga åtgärder, vilka avsetts skola tjäna samma syfte och varom närmare redogörelse lämnas i det följande, synes uppenbart att de arbetsuppgifter, som — fortfarande med frånseende av den mera tillfälliga tillströmningen av ärenden inom vissa grupper — instruktionsenligt åligga ledamöterna, icke skola kunna, utan balansens allt för starka ökning och därav följande oskäligen fördröjande av ärendenas slutförande, fyllas av ledamöterna, om deras antal bibehålles vid det nuvarande. Detta framstår desto tydligare, därest i betraktande tagas de uppgifter, som från den 1 januari 1919 tillförts kollegiet genom den nya vattenlagen och som alltså numera tillkomma kollegiets ledamöter.

Genom en av Kungl. Maj:t den 23 december 1918 (nr 1037) utfärdad kungörelse angående bevakande av det allmännas talan i vattenmål, har förordnats, att där enligt vattenlagen eller lagen om vad iakttagas skall i avseende å införande av vattenlagen det tillkommer myndighet, som Kungl. Maj:t därtill utser, att föra talan för tillvaratagande av viss bygds intressen eller eljest för bevakande av det allmännas rätt, åligger det kammarkollegiet att bevaka dylik talan, varförutom föreskrivits, att kollegiet ock eljest, då enligt nämnda lagar eller lagen om förteckning å vattendrag, där kungsådra finnes, fråga om allmänt intresse förekommer, äger föra talan för det allmänna.

Kollegiets åligganden i nu ifrågavarande hänseenden hava upptagits i kollegiets instruktion genom en av Kungl. Maj:t nämnda den 23 december 1918 utfärdad kungörelse angående förändrad lydelse av vissa paragrafer i instruktionen.

Vilken omfattning det arbete, som genom nya vattenlagen med flera därmed sammanhängande författningar tillförts kollegiets ledamöter och sekreterare, kommer att erhålla är av naturliga skäl icke möjligt att på förhand beräkna, varför det ej heller kan nu med bestämdhet bedömas, huruvida det föreslagna antalet nya tjänster skall visa sig tillräckligt. Emellertid ansluter jag mig till löneregleringskommitténs uppfattning att, så vitt nu kan bedömas, allenast ett kammarrådsämbete bör inrättas och att *sekreteraretjänsternas antal* för närvarande bör begränsas till fem.

Jag har icke funnit någon erinran mot *bibehållandet av tre notariebefattningar* eller mot vad som föreslagits beträffande *arbetsfördelningen mellan notarierna och sekreterarna*.

Advokatfiskalsämbetet.

Härefter torde jag få övergå till behandling av kollegiets framställningar, i vad de röra *arbetskrafterna på advokatfiskalskontoret*.

Organisation och ämbetsuppgifter.

På sätt av det ovan sagda närmare framgår, bestod under den tid 1879 års organisation var gällande personalen å kammarkollegiets advokatfiskalskontor av advokatfiskalen och en amanuens. Enahanda var förhållandet under de första åren efter det den nuvarande organisationen av år 1909 trätt i tillämpning. På grund av arbetets tillväxt har sedan början av år 1912 kontorets personal varit tillökad med en extra advokatfiskal samt från och med den 1 juli 1916 med två extra tjänstemän i första lönegraden, fiskaler, vilka skulle hava avlagt sådan examen, som enligt kungörelsen den 12 maj 1865 angående förändrade villkor för anställning i statens civila tjänstebefattningar erfordras för befattning såsom tjänstemän i styrelse- och förvaltningsverkens advokatfiskalskontor. I sammanhang med sistnämnda förändring indrogs amanuensbefattningen å advokatfiskalskontoret. Dessutom har under de senare åren varit å advokatfiskalskontoret anställt ett kvinnligt extra skrivbiträde i andra graden och på senaste tid jämväl tillfälliga skrivbiträden till erforderligt antal. — Den i det föregående berörda arbetsförstärkning, som ägt rum för handläggning av de i kungl. brevet den 1 december 1912 avsedda strömfallsärenden, torde här kunna lämnas å sido såsom utan betydelse för den nu föreliggande frågan; dock erinras att en tidvis anställd, av vattenfallsavdelningens medel avlönad extra amanuens i viss utsträckning stått till förfogande för den ordinarie advokatfiskalen och den extra advokatfiskal, vilken, såsom nyss nämnts, varit hos kollegiet anställd sedan början av år 1912.

Kollegiet har i sina nu förevarande skrivelser hemställt om extra advokatfiskalens och extra fiskalernas samt extra skrivbiträdets upptagande på ämbetsverkets ordinarie stat. Därjämte har kollegiet föreslagit ene advokatfiskalens uppflyttande i högre lönegrad.

Innan jag ingår på nämnda organisationsändring, torde vara lämpligt att korteligen erinra om kammaradvokatfiskalsämbetets åligganden och betydelse.

Enligt den för kollegiet nu gällande instruktion av den 26 maj

1909 har advokatfiskalen — med vilken den extra advokatfiskalen är likställd — huvudsakligen till åliggande att tillse, bevaka och utföra kronans rätt och talan i alla de till kollegiets befattning hörande ärenden, där kronans rätt är i fråga och som till hans handläggning i följd av Kungl. Maj:ts föreskrift höra eller av kollegiet eller justitiekanslersämbetet varda remitterade, eller varuti han utan remiss finner sig befogad anställa ämbetstalan, ävensom beträffande danaarv och i de andra mål och ärenden, där sådant enligt givna särskilda föreskrifter blivit honom uppdraget. Genom omförmälda instruktionsändring av den 23 december 1918 har bland advokatfiskalens åligganden upptagits skyldigheten att, enligt vad därom är särskildt stadgat, utföra kollegiets talan i vattenmål.

De mål och ärenden, till vilka advokatfiskalernas tjänsteverksamhet sålunda hänför sig, äro till allra största delen sådana, vilka falla inom området för kollegiets egen ämbetsbefattning. Detta område finnes i det föregående närmare angivet.

Viktigast bland advokatfiskalernas åligganden — jämväl ur nu förevarande synpunkt — torde vara deras befattning med tillsyn mot obehörig användning eller disposition av kronans under kollegiets in-seende ställda fasta egendom.

Instruktionens föreskrifter innebära i detta hänseende för advokatfiskalen skyldighet, bland annat, att beivra enskildas övergrepp och inkräktningar å sådan egendom, så ock att efter befogenhet föra talan om bättre rätt till dylik egendom, där den må finnas vara på ett eller annat sätt det allmänna obehörigen avhänd — allt i den mån advokatfiskalen kan erhålla kännedom om att sådana förhållanden föreligga, som påkalla hans ingripande. Å andra sidan företräder advokatfiskalen jämväl kronans talan såsom förklarande eller svarande part i mål, där enskildas anspråk i avseende å ifrågavarande egendom riktas mot kronan.

Advokatfiskalernas ämbetsverksamhet har allt mer vunnit i betydelse. Den rättsliga vården om statens och det allmännas fasta egendom kan sägas ställa allt mer ökade anspråk på advokatfiskalernas uppmärksamhet och initiativ, vare sig det gäller rättegångars anhängiggörande och utförande eller besvarandet av kollegiets remisser. Ett stort antal av de på advokatfiskalernas handläggning ankommande ärenden angår också frågor om bättre rätt till jord och vatten. Deras rättegångar röra sig stundom om högst betydande värden.

Angående de närmare omständigheter, vilka föranlett första anställandet av extra advokatfiskalen och extra fiskalerna samt befattningarnas

fortsatta bibehållande tillåter jag mig hänvisa till de redogörelser därutinnan, som återfinnas i de utdrag av statsrådsprotokoll, som bifogats dels propositionen nr 153 till 1912 års riksdag, dels statsverkspropositionen till 1916 års riksdag, sjunde huvudtiteln, sid. 13—17, dels ock propositionen nr 205 till 1916 års riksdag, sid. 20—28 samt 36—39.

Från nämnda redogörelser torde nu få erinras allenast om följande. Löneregleringskommittén, vilkens yttranden inhämtats över frågorna om bemälda extra befattningshavares anställande, och som därvid vitsordat den betydliga ökningen i arbetet på advokatfiskalskontoret, hade sökt för sig klargöra orsaken till ökningen och därvid trott sig finna densamma i väsentligen förändrade förhållanden med avseende å föremålen för advokatfiskalens tjänsteverksamhet. Tidigare hade, efter vad kommittén erfarit, hans verksamhet varit i övervägande grad inriktad på sådana kamerala och administrativa frågor — huvudsakligen angående grundskatteväsendet och indelningsverket m. m. — vilka numera upphört att äga betydelse. Senare hade advokatfiskalens arbete alltmera överförts på ett annat område, i det att hans verksamhet i stigande omfattning tagits i anspråk för frågor om kronans bättre rätt till fast egendom. Att i allmänhet advokatfiskalens befattning med frågor av sistnämnda beskaffenhet, helst då de ofta hänförde sig till stora värden, måste vara mera tidskrävande och mödosam än andra honom åliggande bestyr, syntes icke lida tvivel. För kommittén hade även uppgivits, att i allmänhet de för handläggningen av advokatfiskalens mål och ärenden behövliga utredningar tillförene i stor utsträckning tillhandahållits honom av kollegiet, medan han numera vanligen hade att själv förskaffa sig sådana. Efter kommitténs uppfattning hade man med avseende å advokatfiskalens numera betungade ställning icke att göra med en företeelse av allenast tillfällig och snart övergående art. Vad särskilt angår anställandet av extra fiskalerna fann kommittén det obestridligt att de arbetskrafter, som vid tiden för denna frågas behandling vore anvisade åt advokatfiskalsämbetet, icke stode i skäligt förhållande till det både omfattande och ansvarsfulla arbete som dämera tillhörde ämbetet; och framhöll kommittén hurusom hänsynen till de viktiga intressen, kammaradvokatfiskalsämbetet hade att bevaka, efter kommitténs uppfattning med nödvändighet påkallade, att till ämbetets förfogande ställdes sådana arbetskrafter, att ämbetet kunde ägna sig åt sina betydelsefulla arbetsuppgifter med den noggrannhet och omsorg, som vore oeftergivliga vid handläggningen av så beskaffade ärenden.

I skrivelsen den 6 oktober 1916 — med vilken kollegiet överlämnat ett av advokatfiskalsämbetet den 18 september samma år avgivet tjänstememorial, däri ämbetet för sin del framfört frågan om *extra advokatfiskalens upptagande å ordinarie stat* — har kollegiet till stöd för framställningen härutinnan åberopat den alljämt fortgående ökningen i göromålen å advokatfiskalskontoret, i vilket avseende åberopades vissa tillika meddelade uppgifter, varjämte hänvisades till betydelsen och beskaffenheten av det advokatfiskalerna åliggande arbetet.

Det vore enligt kollegiets uppfattning tydligen ådagalagt att bibehållandet av den nu ifrågavarande advokatfiskalsbefattningen vore påkallat av ett stadigvarande behov. Kollegiet tvekade därför icke att tillstyrka befattningens uppförande på ordinarie stat.

Efter vad kollegiet framhållit i skrivelsen den 10 juni 1918 hade den utveckling arbetet på advokatfiskalskontoret vunnit efter den föregående skrivelsens avlatande ytterligare bekräftat behovet av en sådan förändring; och åberopades till stöd för detta omdöme vissa nya siffror.

Därefter har kollegiet i sin senare skrivelse yttrat bland annat följande.

I det föregående hade även erinrats därom att efter ikraftträdandet av vattenlagen nya betydelsefulla och omfattande arbetsuppgifter väntade advokatfiskalsämbetet. Huruvida och i vilken mån dessa kunde påkalla arbetsförstärkning å advokatfiskalskontoret vore nu ej möjligt att bedöma, utan förbehölle sig kollegiet rätten att framdeles i mån av befogenhet göra framställning härutinnan.

Kollegiet hade således ej nu anledning att ifrågasätta någon ändring i sin i skrivelsen den 6 oktober 1916 gjorda hemställan i fråga om antalet befattningshavare å advokatfiskalskontoret.

Däremot ansåge kollegiet påkallat att *förändrad tjänsteställning* bereddes åtminstone den ene av advokatfiskalerna, varom kollegiet nu ock framställde förslag.

Detta förslag grundade sig på betydelsen av advokatfiskalernas ämbetsverksamhet och på den självständighet de intoge vid sin tjänsteutövning, vilka omständigheter tillsammans förlänade åt advokatfiskalernas verksamhet ett betydligt mått av ansvarsfullhet.

I sin tjänsteutövning tillkomme advokatfiskalerna synnerligen stor självständighet. Skyldigheten att bevaka kronans rätt ålåg dem icke blott i ärenden, som hörde till deras handläggning i följd av Kungl. Maj:ts föreskrift eller till dem remitterades av kollegiet eller justiekanslersämbetet, utan även i ärenden däri de utan remiss funne sig befogade anställa ämbetstalan. I alla dessa fall förföre de fullt självständigt i avseende å målens utredning och även å deras fullföljd.

Av stor vikt vore givetvis den initiativrätt, som tillkomme advokatfiskalerna och vilken i själva verket innefattade skyldighet att ingripa i alla sådana fall där de ansåge kronans rätt sådant fordra. Ett spontant ingripande i tid av vederbörande advokatfiskal kunde givetvis mången gång förebygga rättsförluster för staten eller det allmänna.

Den självständighet i ämbetsutövningen, som sålunda tillkomme kollegiets advokatfiskaler, vore onekligen större än den som vore tillerkänd advokatfiskalerna eller ombudsmännen inom andra grenar av förvaltningen, något som för kollegiets advokatfiskaler medförde ett betydligt högre mått av ansvar i utövningen av deras verksamhet.

Även om arbetsuppgifterna för kollegiets advokatfiskaler jämfördes med dem som tillkomme sådana befattningshavare i andra lönegraden, vilkas arbetsuppgifter ej sammanfölla med advokatfiskalernas och ombudsmännens, framträdde hos kollegiets advokatfiskaler denna större självständighet och högre ansvarighet.

Att advokatfiskalernas verksamhet komme att vinna ökad betydelse genom föreskrifterna i vattenlagen behövde icke särskilt framhållas.

Av det anförda framginge med erforderlig tydlighet att man i avseende å skicklighet och förmåga, ej minst då det gällde kraften till eget initiativ, måste ställa särskilt höga anspråk på kollegiets advokatfiskaler.

Härav följde också ett starkt krav på att kunna för befattningarna förvärva och behålla dylika personer.

Nu berörda omständigheter medförde efter kollegiets uppfattning behov av att åt advokatfiskalerna eller åtminstone den ene av dem bereda en högre, arbetsuppgifterna mera motsvarande tjänsteställning ävensom gynnsammare avlöningsvillkor. Denna högre tjänsteställning syntes böra vara den mellan andra och tredje lönegraderna, en ställning som nu intoges exempelvis av revisionskommisarierna i kammarrätten.

Den sålunda föreslagna åtgärden syntes kollegiet vara desto mera angelägen, som i konkurrensen om de dugande förmågorna den enskilda företagsamheten numera hade ett avgjort övertag över staten på grund av de bättre ekonomiska fördelar den vore i tillfälle att erbjuda sina tjänstemän.

Då de båda advokatfiskalernas verksamhet erkändes vara av samma vikt och betydelse, skulle det tilläventyrs kunna anses mindre egentligt att föreslå endast den enes uppflyttning i högre lönegrad. Det saknades dock icke förebilder till en dylik gradation i lönehänseende. Kollegiet — som givetvis för sin del icke hade något som helst att erinra mot att båda advokatfiskalerna uppflyttades i högre lönegrad, allra minst för det fall att en sådan förändring skulle anses som en nödvändig förutsättning för att över huvud taget bevilja bättre tjänsteställning åt någon av dem — ansåge sig i allt fall hava fog för att inskränka förslaget att avse allenast den ene advokatfiskalen.

Innehavaren av den i högre lönegrad uppflyttade befattningen syntes böra benämnas förste advokatfiskal, innehavaren av den i andra lönegraden bibehållna befattningen andre advokatfiskal.

Från kollegiets beslut i nu berörda del voro två av kollegiets ledamöter så till vida av skiljaktig mening, att de ej kunde biträda förslaget att endast en av advokatfiskalerna skulle uppflyttas i högre tjänsteställning. Samma arbetsbörda och samma ansvar ålåg dem båda, och någon förändring i detta hänseende kunde ej i realiteten genomföras. Någon anledning att ställa den ene befattningshavaren i en gynnsammare ställning än den andra förelåg således icke. Härtill komme att

en förändring som den föreslagna skulle medföra att den ene advokatfiskalen komme i ett slags subordinationsförhållande till kollegan, varigenom den självständighet, som med nödvändighet tänktes förbunden med en advokatfiskalsbefattning, skulle, tjänsten och kronan till skada, bliva lidande.

I avseende å *extra fiskalsbefattningarnas uppförande på ordinarie stat* har kollegiet väl, enligt vad som yttrats i skrivelsen den 6 oktober 1916, medgivit att då dessa befattningshavare varit i verksamhet endast en kort tid och den nya anordningen alltså vore så gott som oprövad, det kunde anses alltför tidigt att upptaga tanken på befattningarnas överflyttande å ordinarie stat. Den omständigheten att kollegiet nu väckt fråga därom att, i sammanhang med verkets omorganisation, ny ordinarie stat måtte fastställas för kollegiet borde emellertid efter kollegiets mening föranleda till att spørsmålet om fiskalernas upptagande på denna stat bringades under övervägande. Kollegiet kunde icke finna annat än att fiskalerna borde upptagas på den ordinarie staten. I den framställning, som föranlett fiskaltjänsternas inrättande, hade angivits starka skäl för befattningarnas inrättande. Berörda skäl hade ytterligare understrukits av löneregleringskommittén. De sålunda åberopade skälen kvarstode med oförminskad styrka, och efter kollegiets övertygelse saknades anledning till antagande att de skulle framdeles förlora i giltighet. Då således enligt kollegiets uppfattning fiskaltjänsternas bibehållande vore påkallat av ett stadigvarande behov, syntes den omständigheten att någon längre tids erfarenhet saknades beträffande den nyinförda anordningens verkningar icke böra utgöra hinder för att, där av andra skäl en omorganisation av ämbetsverket genomfördes, i den nya ordinarie staten upptaga jämväl fiskaltjänsterna.

Beträffande de sålunda föreslagna förändringarna i avseende å arbetskrifterna å advokatfiskalskontoret har löneregleringskommittén yttrat följande. Kommittén.

»Omfattningen av den betydande ökning, göromålen å advokatfiskalskontoret under senare tider undergått, framgår av följande sammanställning:

Antalet inkomna mål och ärenden, oberäknat vattenfallsärendena, utgjorde under åren 1902—1911 i medeltal 416 (lägst 346 år 1903 och högst 490 år 1907) men år 1912 492, år 1913 828, år 1914 1,022, år 1915 1,338, år 1916 1,894 och år 1917 2,046. Kontorets utgående expeditioner uppgingo år 1910 till 651, år 1911 till 616, år 1912 till 1,247, år 1914 till 1,262, år 1916 till 2,624 och år 1917 till 2,603. Antalet rättegångar, vattenfallsprocesserna oberäknade, utgjorde under åren 1902—1911 i medeltal 35 (lägst 13 år 1902 och högst 57 år 1911) men år 1914 105 och år 1917 178. Av sistnämnda rättegångar angingo 59 bättre rätt till vatten

eller jord. De administrativa besvärsmålen, vilka vid 1911 års slut voro till antalet 36, uppgingo under år 1917 till 333. Balansen har ökats från 288 år 1911 till 1,565 år 1916 och 1,986 år 1917.

Nu angivna siffror utvisa oförtydligt att den ökning i arbetet på advokatfiskalskontoret, som föranlett tillsättandet av den extra advokatfiskalen och de extra fiskalerna, icke blott fortbestått utan ytterligare stegrats. Denna ökning har varit betydlig i såväl kvantitativt som icke mindre i kvalitativt hänseende.

Till det ovan sagda är att tillägga att den nya vattenlagen kommer att för advokatfiskalsämbetet medföra nya och maktpåliggande uppgifter, nämligen i avseende å bevakandet av det allmännas intressen i vissa vattenmål.

Vattenlagens antagande har för övrigt, efter vad kommittén inhämtat, redan övat inflytande på advokatfiskalsämbetets arbetsbörda ända därhän att ämbetet på grund därav nödgats begära viss arbetsförstärkning för uppehållande av arbetets behöriga gång å advokatfiskalskontoret under årets sista tre månader.

I ett härom den 9 september 1918 avlåtet memorial, som kollegiet med vitsordande av dess innehåll och med förordande av den begärda arbetsförstärkningen överlämnat till Kungl. Maj:t, har advokatfiskalsämbetet anfört bland annat följande. Då de för närvarande å advokatfiskalskontoret tillgängliga arbetskrafterna redan med hänsyn till den nu förefintliga alltjämt tillväxande arbetsbördan befunnits alldeles otillräckliga, kunde med visshet förutses att det ytterligare tillskott i denna arbetsbörda, som advokatfiskalsämbetet i och med den nya vattenlagens ikraftträdande hade att emotse, skulle nödvändiggöra en högst väsentlig förstärkning av kontorets arbetskrafter. Den omfattning, vari dylik förstärkning komme att påkallas, läte sig för närvarande icke med säkerhet överblickas. Härför torde till en början behöva avvaktas de av den nya vattenlagen betingade ändringar och tillägg i den för kollegiet gällande instruktionen, vilka tvivelsutan med det snaraste syntes böra utarbetas. Genom berörda nya instruktionsbestämmelser syntes advokatfiskalsämbetets medverkan vid det bevakande av det allmännas intressen i vissa vattenmål, som jämlikt 11 kap. 35 § vattenlagen ålagts kollegiet, komma att närmare fixeras. Arbetsbördan å kontoret hade emellertid redan under år 1918 i hög grad, om ock i viss mån indirekt, rönt inverkan av den nya vattenlagens antagande. Antalet under året till kontoret inkomna ärenden rörande sådana vattensyner, vari ämbetet med hänsyn till gällande författningsbestämmelser haft att bevaka talan till betryggande av det allmännas rätt, hade nämligen i jämförelse med antalet dylika syneärenden under de närmast föregående åren i synnerlig omfattning stegrats. Förklaring till detta förhållande vore givetvis att söka i den bestämmelse i promulgationslagen till den nya vattenlagen, varigenom stadgats att vattenmål, som anhängiggjorts efter den 1 januari 1918, skulle, såframt detsamma hunnit av underrätten avdömas före utgången av år 1918, bedömas enligt äldre lag. Antalet advokatfiskalsämbetet delgivna ansökningar om hållande av sådana syner, som omförmälas i 10 § i den nu upphävida vattenrättsförordningen, utgjorde sålunda 38 under vartdera året 1913 och 1914, 35 under vartdera året 1915 och 1916 samt 55 under året 1917, varemot antalet under år 1918 till och med augusti månads utgång inkomna ärenden av ifrågavarande slag uppgått till icke mindre än 125.

Det behov, som föranlett anställande hos kollegiet på extra stat av en advokatfiskal och två fiskaler, har, såsom av den lämnade redogörelsen framgår, visat sig vara av stadigvarande beskaffenhet. Det kan i följd härav icke råda någon

som helst tvekan därom att icke bemålde extra befattningshavare, till vilkas anställande år från år beviljats anslag, böra överflyttas på ordinarie stat.

Vad därefter angår det av kollegiet väckta förslaget om förändrad tjänsteställning för en av advokatfiskalerna, kan kommittén icke jäva riktigheten av de synpunkter, som av kollegiet framhållits till stöd för förslaget.

Advokatfiskalens ämbetsbefogenheter, vilka alltid varit av stor betydelse, hava, allt efter som utvecklingen fortgått, erhållit ökad vikt. Genom den advokatfiskalen åliggande initiativrätten i avseende å tillvaratagandet av kronans rätt, vilken rätt tillika är att betrakta såsom innebärande en stark initiativplikt, har bland advokatfiskalens ämbetsbefogenheter inrymts ett moment, som åt hans ställning skänker en alldeles särskild betydelse och medför att på honom och hans ämbetsutövning måste ställas alldeles särskilda krav. Han framträder till följd av nämnda förhållande såsom den där skall icke blott med skicklighet och noggrannhet handlägga de ärenden, som läggas under hans ögon, utan även med uppmärksamhet följa förhållandena inom det mycket vidsträckta arbetsfält, som är honom anvisat, för att tillse om kronans rätt där är i fara och i sådant fall med snabbhet och omsikt ingripa till tryggnad av denna rätt. Även den självständighet, kollegiets advokatfiskal i hela sin ämbetsförvaltning intager, är en omständighet, som i sin mån är ägnad att åt hans ställning giva en större och framträdande betydelse.

Den synnerligen stora vikt, som alltid måste tillerkännas kollegiets advokatfiskalsämbete, medför att särskilt stora krav måste ställas på att hava en fullt skicklig och lämplig innehavare av advokatfiskalsämbetet. Detta behov framträder än skarpare när man betänker att advokatfiskalen genom betydelsen av de rättegångar, som av honom utföras, mera nu än tillföre har att göra med motparter, vilka ej sky kostnader som äro nödiga för att för sin sak förvärva den bästa till buds stående sakkunskap. Det synes följaktligen oundgängligt att åt advokatfiskalen beredes sådan ämbetsställning och sådan avlöning att det under rådande konkurrens om arbetskrafterna skall vara möjligt att både förvärva och behålla sådan person, som nyss sagts.

Det torde få erinras därom, att ombudsmannen i järnvägsstyrelsen innehar den tjänsteställning, kollegiet nu begärt för sin ena advokatfiskal.

I händelse den nuvarande extra advokatfiskalen upptages på ordinarie stat, därvid han i avseende å befogenheter och skyldigheter kommer att bli likställd med den förutvarande ordinarie innehavaren av advokatfiskalstjänsten, låge det givetvis närmast till hands att den uppflyttning i högre tjänsteställning, varom i det föregående ordats, omfattade båda ifrågavarande befattningshavare. Kommittén anser dock ej någon betänklighet möta mot att, på sätt även av kammarkollegiet förordats, i avseende å tjänsteställning och avlöning göra skillnad mellan de båda befattningarnas innehavare.

En sådan skillnad behöver icke innebära och är icke heller avsedd att innebära att den i högre lönegrad ställda advokatfiskalen skulle intaga någon slags förmansställning i förhållande till den andre.

Däremot torde det kunna ifrågakomma att vid fördelningen de båda advokatfiskalerna emellan av de till deras handläggning förekommande ärendena tillse att de mest maktpåliggande ärendena tillföras den i högre lönegraden ställda advokatfiskalen.

Mot de av kollegiet föreslagna benämningarna förste och andre advokatfiskal har kommittén intet att erinra.»

Departement-
schefen.

Lika med löneregleringskommittén anser jag det behov, som föranlett anställandet av extra advokatfiskalen och extra fiskalerna, vara av stadigvarande natur, varför jag biträder uppfattningen därom att dessa befattningshavare böra överflyttas på ordinarie stat.

Jämväl har jag blivit övertygad om giltigheten av de skäl, som åberopats till stöd för förslaget om den ene advokatfiskalens uppflyttande i högre tjänsteställning. Om ock enligt min mening vägande skäl kunna anföras för att förändringen icke borde begränsas till allenast den ene advokatfiskalen anser jag mig dock härutinnan icke böra avvika från kollegiets av löneregleringskommittén tillstyrkta förslag, enligt vilket skillnad göres mellan de båda befattningarnas innehavare i avseende å tjänsteställning och avlöning.

Emot benämningarna förste och andre advokatfiskal finner jag ej anledning till erinran.

Till frågan om upptagande å den ordinarie staten av det å advokatfiskalskontoret anställda kvinnliga skrivbiträdet återkommer jag här nedan vid behandlingen av frågan om kvinnliga skrivbiträden.

Arkivet.

Kammarkollegiet har vidare, såsom ovan berörts, i sina nu förevarande skrivelser av den 6 oktober 1916 och den 10 juni 1918 väckt förslag om *förstärkning av arbetskrafterna i kammararkivet*.

Kollegiet.

I sådant avseende har kollegiet i den förra skrivelsen framhållit dels att den arkivarie, som förestode första arkivkontoret (kammararkivet), finge sin arbetstid i hög grad kringskuren till följd av de anspråk som ställdes på honom av de forskare och annan allmänhet, som besökte kammararkivet, och dels att även vården av det vidlyftiga kammararkivet måste taga mycken tid i anspråk; och förmälte sig kollegiet anse att utredningsarbetet inom kollegiet och vården om kammararkivet skulle i hög grad befrämjas genom inrättande av en särskild arkivariebefattning, vars innehavare skulle hava till åliggande att ombesörja den arkivtekniska vården om ej blott kammararkivet utan även övriga till kollegiet hörande arkivalier samt att inom kammararkivet tillhandagå allmänheten med upplysningar och arkivaliers framtagande.

Behovet av förstärkning av arbetskrafterna å kammararkivet hade också, på sätt kollegiet närmare erinrade, länge gjort sig märkbart och även länge erkänts.

I skrivelsen den 10 juni 1918 har kollegiet erinrat därom att Kungl. Maj:t med anledning dels av kollegiets i skrivelsen den 6 oktober 1916 gjorda framställning om förstärkning av arbetskrafterna å kammararkivet dels ock av tidigare av riksarkivarien och kammarkolle-

giet avlätna skrivelser rörande förhållandet mellan riksarkivet och kammararkivet funnit gott bemyndiga chefen för ecklesiastikdepartementet att tillkalla sakkunniga för att inom ecklesiastik- och finansdepartementen biträda med beredande av frågan om ordnande av de under kollegiet lydande arkivens ställning inom det offentliga arkivväsendet jämte därmed sammanhängande förhållanden, men att bemålde sakkunniga ännu ej avgivit yttrande i ämnet.

Lika med kollegiet ansåg löneregleringskommittén det vara synnerligen angeläget icke blott att innehavaren av den nuvarande arkivarie-tjänsten å första arkivkontoret måtte få tillfälle att odelat ägna sig åt utredningsarbete för ämbetsverkets behov utan även att kollegiets omfattande och dyrbara samt för statsförvaltningen, för den enskilda rätts-säkerheten och för den historiska forskningen så ytterst betydelsefulla arkivalier måtte komma under vård av en för det arkivtekniska om-rådet utbildad person.

Kommittén.

Efter anmärkande att ovannämnda sakkunniga, efter vad kommittén inhämtat, ännu icke vid tiden för kommittéutlåtandets avgivande avslutat sitt arbete, förklarade sig kommittén, huru önskvärt det än måste vara att snarast möjligt få kollegiets arkivfråga löst, finna den omstän-heten att samma fråga vore av Kungl. Maj:t överlämnad till utredning och förslag av särskilt tillkallade sakkunniga utgöra hinder för kommittén att för närvarande avgiva något eget vidare yttrande i frågan. I avseende å arkivvården inom kollegiet syntes därför få tillsvidare för-bliva vid det nuvarande förhållandet.

Bemålde arkivsakkunniga hava allt fortfarande icke inkommit med det från dem infordrade utlåtandet. Efter vad jag inhämtat kan sådant utlåtande ej heller vara att förvänta så tidigt, att den till sakkunnigas behandling överlämnade frågan hinner föreläggas årets riksdag.

Departementetschefen.

Med instämmande i övrigt i löneregleringskommitténs i denna del av ämnet avgivna yttrande har jag endast att därutöver tillägga, att den till arkivsakkunniga överlämnade frågan om ordnande av de under kammarkollegiet lydande arkivens ställning inom det offentliga arkiv-väsendet likasom det av kollegiet nu framlagda förslaget om beredande av bättre vård åt nämnda arkiv icke synas mig hava det samband med frågan om kammarkollegiets omorganisation och om fastställande av ny stat för ämbetsverket, att denna senare frågas framläggande till riks-dagens behandling synes böra uppskjutas i avvaktan på att arkivfrågan föreligger i fullt utrett skick.

Lantmäteri-
biträde.
Kollegiet.

Jämte det kammarkollegiet i skrivelsen den 6 oktober 1916 hemställde att hos kollegiet måtte under år 1917 på extra stat anställas en lantmätare, som skulle hava till åliggande att biträda kollegiet med lantmåteritekiska utredningar, anhöll kollegiet tillika att nämnda *lantmäteribiträde* måtte upptagas på den ordinarie stat, om vars fastställande framställning gjordes i skrivelsen i fråga.

Befattningen borde efter kollegiets mening hänföras till andra lönegraden; och syntes dess innehavare lämpligen böra benämnas arkivarie.

Till stöd för förslaget rörande omförmälda arbetsförstärkning, som efter vad kollegiet angav vore påkallad av den stora ökningen av kollegiets och dess underlydande kontors arbetsmängd, och vilken enligt kollegiets uppfattning skulle i särskilt hög grad underlätta arbetet i kollegiet och medverka till ärendenas skyndsamma avgörande, har kollegiet i sin nyssnämnda skrivelse i övrigt anført huvudsakligen följande.

I en betydande mängd av de ärenden, som handlades av kollegiet och dess underlydande kontor, särskilt advokatfiskalskontoret, erfordrades utredning i lantmäterihänseende. Äldre kamerala förhållanden i fråga om fastighetsväsendet kunde ofta fullt klarläggas allenast med ledning av tillgängliga lantmäterihandlingar och kartor, varjämte kollegiets befattning med frågor rörande dels betydande grupper av kronans eller till allmän inrättning hörande fast egendom dels ock den allmänna indelningen i riket ofta nödgade kollegiet påkalla lantmäteriutredning av större eller mindre omfattning.

Beträffande vad kollegiet ytterligare yttrat till stöd för framställningen i förevarande del torde få hänvisas till den redogörelse, som finnes intagen i det vid propositionen nr 207 till 1917 års riksdag fogade statsrådsprotokollet, sid. 9 och 10.

Beträffande lantmäteribiträdets kompetens ansåg kollegiet böra föreskrivas, att han skulle innehava sådan kompetens, som erfordras för befattning såsom byråingenjör i lantmäteristyrelsen.

I den förra av de den 10 juni 1918 avlämnade skrivelserna har kollegiet fullföljt sin framställning i nu förevarande del av ämnet.

Lantmäteri-
styrelsen.

Över kollegiets framställning i nu förevarande del har lantmäteristyrelsen, på grund av nådig remiss avgivit utlåtande och därvid på anförda skäl avstyrkt anställande i kollegiet av lantmätare på stat.

För innehållet i nämnda utlåtande har lämnats redogörelse i nyss omförmälda statsrådsprotokoll, sid. 17 och 18, vartill torde få hänvisas.

Kommittén.

Då löneregleringskommittén den 23 mars 1917 avgav infordrat utlåtande över kollegiets i skrivelsen den 6 oktober 1916 gjorda fram-

ställning, så vitt den avsåg ökning av arbetskrafterna å extra stat, yttrade kommittén följande.

Beträffande kollegiets framställning om anställande hos kollegiet av ett stadigvarande lantmaterisakkunnigt biträde låge det onekligen så till vida ett visst fog i framställningen, som åtskilliga av de ärenden, som kollegiet eller dess advokatfiskaler hade att handlägga, för sitt bedömande förutsatte utredning jämväl i lantmåteritekniskt hänseende.

För vinnande av berörda utredning hade kollegiet nu att antingen genom en sin tjänsteman verkställa densamma eller ock därom anmoda lantmåteristyrelsen.

Efter vad kollegiet angivit, fördröjdes ärendet genom anlitan- de av den senare utvägen, och att detta torde vara förhållandet syntes framgå även av lantmåteristyrelsens framhållande av bristande arbetskrafter hos styrelsen.

Vad anginge den förra vägen — som hade det företråde framför den senare, att med anlitan- de av densamma utredningen lättare kunde begränsas till sådana detaljer som föredraganden eller advokatfiskalen, där denne hade att handlägga ärendet, ansåge vara av beskaffenhet att inverka på ärendets bedömande — måste man giva erkännande åt kollegiets önskan att till arbetets befrämjande hava tillgång till sakkunnig person, som kunde få sig utredningsarbetet anförtrött.

Likväl framställde sig vissa betänkligheter i avseende å en sådan anordning. Man kunde nämligen ur vissa synpunkter ifrågasätta lämpligheten av att inom ett ämbetsverk anställa befattningshavare, vars verksamhet vore till stor del grundad på behandling av material, varöver annat ämbetsverk förfogade. Kollegiet hade visserligen under de senare åren haft lantmåteribiträden hos sig anställda, men detta syntes knappast kunna åberopas till stöd för att på stadigvarande sätt anställa lantmaterisakkunnigt biträde hos ämbetsverket, alldenstund de hittillsvarande lantmåteribiträdena varit anställda för särskilda ändamål, om ock med rätt för kollegiet att i någon mån använda dem för andra förefallande lantmåterigörömmål.

Då kommittén icke ville redan nu utan vidare närmare utredning binda sig i avseende å frågan om anställande på stat av en för lantmåteritekniska utredningar avsedd arkivarie, funne sig kommittén förhindrad att i princip uttala sig i vare sig till- eller avstyrkande riktning beträffande det nu till yttrande föreliggande förslaget att på extra stat anvisa medel för anställande av lantmåteritekniskt biträde.

Däremot ansåge sig kommittén i vad kollegiet anfört till stöd för förslaget i fråga hava giltigt skäl att ej avstyrka anställande försöksvis hos kollegiet av ett lantmåteritekniskt biträde under tiden från och med den 1 juli 1917 till 1918 års utgång. Därvid förutsatte kommittén, vad som från kollegiets sida även förklarats vara avsikten, att alla ärenden, för vilkas bedömande fordrades lantmaterisakkunnigt utlåtande, fortfarande remiterades till lantmåteristyrelsen.

Kommittén hade intet att erinra däremot, att ifrågavarande befattningshavare tillerkändes ersättning, motsvarande avlöning för tjänsteman i andra lönegraden med frånräknande av ett pensionsavgift motsvarande, avrundat belopp.

Med erinran härom har kommittén i sitt nu förevarande utlåtande vidare anför- t följande.

»Efter vad kommittén inhämtat har den vidtagna anordningen med ett inom kammarkollegiet anställt lantmaterisakkunnigt biträde varit till stor fördel för fort-

gången av arbetet inom kollegiet. Biträdet har, enligt vad som meddelats, verkställt ett icke ringa antal utredningar av större eller mindre omfattning, som eljest måst utföras genom vederbörande föredragande eller tjänsteman eller fått införskaffas genom remiss till lantmäteristyrelsen. Såsom en fördel jämte andra har angivits att man genom den direkta tillgången till lantmäterisakkunnig person kunnat omedelbart förskaffa sig uppgifter eller utredningar i frågor av brådskande natur.

På grund av den erfarenhet, som alltså vunnits om lantmäteribiträdets verksamhet, finner sig kommittén nu böra biträda kollegiets förslag om upptagande i ämbetsverkets stat av en dylik tjänsteman.

Fortfarande förutsättes härvid att alla ärenden, för vilkas bedömande fordras lantmäterisakkunnigt utlåtande, remitteras till lantmäteristyrelsen.

I likhet med kollegiet anser kommittén att ifrågavarande tjänsteman bör placeras i andra lönegraden — dit han ock under interimstiden varit hänförd — ävensom benämnas arkivarie samt att han skall innehava sådan kompetens, som erfordras för befattning såsom byråingenjör i lantmäteristyrelsen.

Att hans befattning inom kollegiet skall, då han söker befordran inom lantmäteristaten, i merithänseende tillgodoräknas honom, synes kommittén även vara uppenbart. Någon uttrycklig bestämmelse härutinnan lär dock ej vara påkallad.»

Departement-
schefen.

Lämpligheten av att till kammarkollegiets förfogande hava ett å stat upptaget lantmäterisakkunnigt biträde synes mig vara ådagalagd genom vad kollegiet och lönerogleringskommittén därutinnan yttrat.

I följd härav ansluter jag mig till kollegiets av kommittén tillstyrkta förslag i denna del.

Registratorn.
Kollegiet.

Beträffande registratorstjänsten — vilken, såsom förut erinrats, är en tjänst i första lönegraden — har kollegiet icke ifrågasatt någon förändring. En reservant inom kollegiet har emellertid förmått sig icke kunna biträda kollegiets förslag att i ny avlöningsstat för ämbetsverket upptaga i första graden även en registrator utan hölle för sin del före att i staten borde upptagas allenast fem tjänstemän i sagda lönegrad men därjämte ett kvinnligt biträde i tredje biträdesgraden.

Det syntes reservanten uppenbart att göromålen å kollegiets registratorskontor — oavsett den mera tillfälliga ökningen i antalet inkomna mål och ärenden, som vore en följd av arbetet med nya prästlönerogleringar och med jordregistrets uppläggande — numera nått en sådan omfattning att behovet av förstärkning i kontorets arbetskrafter måste anses oavvisligt, därest icke annan lämpligare anordning av det registratorn nu åliggande arbetets utförande kunde vidtagas. Det kunde enligt reservantens mening icke förnekas att registratorns huvudsakliga arbetsuppgift, nämligen diarieföringen och registreringen av de till kollegiet inkommande mål och ärenden, vore av den enklare beskaffenhet, att densamma för nöjaktigt utförande icke krävde den kompetens, som jämlikt kungörelsen den 12 maj 1865 vore en nödvändig förutsättning för vinnande av anställning såsom tjänsteman hos kollegiet. Enligt reservantens mening kunde diarieförings- och registreringsgöromålen

fullt betryggande anförts åt ett kvinnligt biträde i tredje graden. En sådan anordning hade sedan 1915 varit rådande i medicinalstyrelsen och, enligt vad reservanten inhämtat, hade densamma där fungerat på ett fullt tillfredsställande sätt. Övriga registratorn enligt gällande instruktion åliggande göromål syntes reservanten lämpligen kunna och böra överflyttas på någon av de notarier, som enligt det framlagda förslaget till ämbetsverkets organisation skulle bibehållas. Med den förändring av registratorstjänsten, reservanten sålunda föreslagit, skulle enligt hans mening icke blott kunna, åtminstone för den närmaste framtiden, undvikas den eljest nödvändiga förstärkningen av registratorskontorets arbetskrafter utan även vinnas den icke minst betydande fördelen att man för nu ifrågavarande arbete icke komme att använda högre kvalificerad arbetskraft än arbetet krävde — en grundsats som vid det föreliggande organisationsförslagets uppgörande i övrigt blivit i möjligaste mån iakttagen.

I avseende å nu föreliggande fråga har löneregleringskommittén Kommittén. yttrat följande.

»Att inom vissa ämbetsverk diarietföringen och registreringen med fördel kan överlämnas åt kvinnligt biträde i tredje graden torde vara obestriddigt.

Lämpligheten av en dylik anordning torde dock i hög grad vara beroende av beskaffenheten av de ärenden, som förekomma till diarietföring. I avseende på diarietföringen och registreringen måste uppställas icke blott fordran på att varje ärende ordentligt införes i vederbörligt diarium eller rotel och tillställas behörig föredragande, utan även att den beteckning, som i diariet eller roteln gives åt ärendet, är riktig och innebär säker ledning för den, som i diariet eftersöker ärendet. De till kammarkollegiets handläggning hörande, många skiljaktiga områden berörande ärendena äro av den beskaffenhet, att det ej utan verklig sakkunskap, som förutsätter ämbetsexamen och tjänstgöring inom kollegiet, torde vara möjligt att alltid på fullt nöjaktigt sätt vid diarietföringen beteckna ärendet.

Därtill kommer att, efter vad kommittén inhämtat, allmänheten plägar i stor utsträckning hos registratorn inhämta upplysning ej blott angående det läge vari visst ärende befinner sig utan även beträffande åtskilliga frågor, för vilkas rätta besvarande fordras kännedom om gällande författningar på området och om ärendes formella behandling inom ämbetsverket.

Så vitt kollegiet angår, torde det alltså icke utan bestämd olägenhet kunna gå att utbyta den manliga, kvalificerade registratorn mot en kvinnlig befattningshavare.

I följd härav anser kommittén en registrator fortfarande böra i kollegiets stat upptagas bland tjänstemännen i första lönegraden.»

På grund av vad löneregleringskommittén sålunda anført anser Departementschefen. jag någon ändring i kollegiets stat icke böra vidtagas i avseende å registratorstjänsten.

Vid avgivande i skrivelsen den 6 oktober 1916 av redogörelse för det antal *kvinnliga biträdesbefattningar*, kollegiet ansåg sig under

*Kvinnliga
biträden.
Kollegiet.*

förutsättning av ämbetsverkets omorganisation enligt ovan angivna riktlinier behöva, har kollegiet förmått sig jämväl hava tagit i beräkning att ledamöterna skulle kunna, såsom i det föregående även berörts, genom beredande av skrivhjälp erhålla någon lindring i arbetet.

Efter vad kollegiet vidare erinrat funnes för närvarande å kollegiets ordinarie stat upptagna tre kvinnliga biträdesbefattningar, därav en i andra och två i första graden. Dessutom funnes där anställda ett antal extra eller tillfälliga kvinnliga biträden, vilka dock till övervägande delen varit påkallade för utförandet av de mera tillfälliga arbetsuppgifter, som för närvarande tillhörde kollegiet.

Bland dessa extra befattningshavare kunde en, nämligen biträdesbefattningen å advokatfiskalskontoret, sägas fylla uteslutande ett stadigvarande behov; och föreslog kollegiet detta biträdes överflyttande på ordinarie stat.

Under förutsättning att kollegiet organiserades så som här ovan angivits ansåge kollegiet att där borde anställas, utöver de redan befintliga tre kvinnliga biträdena och det nya ordinarie biträdet å advokatfiskalskontoret, ytterligare fem kvinnliga biträden i första graden. Av dessa vore fyra avsedda att, en på var rotel, biträda med expeditiönsarbetet, till den del det ej ansåges böra utföras av notarierna, att biträda med renskrivningsarbetet, att tillhandagå föredraganden med skrivarbete efter diktamen eller eljest och att jämväl i övrigt biträda med arbete av mera mekanisk beskaffenhet inom kollegiet. Det femte biträdet vore, liksom ett av de nuvarande biträdena, avsett uteslutande till renskrivningsarbete. Det rådde efter kollegiets mening icke minsta tvivel därom att icke med det ökade arbetet såväl inom kollegiet som å dess kontor — särskilt advokatfiskalskontoret med dess fyra tjänstemän —, vilket dels redan förelåge, dels ock vore att förvänta såsom en följd av den ifrågasatta omorganisationen, renskrivningsarbetet skulle komma icke blott att lämna full sysselsättning åt två biträden och fylla upp arbetstiden för de fyra, för tjänstgöring å rotlarna avsedda biträdena, i den mån dessa ej toges i anspråk för rotelns räkning, utan även att därutöver erfordra tillfällig skrivhjälp.

Sedan kollegiet i skrivelsen den 10 juni 1918 föreslagit inrättande av ett nytt kammarrådsämbete, har kollegiet emellertid icke ansett dävvä påkallat att, för beredande av skrivhjälp åt den nye ledamoten, ytterligare en skrivbiträdesbefattning inrättades. Kollegiet förutsatte nämligen att ett av de befintliga skrivbiträdena skulle, på sätt föreslagits i avseende å de förutvarande ledamöterna, biträda den nye leda-

moten med skrivarbete efter diktamen eller eljest; dock beräknades en ökning i renskrivningskostnaden.

I avseende å det å advokatfiskalskontoret anställda kvinnliga skrivbiträdet har löneregleringskommittén, under hänvisning i övrigt till statsrådsprotokollet till ovannämnda proposition nr 205, 1916, sid. 19, erinrat om följande. Kommittén.

Sedan den 1 april 1914 hade å advokatfiskalskontoret varit anställt ett kvinnligt skrivbiträde, som haft att dels självständigt föra eller biträtt med förande av advokatfiskalsämhetets diariet och register, dels ock, i den mån hon medhunnit, förrätta renskrivnings- och kollationeringsarbete, vad renskrivningen beträffade i främsta rummet av avskrifter av äldre, mera svårlästa handlingar, som återopades i rättegångs- och andra mål.

Från och med år 1917 hade å extra stat varit åt detta skrivbiträde anvisat ett belopp, motsvarande avlönning i högre lönegrad.

Då löneregleringskommittén den 16 mars 1916 hade att i denna fråga yttra sig, hade kommittén förklarat sig finna lämpligheten av att å advokatfiskalskontoret anställa ett kvinnligt biträde vara styrkt genom vad i ärendet förekommit. Till följd av den växande arbetsmängden å advokatfiskalskontoret hade nämligen myckenheten av det arbete, för vars utförande icke erfordrades kvalificerad manlig arbetskraft, blivit så omfattande, att anordningen med ett kvinnligt biträde måste erkännas vara ur många synpunkter påkallad.

Härefter har kommittén i sitt nu förevarande utlåtande fortsatt.

»Genom den fortgående ökningen av arbetsmängden å advokatfiskalskontoret har behovet av det ifrågavarande kvinnliga biträdet ytterligare ökat. Kommittén tillstyrker fördenskull bitrådets överflyttande på ordinarie stat.

Vad vidare beträffar de fem biträdena i första graden, utgör, såsom av det föregående framgår, deras anställande i viss mån en av förutsättningarna för den av kollegiet föreslagna omorganisationen. Genom att ålägga dem skyldigheten att biträda med expeditiönsarbetet och med att tillhandagå vederbörande ledamot med skrivarbete efter diktamen m. m. har man åsyftat att i sin mån lätta arbetet särskilt för föredragandena och dymedels bidra till att den såsom nödig ansedda förstärkningen i kollegiets arbetskrafter må kunna begränsas så som nu skett.

Med hänsyn till vad som anförts till stöd för ifrågavarande bitrådets anställande tillstyrker förty kommittén kollegiets härutinnan framställda förslag.»

Utöver vad löneregleringskommittén i denna del av ämnet yttrat har jag icke något att tillägga, utan tillstyrker jag förslaget, så vitt nu är i fråga. Departementschefen.

Beträffande vaktmästarna har kammarkollegiet i sin förstnämnda skrivelse framhållit, att den betydligt ökade arbetsmängden i kollegiet återverkade på vaktmästarnas sysslor. Vaktmästare.
Kollegiet.

Enligt 1879 års organisation hade, efter vad kollegiet i 1916 års skrivelse erinrat, funnits i kollegiet anställda en förste vaktmästare och fem vaktmästare i lägre grad. Vid genomförandet av 1909 års organisation hade en av vaktmästarbefattningarna indragits och dess innehavare såsom övertalig upptagits på övergångsstat. Efter den övertalige vaktmästarens numera timade frånfälle uppvaktades alltså kollegiet av en förste vaktmästare och fyra vaktmästare i lägre grad, av vilka sistnämnda en vore placerad i kammararkivet. Till tjänstgöring därstädes plägade ock vara inkallad en extra vaktmästare.

Kollegiets vaktmästare toges, har kollegiet vidare yttrat, i synnerligen stor utsträckning i anspråk för budskickningar till statsdepartementen samt till riksarkivet, domänstyrelsen och andra ämbetsverk för lån av arkivalier eller dylikt liksom för handräckning för handlingars kringbärande inom kollegiet m. m. Till följd härav inträffade synnerligen ofta att ingen vaktmästare funnes i vaktrummet tillgänglig, då hans hjälp påkallades av befattningshavare inom ämbetsverket eller då någon, som i tjänsteärenden sökte befattningshavare, behövde visas till rätta inom kollegiets lokal, eller för passning av telefonen o. s. v.

På grund av det anförda har kollegiet hemställt, att ytterligare en vaktmästare i lägre grad måtte uppföras på kollegiets stat.

Kommittén.

Löneregleringskommittén har förmått sig hava inhämtat, att kollegiet, med anledning av det för ämbetsverket yppade behovet av ökat biträde av vaktmästare i kollegiets lokal, under de senaste åren haft där anställd en halvvuxen yngling. Med inberäkning av en å arkivet tjänstgörande extra vaktmästare hade alltså under nämnda tid två extra biträden varit av kollegiet anlitade för vaktmästarsysslors uppehållande.

Emellertid har kommittén erinrat därom att det för närvarande föreläge fråga om genomförandet inom statsförvaltningen av en mera allmän begränsning i antalet vaktmästare. I en den 6 juni 1917 avlåten skrivelse i anledning av en av Kungl. Maj:t vid 1917 års riksdag framlagd proposition angående reglering av löneförhållanden m. m. för vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare hade nämligen riksdagen — jämte anmälan att riksdagen ansett sig icke kunna bifalla berörda proposition — tillika anført att riksdagen, som föreställde sig att ärendet borde kunna, efter någon ytterligare utredning, i en nära framtid ånyo föreläggas riksdagen, velat såsom önskemål uttala att därvid måtte tagas under övervägande vissa av löneregleringskommittén gjorda uttalanden rörande vaktmästarsysslornas rekrytering och göromål m. m., särskilt angelägenheten av en undersökning huruvida i

sammanhang med avlöningsförmånernas ökning någon minskning av det nuvarande antalet vaktmästare kunde äga rum.

Efter det frågan om löneförhållandena för vaktmästarna åter framlagts vid 1918 års lagtima riksdag har Kungl. Maj:t, som den 1 november 1918 utfärdat nådig kungörelse angående avlöningsförbättring från och med år 1919 för vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare, tillika genom cirkulär samma dag föreskrivit, att vid inträffande vakans å någon av de i § 1 av nämnda kungörelse omförmälda ordinarie befattningar vid verk eller institution med mer än en dylik befattning — till vilka befattningar även vaktmästarbefattningarna i kammarkollegiet hänförts — den ledigblivna befattningen icke finge med ordinarie innehavare återbesättas, utan att Kungl. Maj:t, efter av vederbörande verk eller institution förebragt utredning, huruvida befattningen i fråga borde bibehållas eller icke, medgivit befattningens återbesättande med ordinarie innehavare.

Med hänsyn härtill ansåg kommittén den av kollegiet väckta frågan om ökning i antalet hos ämbetsverket anställda ordinarie vaktmästare icke för närvarande böra föranleda till någon vidare åtgärd.

Behovet av förstärkning av dessa arbetskrafter, i den mån sådant behov föreläge, kunde enligt kommitténs mening lämpligen tillgodoses genom anställande av extra personal. Vid beräklandet av det anslag, varifrån kostnaden för ifrågavarande arbetsförstärkning skall bestridas, syntes nödig hänsyn böra tagas till detta behov.

För egen del biträder jag löneregleringskommitténs sålunda uttalade mening.

Departementsschefen.

Då kammarkollegiet härefter övergått till behandlingen av frågan om *löneförmånerna* för de befattningshavare, vilka enligt kollegiets förslag skulle vara anställda i ämbetsverket, har kollegiet förklarat sig hava fränsett de förändrade förhållanden, som inträtt såsom en följd av den rådande dyrtiden. Så befogat det än enligt kollegiets uppfattning skulle vara att tänka på en omreglering av löneförhållandena, hade kollegiet icke ansett sig böra ensamt för sin del ifrågasätta någon sådan, utan hade i sitt förslag upptagit de lönesatser, som för närvarande vore godtagna för de olika tjänstegraderna.

Avlöningsvillkor.
Kollegiet.

Såsom följd av förslaget om chefsbefattningens förändring till presidentsbeställning har en däremot svarande förhöjning i chefsens avlöning även ifrågasatts, nämligen från för närvarande 11,000 kronor till 12,000 kronor.

För förste advokatfiskalen, vilkens befattning, såsom förut berörts, ifrågasatts skola förändras till tjänst i graden mellan andra och tredje lönegraderna, har föreslagits en avlöning motsvarande den som för närvarande åtnjutes av, bland andra, revisionskommisarierna i kammarrätten, nämligen 6,800 kronor, därav lön 4,200 kronor, tjänstgöringspenningar 2,000 kronor och ortstillägg 600 kronor, vartill kan komma ett ålderstillägg å 600 kronor.

Sekreterarebefattningarna och de två ifrågasatta nya arkivariebefattningarna — av vilkas innehavare den ene skulle vara avsedd för tillgodoseende av den arkivtekniska vården och den andre för lantmåteriutredningar — hava, såsom förut omförmälts, hänförts till andra lönegraden.

Emellertid har kollegiet i skrivelsen den 10 juni 1918 tillagt att kollegiet förutsatte att därest beträffande viss eller vissa grupper befattningshavare högre lönetyper än de nuvarande skulle komma att fastställas, innan kollegiets föreliggande förslag gjordes till föremål för prövning av Kungl. Maj:t och riksdagen, dessa högre lönetyper måtte varda tillämpade jämväl på kollegiet.

För åtnjutande av de blivande avlöningsförmånerna har kollegiet ansett böra stadgas vanliga *villkor och bestämmelser*. Semestern för sekreterarna och de nya arkivarierna syntes böra bestämmas till en och en halv månad. Den nya advokatfiskalen syntes böra bibehållas vid den rätt till aktoratsprovision, som för närvarande åtnjötes av den extra advokatfiskalen.

Den i instruktionen enligt nu gällande lydelse meddelade föreskriften därom att tjänsteman i första lönegraden skall vara skyldig att tjänstgöra å den särskilda befattning inom graden, där kollegiet, till befordrande av arbetets oavbrutna gång, finner honom lämplig och behöflig, har kollegiet ansett böra gälla även fiskalerna, givetvis med den inskränkning som följde därav att till fiskal skulle kunna förordnas allenast person, som avlagt sådan examen, som enligt förut omförmälda kungörelsen den 12 maj 1865 erfordras för befattning såsom tjänsteman å advokatfiskalskontor. Instruktionens bestämmelse att fullmakt, som kollegiet utfärdar, bör avse icke viss tjänst, utan tjänst i allmänhet inom graden, borde följaktligen gälla även fiskaltjänsterna.

Motsvarande stadganden borde enligt kollegiets mening meddelas beträffande tjänstemännen i andra lönegraden med undantag för advokatfiskalerna, den arkivarie, som skulle hava den arkivtekniska vården av kollegiets arkivalier, samt den arkivarie, som vore avsedd för lantmåteriutredningar.

Då löneregleringskommittén avstyrkt förslaget om chefsbefattningens förändring till presidentsbeställning, har kommittén ansett chefsavlöning i den nya staten böra upptagas till samma belopp som i den nuvarande. Kommittén.

Mot den avlöning, som föreslagits för förste advokatfiskalen, sekreterarna och den för lantmäteriutredningar avsedde arkivarien har kommittén icke haft något att erinra.

Avlöningen för kvinnliga biträden har kommittén ansett böra upptagas med de belopp, som av kommittén föreslagits i dess den 11 november 1918 avgivna betänkande angående reglering av de inom statsförvaltningen anställda ordinarie kvinnliga biträdenas avlöningsförmåner m. m.

För vaktmästarna borde avlöningen efter kommitténs mening föreslås till de i gällande avlöningsstat angivna belopp med tillägg av den avlöningsförbättring, som finnes medgiven enligt nådiga kungörelsen den 1 november 1918.

Den rätt till aktoratsprovision, som varit tillerkänd den extra advokatfiskalen, har kommittén funnit böra bibehållas för den nye ordinarie advokatfiskalen även efter omorganisationens genomförande.

Semestern borde enligt kommitténs tanke bestämmas för en var av advokatfiskalerna, sekreterarna och den nye arkivarien till en och en halv månad samt för fiskalerna till en månad för vardera.

För åtnjutande av avlöningsförmåner enligt den nya staten borde gälla bestämmelserna i kungörelsen den 26 maj 1909 angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av de från och med den 1 juni 1909 fastställda nya avlöningsförmåner för kammarkollegiet, med vissa tillägg, avfattade i överensstämmelse med numera sedvanliga bestämmelser i avlöningsvillkoren för andra ämbetsverk.

De av löneregleringskommittén tillstyrkta avlöningsförmåner samt övriga villkor och bestämmelser har jag upptagit i mitt förslag med tillfogande av en punkt rörande ålderstilläggen. Departementschefen.

För åtnjutande av de i den föreslagna staten upptagna avlöningsförmåner böra lända till efterrättelse bestämmelserna i kungörelsen den 26 maj 1909 angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av de från och med den 1 juni 1909 fastställda nya avlöningsförmåner för kammarkollegiet, med tillägg

ej mindre att tjänsteman i andra lönegraden, med undantag av den, som erhåller fullmakt å andre advokatfiskalstjänst eller å befattning såsom arkivarie för lantmäteriutredningar, skall vara skyldig att tjänst-

göra å den särskilda befattning inom graden, där kammarkollegiet, till befordrande av arbetets oavbrutna gång, finner honom lämplig och behövlig samt att förste advokatfiskal äger årligen, när sådant utan hinder för göromålen behöriga gång kan ske, åtnjuta semester under en och en halv månad,

än även att beträffande en var, som med eller efter den nya löne-
statens ikraftträdande tillträder befattning i kammarkollegiet, skall gälla

att befattningshavare är skyldig att, med bibehållande av den tjänstegrad och den avlöning han innehar, när helst så av Kungl. Maj:t provas lämpligt, låta sig förflyttas från kammarkollegiet till annan befattning inom den centrala förvaltningen,

att befattningshavare bör i avseende å rätten till ålderstillägg tillgodoräknas den tid, han inom samma lönegrad innehaft ordinarie tjänst i kammarkollegiet eller i annat statens ämbetsverk,

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av avlöningsförhöjning, redan uppnått den levnadsålder, vid vilken han enligt bestämmelserna i lagen angående civila tjänstinnehavares rätt till pension är skyldig att från tjänsten avgå, icke må tillträda samma förhöjning,

att manlig befattningshavare, som utnämnts att från den nya statens ikraftträdande vara innehavare av ordinarie tjänst i kammarkollegiet, må för erhållande av löneförhöjning tillgodoräknas den tid, varunder han omedelbart före tillträdet till befattningen på grund av stadigvarande förordnande i kollegiet bestritt tjänst av motsvarande lönegrad med av riksdagen å extra stat anvisad avlöning, samt

att beträffande de i staten upptagna kvinnliga befattningshavare skola i övrigt lända till efterrättelse de föreskrifter, som äro eller kunna vara utfärdade angående allmänna villkor och bestämmelser att gälla för å vissa domstolars, ämbetsverks och myndigheters stater uppförda biträdesbefattningar.

Anslaget till
vikariatser-
sättning, ren-
skrivning
m. m.
Kollegiet.

Slutligen har kammarkollegiet erinrat därom att, i händelse av verkets omorganisation, det i kollegiets stat ingående *anslaget till vikariatserättning, renskrivnings- och tryckningskostnad, arvoden åt amanuenser och flitpenningar* behövde bestämmas till annat belopp än det nu utgående, vilket enligt kungl. brevet den 2 april 1914 numera är bestämt till 22,300 kronor.

I sådant hänseende har kollegiet i skrivelserna den 6 oktober 1916 och den 10 juni 1918 framlagt särskilda beräkningar, slutande

enligt den förra skrivelsen på ett belopp av 24,500 kronor och enligt den senare på ett belopp av 28,000 kronor.

Vid de beräkningar, kollegiet sålunda verkställt, har kollegiet förutsatt att samtliga de ändamål, som avsetts med ifrågavarande anslag, och vilka framgå av anslagets beteckning, fortfarande likasom hittills skulle därifrån tillgodoses.

Visserligen förklarade sig kollegiet anse det vara synnerligen olämpligt att till ett gemensamt anslag med begränsat belopp sammanföra de summor, som erfordrades å ena sidan för renskrivningens bekostande och å den andra för vikariatsersättning och övriga här behandlade utgifter. En sådan anordning medförde nämligen den olägliga påföljd att, i den mån renskrivningskostnaden — såsom under de senare åren varit förhållandet — överskrede det beräknade beloppet, kollegiet måste begränsa ersättningarna till extra ordinarie tjänstemännen och amanuenserna, något som måste erkännas såsom en obillighet. Då kollegiet emellertid icke vågade hoppas på att ensamt för sin del vinna ändring i den praxis, som härutiinnan hittills blivit följd, hade kollegiet medtagit renskrivningskostnaden vid beräkningen av nu ifrågavarande anslag.

I sin skrivelse av den 25 oktober 1918 har kollegiet emellertid frångått den hittills tillämpade grunden för beräkning av det anslag, som erfordras för berörda olika ändamål, och hemställt om anvisande av erforderliga anslag efter helt nya grunder.

Med hänsyn till inträdda förändrade förhållanden har nämligen kollegiet beträffande ersättningen för det arbete, som utföres av de i ämbetsverket anställda extra ordinarie tjänstemännen, ansett nödigt att till kollegiets förfogande måtte ställas ett särskilt anslag till sådant belopp att kollegiet kunde under närmare angiven förutsättning tillförsäkra visst antal extra ordinarie tjänstemän en på förhand bestämd ersättning till skäligt belopp.

I sammanhang härmed har kollegiet väckt förslag om att i stateu måtte upptagas ett särskilt anslag för amanuensernas avlönande samt att kollegiet måtte bemyndigas att förhöja amanuensarvodena utöver vad nu är medgivet.

Slutligen har kollegiet anhållit om anvisande av ett särskilt anslag för renskrivnings- och tryckningskostnaders bestridande.

Det ifrågavarande, i staten nu upptagna anslaget skulle, med väsentligt reducerat belopp, framdeles komma till användning allenast till ersättning åt vikarier för ordinarie befattningshavare och amanuenser samt i begränsad omfattning till flitpenningar.

Kollegiets framställning i nu berörda hänseenden är av huvudsakligen följande innehåll.

Så småningom hade svårigheter yppat sig att för kollegiets verksamhet förvärva erforderligt antal lämpliga *extra ordinarie tjänstemän*. Med utvecklingens gång ökades svårigheterna och notade att så tillväxa att särskilda åtgärder måste vidtagas till förekommande av att personalbrist skulle uppstå och menligt inverka på arbetets jämna fortgång.

De på förevarande område förefintliga svårigheterna vore företrädesvis beroende därpå att de unga tjänstemannaämnena av ekonomiska skäl vore mindre benägna att ägna sig åt statstjänsten. Särskilt gällde detta tjänsten inom ämbetsverk, vilka, i likhet med kammarkollegiet, hade mycket begränsade möjligheter att bereda tjänstemännen under deras första tjänstetid en ersättning, som ens tillnärmelsevis svarade mot nuvarande behov och anspråk.

De förmåner, som av industriföretag och banker eller eljest inom den enskilda företagsamheten erbjödes dem, vilka eljest aspirerade på tjänstemannabanan, vore så betydande i jämförelse med vad som i allmänhet kunde ställas i utsikt inom statsförvaltningen, att denna senare i regeln ohjälpligt komme till korta. Uppenbart vore att det särskilt torde vara den mera dugliga arbetskraften, konkurrensen företrädesvis gällde.

I avseende å denna konkurrens om arbetskrafter befunno sig vissa statens organ i svagare ställning än andra sådana. Genom den friare dispositionsrätt till anslagna medel, som förekomme inom en del under senare tider inrättade statsinstitutioner, hade naturligtvis konkurrensförmågan hos de institutioner, som icke ägde dylik friare dispositionsrätt, blivit betydligt nedsatt.

Vad särskilt kammarkollegiet beträffade, framstode svårigheterna där kanske större än i andra ämbetsverk till följd av att arbetet i kollegiet betraktades såsom väsentligt mera betungande och därigenom verkade i viss mån avskräckande.

För staten måste det framstå såsom ett synnerligen viktigt intresse att staten i omförmälda tävlan om arbetskrafter kunde framträda med erforderlig styrka. Tillföre hade staten i denna tävlan haft ett stöd i den omständigheten att ställningen såsom statens tjänare ansetts förenad med en viss heder och därför betraktats såsom eftersträfvansvärd. Då denna åskådning syntes vara på väg att försvinna, om den ej redan gått alldeles förlorad, återstode för staten endast att taga upp kampen på det rent ekonomiska området.

Inom den centrala ämbetsförvaltningen vore i allmänhet antalet ordinarie arbetskrafter bestämt med hänsyn därtill att dessa skulle till sitt biträde hava ett antal extra ordinarie tjänstemän.

För närvarande vore det i avseende å ersättning åt dessa extra ordinarie tjänstemän i regel ordnat på sådant sätt att tjänstemännen icke förrän de nått fram till befattning såsom stadigvarande amanuens kunde få sig tillförsäkrad viss till siffran bestämd avlöning. Det arbete, som dessförinnan av dem ägnades åt tjänsten, gottgjordes i regeln genom s. k. flitpenningar, som utdelades två gånger årligen och till beloppet vore i hög grad begränsade.

Det årliga belopp, som i sådant avseende stode till kammarkollegiets förfogande enligt gällande stat, vore beräknat till omkring 3,000 kronor. Detta skulle räcka till flitpenningar även åt extra vaktmästare och extra skrivbiträden. Be-

loppet inginge i ovannämnda anslag till vikariatsersättning, renskrivnings- och tryckningskostnad, arvoden åt amanuenser och flitpenningar, som gemensamt skulle tjäna flera olika ändamål, av vilka renskrivningskostnaden på grund av ökat arbete och stigande pris hade benägenhet att starkt tillväxa. Det vore därför tydligt att för gottgörelsen åt de tjänstgörande extra ordinarie tjänstemännen komme till användning endast en ringa och till beloppet osäker summa.

Vid övervägande av de åtgärder, som kunde vidtagas till befrämjande av ovan angivna syfte, hade kollegiet med hänsyn till nu rådande förhållanden stannat vid den uppfattningen att frågan icke kunde tillfredsställande lösas på annat sätt än genom att till kollegiets föfogande ställdes ett årligt belopp av sådan storlek att kollegiet kunde tillförsäkra visst antal av sådana hos kollegiet tjänstgörande extra ordinarie tjänstemän, vilka ej innehade fast amanuensarvode, en på förhand bestämd ersättning till skäligt belopp.

Efter kollegiets mening borde detta belopp bestämmas till 1,500 kronor för år räknat; och ifrågasattes tio sådana arvoden, i följd varav för ändamålet skulle erfordras ett belopp av 15,000 kronor årligen.

Med rätten att uppbära arvodet borde förenas skyldighet till viss tids tjänstgöring å tjänsterummet varje söckendag, förslagsvis tre till fyra timmar. Arvodet borde tillerkännas tjänstemannen om han genom föregången tjänstgöring eller eljest ingivit förhoppningar om lämplighet för tjänstgöring inom kammarkollegiet.

Arvodet borde icke utgå för tid, varunder tjänstemannen av en eller annan anledning icke tjänstgjorde, eller för tid, då han fullgjorde förordnande såsom amanuens eller å annan tjänst inom verket.

Då det knappast kunde inträffa att arvodena ens någonsin komme att samtliga utgå oavkortade under hela året, utan måste förutsättas såsom regel att arvodena — på grund av bristande tillgång på extra ordinarie tjänstemän eller till följd av arvodestagarnas förordnanden å tjänst inom verket — bleve till större eller mindre del, ej sällan helt och hållet, besparade, syntes lämpligt att för ändamålet måtte anvisas ett särskilt anslag.

Vad beträffade *amanuensarvodena*, utginge dessa för närvarande med 1,500 — 2,000 kronor. Dessa avlöningsbelopp vore med hänsyn till ändrade förhållanden att anse för så låga, att det framstode såsom ett behov för kollegiet att, för att kunna med bättre framgång bestå i tävlan om arbetskraften på området, äga befogenhet att förhöja amanuensernas arvoden utöver vad nu vore medgivet. Så länge de ordinarie tjänstemännens avlöning utginge efter nu gällande stat, syntes högsta amanuensarvodet skäligen kunna sättas till 2,500 kronor.

Det syntes kollegiet lämpligt att jämväl för amanuensernas avlöande ställdes till kollegiets föfogande ett särskilt anslag. Sammanfört, såsom det nu vore, med det anslag, varmed bland annat renskrivningskostnaden skulle bestridas, inkräktade denna senare kostnad — vilken, såsom förut anmärkts, hade benägenhet att fortgående ökas — på kollegiets frihet att inom medgiven ram lämpa amanuensarvodenas storlek efter amanuensernas skicklighet, förtjänst och behov. Då antalet amanuenser, under förutsättning av bifall till kollegiets förslag i skrivelsen den 10 juni 1918, skulle utgöra sex, bleve, med beräkning av ett medelarvode av 2,000 kronor, för ändamålet erforderligt ett årligt belopp av 12,000 kronor.

Under erinran om vad kollegiet i skrivelsen den 6 oktober 1916 yttrat om det olämpliga i att till ett gemensamt anslag med begränsat

belopp sammanföra de summor, som erfordrades å ena sidan för *renskrivningens bekostande* och å den andra för vikariatsersättning och övriga här behandlade utgifter, har kollegiet i fortsättningen av sin nu förevarande skrivelse den 25 oktober 1918 anfört bland annat följande.

Då kollegiet nu ifrågasatt ovan angivna förändring i anslaget till vikariatsersättning m. m. funne sig kollegiet, med hänsyn jämväl till det befogade i anspråket på att renskrivningskostnaden ej måtte få inkräkta på övriga behov, som anslaget vore avsett att tillgodose, nu böra upptaga tanken på att jämväl renskrivningen måtte få bestridas från ett särskilt anslag, vilket då borde få karaktären av förslagsanslag. Det för ändamålet erforderliga beloppet borde efter kollegiets beräkning upptagas till i avrundat tal 2,500 kronor.

Det återstående till bestridande av vikariatsersättning och flitpenningar avsedda anslaget, borde enligt kollegiets mening beräknas till sammanlagt 11,700 kronor, därvid iakttagits att för flitpenningar — som hädanefter skulle ifrågakomma huvudsakligen allenast för extra vaktmästare och extra skrivbiträden — kunde, i händelse av bifall till kollegiets förslag i avseende å arvoden åt extra ordinarie tjänstemän, avses ett väsentligt nedsatt belopp, förslagsvis omkring 1,500 kronor.

Kommittén.

I förevarande del av ärendet har löneregleringskommittén avgivit följande yttrande.

»De av kammarkollegiet framförda synpunkterna i avseende å *de extra ordinarie tjänstemännen* äro efter kommitténs uppfattning förtjänta av beaktande.

Frågan om att bereda bättre avlöningsförmåner åt extra ordinarie tjänstemän, vilka ej innehava fast amanuensarvode, är också för närvarande aktuell. Inom statsdepartementen lär nämligen för närvarande, efter vad för kommittén uppgivits, pågå utredning rörande denna fråga. Då frågan torde vara avsedd att lösas i ett sammanhang för hela statsförvaltningen, anser sig kommittén icke nu kunna beträffande ett särskilt ämbetsverk förorda införande av ett nytt förfaringssätt.

Enligt kommitténs mening torde alltså tillsvidare och intill dess nyssnämnda fråga må varda löst de medel, som erfordras till gottgörelse åt de i kammarkollegiet anställda extra ordinarie tjänstemännen för det av dem utförda arbetet, få anses böra anvisas i samma ordning som förut och således utgå av anslaget till vikariatsersättning m. m. Detta anslag bör emellertid beräknas så, att de extra ordinarie tjänstemän, vilka ej hava stadigt amanuensförordnande, må kunna, där de göra sig därav förtjänta, påräkna ett ersättningsbelopp, som bättre än de nu disponibla obetydliga beloppen står i förhållande till det av dem utförda arbetet. En icke oväsentlig höjning i det till gratifikationers avsedda beloppet torde alltså vara oundviklig.

Kommittén anser sig skäligen böra räkna med att kollegiet har behov av att kunna såsom flitpenningar till dylika extra ordinarie tjänstemän utdela ett belopp av omkring 6,000 kronor årligen.

Kommittén behärftar likaledes vad kollegiet anfört beträffande förhöjning av *amanuensarvodena*.

Enligt kungl. brevet den 26 maj 1909 angående ny avlöningsstat för kolle-

gium m. m. har beträffande användandet av det för ämbetsverket anvisade anslaget till vikariatsersättning m. m. förordnats, bland annat, att, under förutsättning att föreskrift av kollegiet meddelades därom att arbetstiden å tjänsterummet för fast anställd amanuens skulle i allmänhet utgöra tre till fyra timmar varje söckendag, i den mån ej undantag av kollegiet funnes böra stadgas eller för särskilda fall medgivas, till dylik amanuens finge utgå arvode, i regel begynnande med 1,500 kronor för år, vilket arvode finge, där så funnes skäligt, förhöjas, dock icke utöver 2,000 kronor för år. I överensstämmelse härmed hade till arvoden åt sex amanuenser beräknats tillhopa 10,800 kronor eller i medeltal 1,800 kronor för var.

Kommittén anser billigt att amanuensernas arvoden numera böra kunna under nyss angivna förutsättning förhöjas till exempelvis högst 2,400 kronor för år.

Det för sistnämnda ändamål erforderliga anslaget anser kommittén icke böra utbrytas ur anslaget till vikariatsersättning m. m. utan fortfarande böra vara därmed sammanslaget.

Vad åter angår utbrytande ur anslaget till vikariatsersättning m. m. av ett särskilt, till bestridande av *renskrivnings- och tryckningskostnad* avsett anslag, anser kommittén kollegiet hava anfört goda skäl för en sådan åtgärd. Det måste betraktas såsom synnerligen oegentligt att en dylik kostnad, vars storlek står i direkt proportion till omfattningen av ämbetsverkets verksamhet och som följaktligen ökas med stigande arbetsmängd och dessutom är underkastad stegring på grund av ökade arbetspris, skall vara bunden vid ett fixt anslag, som är avsett att tjäna även andra ändamål, vilka följaktligen kunna få stå tillbaka för renskrivningen.

Anslaget till renskrivnings- och tryckningskostnad torde böra, på sätt kollegiet förslagit, få karaktär av förslagsanslag.

Kollegiet har beräknat anslagets belopp till 2,500 kronor. Det synes kommittén försiktigast att upptaga det till 3,000 kronor. Då anslaget är uteslutande avsett för bestridande av renskrivning och tryckning, kommer under alla förhållanden vad som ej åtgår för ändamålet att besparas.

Efter kommitténs förslag skulle alltså i staten upptagas dels ett förslagsanslag till renskrivnings- och tryckningskostnad å 3,000 kronor, dels ock ett fast anslag till vikariatsersättning, arvoden åt amanuenser och flitpenningar; och anser kommittén detta senare anslag kunna beräknas på följande sätt.

Enligt de beräkningar, som legat till grund för nu gällande stat, skulle inom kollegiet vara anställda 6 amanuenser. Då kollegiet medgavs anställandet av två fiskaler förutsattes, att dittillsvarande amanuensen å advokatfiskalskontoret skulle indragas. Så har ock skett. Efter den nya statens genomförande synes samma antal vara tillräckligt med tillägg av en amanuens såsom biträde åt den nye ledamoten. Antalet amanuensbefattningar bör alltså beräknas till sex. Med ett arvode för var amanuens av lägst 1,500 kronor och högst 2,400 kronor eller i medeltal 2,000 kronor skulle för nu berörda ändamål erfordras 12,000 kronor.

Fast anställd amanuens hos kollegiet kan tillerkännas rätt att vid sjukdom, ej överskridande viss tid, samt vid förordnande å ordinarie tjänst under den ordinarie innehavarens semester eller tjänstledighet bibehålla intill två tredjedelar av amanuensarvodet, ävensom beredas tillfälle att, i den mån förhållandena inom ämbetsverket sådant tillåta, erhålla högst 3 veckors ledighet årligen utan skyldighet att

avstå någon del av arvodet, och kan, då amanuens med fast arvode för sjukdom eller eljest åtnjuter ledighet eller förordnas att uppehålla ordinarie befattning, annan extra ordinarie tjänsteman, som förordnas att bestrida amanuensbefattningen, tillerkännas ersättning, motsvarande högst det begynnelsearvode, som kan tillkomma amanuens. Då enahanda bestämmelser torde böra bli gällande även under den nya organisationen, beräknar kommittén att för tillgodoseende av berörda ändamål av förut angiven förutsättning av sex fast anställda amanuenser skulle erfordras ett belopp av omkring 3,000 kronor om året.

Till ersättning vid vikariat för chefen, kammarråden samt tjänstemännen i andra och första graderna kan beräknas ett belopp av i runt tal 5,500 kronor. Detta belopp är så beräknat att det lämnar tillgång till ersättning motsvarande kammarråds tjänstgöringspenningar åt tjänsteman, som, då ledamot under kortare tid, för att kunna uteslutande ägna sig åt något vidlyftigare ärende, undfår ledighet från handläggningen av övriga till hans rotel hörande ärenden, förordnas att uppehålla sådan ledamots kammarrådsämbete.

Under semester för vaktmästarna har ansetts att vikarie behöver förordnas allenast för förste vaktmästaren och för den i kammararkivet tjänstgörande vaktmästaren. Då vikarie för vaktmästare givetvis icke kan erhållas för ett belopp motsvarande allenast vaktmästares tjänstgöringspenningar, torde, med iakttagande jämväl av att något belopp kan varda erforderligt vid vikariat för vaktmästare under sjukdom, för ändamålet böra beräknas 250 kronor.

Vikariatsersättning för extra biträden, som under semester uppehålla kvinnligt biträdes befattning, torde numera anses för månad utgå med 125 kronor om biträdet är i första och med 150 kronor om biträdet är i andra grad. Något belopp torde böra beräknas även för vikariat i händelse av biträdes sjukdom.

Av nämnda anledningar torde vikariatsersättningen för vaktmästare och kvinnliga biträden få beräknas till sammanlagt 1.800 kronor.

Till flitpenningar och gratifikationer beräknades vid fastställande av den nuvarande staten ett belopp av 3,000 kronor. Detta belopp måste med hänsyn till nuvarande förhållanden anses allt för ringa. Såsom förut anförts bör ensamt för beredande av gratifikationer åt extra ordinarie tjänstemän beräknas ett belopp av 6,000 kronor. Till flitpenningar åt kvinnliga extra skrivbiträden torde böra beräknas 500 kronor. Då det, enligt vad ovan omförmälts, yppats behov av att året om hava till tjänstgöring hos kollegiet inkallade två extra vaktmästarbiträden, samt det synes lämpligt att för bestridande av en av de sålunda behövliga sysslorna fortfarande hava anställd en halv vuxen yngling, torde för ändamålet böra beräknas ett belopp av 2,100 kronor.

Nu ifrågavarande anslag skulle alltså komma att i sin helhet uppgå till i avrundat tal 31,000 kronor.»

Departementschefen.

Vad kammarkollegiet yttrat till stöd för sitt förslag att bereda de extra ordinarie tjänstemän, vilka icke innehava fast amanuensarvode, gynnsammare löneförhållanden är väl efter min uppfattning förtjänt av synnerlig uppmärksamhet, likasom jag anser vad kollegiet anført i avseende å amanuensarvodenas förhöjning äga fog. De av kollegiet omförmälda svårigheterna att förvärva och behålla duglig extra ordinarie

arbetskraft synes nämligen emellertid hava gjort sig gällande även på flera andra håll inom statsförvaltningen. Såsom jag vid statsverkspropositionens anmälade hade tillfälle att vid behandling av vissa för flera huvudtitlar gemensamma frågor framhålla, är det också avsett att frågan om en allmän förbättring av de extra ordinarie tjänstemännens avlöning skall föreläggas innevarande års riksdag. Det lär därför icke kunna ifrågasättas, att ensamt för kammarkollegiet införa en särskild och ny anordning för de med amanuensarvode icke försedda extra ordinarie tjänstemännens avlöning eller att nu förhöja amanuensarvodena.

Då emellertid det belopp, kollegiet disponerar för flitpenningar åt extra ordinarie tjänstemän, är synnerligen knappt tillmätt, anser jag, i likhet med kommittén, en förhöjning av vederbörande anslag böra ske, i ändamål att kollegiet måtte kunna bereda de extra ordinarie tjänstemän, vilka ej innehava fast amanuensarvode, ersättning som bättre än nu motsvarar det av dem utförda arbetet. Mot det av kommittén i sådant avseende beräknade beloppet 6,000 kronor har jag icke någon erinran.

Såsom ovan angivits bör vid fastställande av den nya avlöningsstaten för kollegiet det för amanuensarvoden avsedda beloppet beräknas efter samma grund som hittills. För denna grund har löneregleringskommittén i sitt ovan återgivna yttrande redogjort. Då nu, såsom jämväl erinrats, antalet amanuensbefattningar skulle efter omorganisationens genomförande bliva sex, bör för nu berörda ändamål beräknas ett belopp av 10,800 kronor i stället för av kommittén i dess kalkyl upptagna 12,000 kronor.

Det av kammarkollegiet framlagda och av löneregleringskommittén tillstyrkta förslaget, att kostnaden för renskrivning och tryckning måtte få bestridas från ett särskilt för ändamålet anvisat, i staten upptaget förslagsanslag, anser jag för min del vara synnerligen ändamålsenligt och ansluter mig fördenskull till detsamma.

Mot det av löneregleringskommittén för nämnda anslag till 3,000 kronor föreslagna beloppet har jag icke funnit anledning till erinran.

Jämväl efter min mening böra alltså i staten upptagas dels ett förslagsanslag till renskrivnings- och tryckningskostnad å 3,000 kronor, dels ock ett bestämt anslag till vikariatsersättning, arvoden åt amanuenser och flitpenningar.

Sistnämnda anslag har av löneregleringskommittén, på sätt nyss anförts, beräknats till 31,000 kronor. Beträffande ett av de i sagda anslag ingående beloppen, nämligen det som beräknats för amanuensernas avlöning, har jag nyss anmärkt, att detsamma bör nedsättas från

12,000 kronor till 10,800 kronor. Vid granskning av övriga i anslaget ingående belopp har jag icke funnit anledning till någon anmärkning. Jag anser alltså anslaget böra beräknas till 29,800 kronor i stället för av kommittén upptagna 31,000 kronor.

Övergångs-
stadgande.

Kollegiet.

I händelse ny stat i enlighet med kammarkollegiets förslag fastställdes, har kollegiet ansett viss *övergångsbestämmelse* bliva erforderlig. Kollegiet förutsatte, att så många av de nuvarande sju tjänstemännen i första graden, som vore förtjänta av befordran, vid övergången till nya staten erhöles fullmakt å någon av de föreslagna nya tjänsterna i andra graden. Skulle emellertid detta ej kunna ske med så stort antal, att de återstående kunde uppföras inom sin grad å den nya staten, ansåg kollegiet de övertaliga böra upptagas på övergångsstat under vissa närmare av kollegiet föreslagna villkor.

Kommittén.

I huvudsaklig överensstämmelse med vad kollegiet föreslagit har löneregleringskommittén förklarat sig anse övertaliga tjänstemän i första lönegraden böra upptagas på övergångsstat, för vilket fall motsvarande antal sekreterarebefattningar syntes böra hållas vakanta under övergångstiden. Då det emellertid ej nu kunde bedömas, huruvida någon eller några av tjänstemännen i första graden komme att bliva övertaliga eller i sådant fall huru många, syntes med de eventuellt övertaligas avlöning kunna tills vidare ordnas i enlighet med ett av kommittén avfattat förslag.

Departement-
schefen.

Jag delar löneregleringskommitténs åsikt om huru skall förfaras i avseende å eventuellt blivande övertaliga tjänstemän i första lönegraden i kammarkollegiet.

Kommitténs berörda förslag till bestämmelser rörande de övertaliga tjänstemännen upptages alltså av mig i min slutliga hemställan, till vilken jag följaktligen här tillåter mig allenast lämna en hänvisning.

Förslag till
avlöningsstat.

Departement-
schefen.

I enlighet med det anförda och med erinran att för vaktmästare, som åtnjuter fri bostad, torde böra gälla vanliga bestämmelser, får jag framlägga följande förslag till avlöningsstat för kammarkollegium.

Avlöningsstat för kammarkollegiet.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar	Orts-tillägg.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
1 generaldirektör	7,000	3,000	1,000	11,000	
1 kammarråd	5,000	2,500	600	8,100	
4 kammarråd	20,000	10,000	2,400	32,400	Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 förste advokatfiskal	4,200	2,000	600	6,800	
1 andre advokatfiskal	3,600	1,800	400	5,800	
1 tjänsteman i andra lönegraden (sekreterare)	3,600	1,800	400	5,800	
7 tjänstemän i andra lönegraden (4 sekreterare, 3 arkivarier)	25,200	12,600	2,800	40,600	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 arkivarie för lantmäteriutredningar	3,600	1,800	400	5,800	
1 tjänsteman i första lönegraden (notarie)	2,200	1,500	300	4,000	
5 tjänstemän i första lönegraden (2 notaries, 2 fiskaler, 1 registrator)	11,000	7,500	1,500	20,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
1 kvinnligt biträde i andra lönegraden	1,300	500	200	2,000	
1 kvinnligt biträde i andra lönegraden	1,300	500	200	2,000	
1 kvinnligt biträde i första lönegraden	1,100	300	200	1,600	
6 kvinnliga biträden i första lönegraden	6,600	1,800	1,200	9,600	Efter 5 år kan avlöningen höjas med 200 kronor, efter 10 år med ytterligare 200 kronor och efter 15 år med än ytterligare 200 kronor; skolorande av ålderstillägget 100 kronor tillhöra lön och 100 kronor tjänstgöringspenningar.
1 förste vaktmästare	1,100	650	150	1,900	
1 vaktmästare	900	550	150	1,600	
3 vaktmästare	2,700	1,650	450	4,800	Efter 3 år kan lönen höjas med 100 kronor, efter 6 år med ytterligare 100 kronor och efter 9 år med än ytterligare 100 kronor.
Anslag till vikariatersättning, arvoden åt amanuenser och flitpenningar ...				29,800	
Anslag till renskrivnings- och tryckningskostnad, förslagsanslag				3,000	
Summa	—	—	—	196,600	

Anm. Därest bostad med bränsle, eventuellt med bränsle och elektriskt ljus, där sådant anordnats, anvisas vaktmästare, skall av lönen avstås för bostad med bränsle 300 kronor för år samt för lyse 25 kronor om året. Därest vaktmästare åtnjuter enbart bostad eller bostad med värme, men icke i övrigt erforderligt bränsle, ävensom då bostadsförmån är av sådan beskaffenhet att den icke kan anses hava ovan sagda värde, skall det ankomma på Kungl. Maj:t att efter omständigheterna bestämma det lägre löneavdrag, som för dylik förmån skall äga rum. Förmånen av lyse innebär allenast rätt till en årlig maximiförbrukning av elektrisk ström intill högst 100 kw-timmar. Åtnjutes lyse skall vaktmästaren själv bekosta armatur och lampor. I övrigt skola ifråga om förmån av bostad m. m. i tillämpliga delar lända till efterrättelse bestämmelserna i § 3 av kungl. kungörelsen den 1 november 1918 angående avlöningsförbättring från och med år 1919 för vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare (Sv. F. S. 1918 n:r 836).

I händelse av bifall till vad jag sålunda föreslaget bör alltså det ordinarie anslaget till kammarkollegiet, nu utgörande ... kronor 128,000
höjas med... » 68,600
till » 196,600

Tillfällig arbetsförstärkning under år 1919.

I den senare av här ovan omförmälda skrivelser av den 10 juni 1918 har kammarkollegiet hemställt bland annat om viss ytterligare arbetsförstärkning utöver den, varom framställning gjorts till 1918 års riksdag och av denna medgivits.

Nämnda riksdag har, med bifall till ett av Kungl. Maj:t på framställning av kammarkollegiet framlagt förslag, på extra stat för år 1919 beviljat ett förslagsanslag, högst 74,700 kronor för bestridande av följande kostnader för tillfällig förstärkning av arbetskrafterna hos kollegiet under samma år, nämligen

arvode för en ledamot såsom ordförande å division...	kronor	500: —
ersättning till tre adjungerande ledamöter högst	»	15,000: —
arvode till en extra advokatfiskal	»	5,600: —
» » ett lantmäteribiträde	»	5,600: —
» » en extra arkivarie.....	»	5,000: —
» » fem extra notarier	»	19,500: —
» » två extra fiskaler	»	7,800: —
» » ett extra skrivbiträde i andra graden	»	1,550: —
» » tre extra dito i första graden	»	3,450: —
ersättning för semestervikariat, arvoden åt tillfälliga biträden samt renskrivningskostnad	»	10,700: —.

Kollegiet.

Kollegiet har nu anmält att, efter den erfarenhet kollegiet vunnit under tiden efter det ämbetsverket gjort framställning om förstärkning av arbetskrafterna för år 1919, den beviljade arbetförstärkningen ej vore fullt tillräcklig för behörigt fullgörande av kollegiets åligganden. Det hade nämligen visat sig att en grupp av de ärenden, som tillhörde kollegiets handläggning, uppnått en oförutsedd både omfattning och tyngd, varigenom kollegiet hotades med en hastigt stigande arbetsbalans, därest icke särskilda åtgärder vidtoges däremot. De ärenden, som härmed åsyftades, vore de, vilka uppkomme i anledning av jordregistrets uppläggande.

Av de extra befattningshavare, till vilkas anställande under år 1919 medel, på sätt nyss sagts, redan beviljats, äro extra arkivarien

och en extra amanuens, vilken sistnämnde skulle avlönas med anlåtande av det till semestervikariat, arvoden åt tillfälliga biträden m. m. beräknade beloppet, avsedda för utredningen och handläggningen av jordregisterärenden. Därjämte har kollegiet erhållit medgivande till anställande av två lantmäteribiträden, vilka emellertid avlönas från ett under andra huvudtiteln anvisat anslag. Nu har för jordregisterärendenas skyndsammare handläggning begärts anställande under år 1919 av jämväl en adjungerad ledamot och en extra notarie. I sammanhang härmed skulle emellertid extra amanuensen indragas, vilket komme att medföra en minskning i det för semestervikariat m. m. beräknade beloppet.

Framställningen om den nu ifrågavarande arbetsförstärkningen har motiverats på följande sätt.

De anordningar kollegiet vidtagit för handläggning av jordregisterärenden hade lämpats efter den beräkningen att, såsom det från början varit ställt i utsikt, jordregistrets upprättande skulle vara fullbordat med 1917 års utgång, samt att i följd härav tillströmningen till kollegiet av jordregisterärenden skulle under loppet av år 1917 väsentligt nedgå för att under år 1918 praktiskt taget upphöra. Det hade emellertid visat sig att tillströmningen av jordregisterärenden fortgått oförminskat under år 1917 och även under den gångna delen av år 1918 varit oväntat omfattande.

Denna fortsatta tillströmning av jordregisterärenden sammanhängde uppenbarligen därmed att, såsom närmare framginge av det vid statsverkspropositionen till 1918 års riksdag fogade statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden, punkt 38, arbetet med jordregistrets uppläggande ej medhunnits inom den ursprungligen beräknade tiden. Enligt samma protokoll kunde arbetet beräknas komma att fortgå såväl år 1919 som ett eller flera följande år, varför även för de närmaste åren ytterligare tillströmning av jordregisterärenden syntes vara att för kollegiet motse.

Rörande omfattningen av det tillskott i arbete, jordregisterärendena förväntats komma att tillföra kollegiet, hade plägat hänvisas därtill att lantmäteristyrelsen i ett tidigare skede beräknat dem till ett sammanlagt antal av »åtskilliga tusen». I det följande gjorde kollegiet ur ämbetsverkets diariier en sammanställning rörande antalet inkomna, avgjorda och balanserade ärenden av ifrågavarande slag. I avseende å de sålunda angivna siffrorna måste emellertid bemärkas att antalet självständiga jordregisterfrågor vore betydligt större än vad siffrorna angäve, i det att ett mycket stort antal ärenden vart för sig, ehuru räknat såsom ett enstaka mål, omfattade ett flertal olika fastigheter, ofta ett eller annat tiotal, stundom ett hundratal eller mer, ända upp till närmare 200; i följd varav siffrorna i själva verket bort betydligt förökas, för att icke säga mångdubblas. Det beräknade antalet till kollegiets handläggning förekommande jordregisterärenden hade följaktligen i hög grad överskridits.

Härtill komme att en stor del av dessa mål vore av synnerligen besvärlig beskaffenhet och stundom innehölle ganska komplicerade frågor, som krävde mer arbete och längre tid för sin lösning. Det vore till övervägande del sådana, som

förekomme bland de ännu oavgjorda ärendena. Detta senare förhållande, att de vidlyftigare och tyngre ärendena kommit att så att säga sjunka till botten, förklarades dels därav att de jordregisterärenden, vilka på grund av sin natur bort i första hand avgöras, även i allmänhet varit enklast, och dels därav att man med hänsyn till ärendenas brådskanie beskaffenhet sökt avgöra ett så stort *antal* dylika ärenden som möjligt och i följd därav företrädesvis utvalt sådana, som i avseende å utredning och handläggning varit mindre tidskrävande, något som också sammanhängt med att föredraganden å den rotel, till vilken jordregisterärendena hört, haft en betydande ordinarie arbetsmängd, som ej kunnat eftersättas.

Nyssberörda sammanställning ur diarierna rörande jordregisterärendena utvisar följande.

År	Ingående balans	Inkomna mål	Avgjorda mål	Utgående balans
1910	11	69	36	44
1911	44	85	79	50
1912	50	159	126	83
1913	83	290	137	236
1914	236	1,157	356	1,037
1915	1,037	1,645	625	2,057
1916	2,057	1,366	1,173	2,250
1917	2,250	1,365	1,021	2,594
1918 januari—maj	2,594	219	154	2,659
Summa	—	6,355	3,707	—

Då, har kollegiet yttrat i fortsättningen av sitt anförande, beträffande de nu balanserade ärendenas beskaffenhet gällde vad nyss ovan sagts om ärendenas omfattning och besvärlighet — av de balanserade ärendena rörde i allmänhet varje särskilt ärende i medeltal minst ett tiotal olika fastigheter — vore det, vid jämförelse med den hittills åstadkomna arbetsprodukten, uppenbart att det krävdes ett långvarigt och oavlatligt arbete, innan samtliga jordregisterärenden hunnit inom kollegiet handläggas.

Därest ej handläggningen av de återstående jordregisterärendena och de ärenden av samma slag, som även för någon tid framåt syntes vara att förvänta, skulle till förfång för fortgången av arbetet med jordregisterärendena draga oskäligt lång tid, vore det därför, efter vad kollegiet i betraktande av ovan angivna förhållanden funnit, ofrånkomligt att kollegiet erhöile någon arbetsförstärkning utöver den, som hittills begärts för år 1919.

I sådant avseende ansåge sig kollegiet hava behov av att till dess biträde ställdes ytterligare en adjungerad ledamot.

Förutom de skäl, som härvid talade i avseende å jordregisterärendenas egen beskaffenhet och deras betydande antal, talade med avgörande styrka även det förhållandet att den tillströmning, som i stegrat mått fortginge av de ordinarie ärendena, vore av den omfattning att ingen av föredragandena å kollegiets fyra

rotlar kunde utan att eftersätta sina göromål ägna sig åt jordregisterärendena och att ej heller den adjungerade ledamot, som kollegiet fått sig anvisad för balansens avarbetande, kunde anlitas för jordregisterärendenas handläggning, därest ej den uppkomna balansen, i vad den ej hänförde sig till jordregisterärenden, skulle komma att obehörigen stå tillbaka.

Såsom förut vore nämnt, funnes för jordregisterarbetet inom kollegiet anställd en amanuens. Av denne tjänsteman kunde dock ej krävas sex timmars daglig arbetstid å tjänsterummet. För att den nu ifrågasatta adjungerade ledamotens arbetskraft skulle kunna rätt utnyttjas, fordrades emellertid att han till sitt förfogande hade en tjänsteman med skyldighet att åt arbetet å tjänsterummet ägna fullt nyssnämnda tid. Amanuensen borde för den skull utbytas mot en extra notarie.

Ersättningen till samtliga nu ifrågavarande extra befattningshavare har kollegiet ansett böra beräknas efter hittills tillämpade grunder. Kollegiet har emellertid anmärkt att av de hittills för nu ifrågavarande ändamål anvisade beloppen årligen uppstått ej obetydliga besparingar därigenom att till adjungerade ledamöter förordnats ordinarie tjänstemän hos kollegiet, varigenom de till adjunkterna anvisade arvoden till största delen utgått med, i stället för beräknade 5,000 kronor till var, allenast det lägre beloppet 2,500 kronor, vartill då kommit fyllnadsbelopp till deras vikarier med 600 kronor för år. Vidare har kollegiet närmare redogjort för beräkningen av det begärda anslaget till semestervikariat, arvoden åt tillfälliga biträden samt renskrivningskostnad, vilken beräkning skett med iakttagande därav att ett amanuensarvode inbesparades.

Över framställningen i nu berörda del har icke infordrats yttrande av löneregleringskommittén. Däremot har denna kommitté uttalat sig över behovet av motsvarande arbetsförstärkning under år 1920 och därvid förmått sig finna för nämnda behov hava åberopats synnerligen starka skäl.

Kommittén.

Vad i denna fråga förekommit synes mig till fullo ådagalägga behovet av den av kammarkollegiet begärda ytterligare arbetsförstärkningen under år 1919, vilken arbetsförstärkning jag alltså för min del tillstyrker.

Riksdagens beslut i frågan torde emellertid ej kunna föreligga tidigare än att medgivandet till arbetsförstärkningen må kunna gå i tillämpning tidigast den 1 april. Med hänsyn härtill och då ifrågavarande extra befattningshavare torde böra komma i åtnjutande av samma lönevillkor som andra befattningshavare i motsvarande ställning, torde det för ändamålet erforderliga beloppet böra beräknas på följande sätt: 9 månaders arvode åt den adjungerade ledamoten efter högst 5,000

Departementschefen.

kronor för år räknat högst 3,750 kronor, 9 månaders arvode åt extra notarien efter 3,900 kronor för år 2,925 kronor, vikariatsarvode under semester för adjunkten 312 kronor 50 öre och för notarien 125 kronor eller tillhopa 437 kronor 50 öre samt renskrivningskostnad tre fjärdedelar av det belopp 462 kronor 50 öre, som kollegiet ansett vara för ändamålet nödigt, eller alltså 346 kronor 87 öre. Genom indragningen av amanuens-tjänsten skulle däremot göras en besparing av 9 månaders arvode åt en amanuens efter 1,500 kronor för år eller 1,125 kronor. Det erforderliga beloppet skulle alltså bliva, avrundat, 6,300 kronor, vilket bör av riksdagen äskas.

Där förordnandet såsom adjungerad ledamot uppdrages åt ordinarie tjänsteman lära åt hans vikarie böra få utgå ett månatligt arvode av 50 kronor utöver de med tjänsten förenade tjänstgöringspenningarna. För detta ändamål behöves dock intet tillägg till anslaget i fråga, enär tilläggsarvodet kan utgå av den besparing, som uppstår därav att adjunksarvodet till ordinarie tjänsteman utgår med allenast 2,500 kronor i stället för det i det begärda anslaget ingående beloppet 5,000 kronor.

Tillfällig arbetsförstärkning under år 1920.

Såsom förut anförts har kammarkollegiet i den senare av sina den 10 juni 1918 dagtecknade skrivelser hemställt om tillfällig förstärkning av arbetskrafterna hos ämbetsverket under år 1920, vilken hemställan alternativt avser det fall att kollegiets nuvarande organisation bibehålles och det fall att ämbetsverkets ifrågasatta omorganisation genomföres.

Då jag i det föregående tillstyrkt en omorganisation av kollegiets nuvarande ordinarie arbetskrafter och i samband därmed en stadigvarande förstärkning av dessa genom inrättandet av ett antal nya ordinarie befattningar, torde jag få inskränka mig till att i nu förevarande del av ämnet yttra mig allenast beträffande den tillfälliga arbetsförstärkning, som må anses under år 1920 erforderlig under förutsättning av bifall till vad jag i förberörda del tillstyrkt.

Kollegiet.

Kammarkollegiet har, efter anmärkande att även under år 1920 ett mycket stort antal ärenden av mera tillfällig natur komme att tillföras ämbetsverket, meddelat, att den tillfälliga arbetsförstärkning, varav kollegiet under år 1920 hade behov, därest kollegiet skulle kunna, utan att övriga ärenden tillbakasattes, inom behörig tid handlägga sagda

ärenden av mera tillfällig natur, vore lika omfattande som den kollegiet angivit såsom erforderlig för år 1919, med undantag för de befattningshavare, vilkas upptagande på ordinarie stat föreslagits, varförutom en nedsättning borde ske i det beräknade anslaget för renskrivningskostnad m. m.

Den förstärkning av arbetskrafterna, som, under förutsättning att ämbetsverkets omorganisation bleve i överensstämmelse med förslaget i skrivelsen den 6 oktober 1916 genomförd från 1920 års början, sålunda komme att enligt kollegiets framställning vara för år 1920 erforderlig för uppehållande av dess ämbetsverksamhet, ävensom de belopp, vilka behövde för ändamålet anvisas, framgå av efterföljande sammanställning:

arvode för en ledamot såsom ordförande å division	kronor	500
ersättning till fyra adjungerade ledamöter, högst	»	20,000
arvode till en extra arkivarie	»	5,000
» » sex extra notaries	»	23,400
» » tre extra skrivbiträden i första graden	»	3,450
ersättning för semestervikariat, arvoden åt tillfälliga biträden samt renskrivningskostnad	»	8,875

Summa högst kronor 61,225.

En häremot svarande arbetsförstärkning har för år 1919 beviljats av 1918 års lagtima riksdag, med undantag likväl för en av de adjungerade ledamöterna samt en extra notarie. Såsom av min här ovan nyss lämnade framställning framgår har kollegiet anhållit om anställande även för år 1919 av dessa sistnämnda två extra befattningshavare, vilken anhållan av mig tillstyrkts.

Till belysande av de behov, som gjorde sig gällande i avseende å nu ifrågavarande arbetsförstärkning, har kollegiet — efter en hänvisning till den utförliga utredning rörande arbetsförhållandena inom ämbetsverket, som förut lämnats — vidare anfört bland annat följande.

De prästlöneregleringsärenden, vilka syntes böra inom kollegiet vinna handläggning under år 1920, avsåge företrädesvis sådana pastorat, varest äldre löneregleringar upphörde att äga tillämpning år 1922. Antalet dylika pastorat vore 113. Löneregleringsärendena under år 1920 torde alltså få uppskattas till minst samma antal med tillägg av dels sådana löneregleringsärenden av 1921 års serie (till antalet 156), vilka icke syntes kunna medhinnas under år 1919, dels ärenden rörande löneregleringar för ett antal pastorat, för vilka ny lönereglering fastställts allenast interimisvis, och dels slutligen åtskilliga ärenden, som borde behandlas i sammanhang med löneregleringsärendena, såsom om ecklesiastika boställens försäljande, om anskaffande av prästgård m. m. För handläggningen av prästlöneregleringsärenden hade för ett vart av åren 1916—1919 avsetts två adjungerade ledamöter och två notaries. Inom de serier ärenden av berörda slag, som under

sistnämnda år förekommit eller skulle förekomma till behandling, hade antalet ärenden varit eller kunde antagas bliva något större än som beräknats för år 1920, i det att detsamma uppgått eller torde uppgå till omkring 156—222. Det skulle därför kunna ifrågasättas att för behandlingen av de under år 1920 förekommande ärenden av omförmälda slag det ovan angivna antalet befattningshavare icke skulle behöva för hela året tagas i anspråk. Då kollegiet emellertid även för år 1920 ansåge sig böra för ändamålet beräkna två adjungerade ledamöter och två notaries, berodde detta på att dels löneregleringsärendena allt hitintills icke kunnat fullständigt behandlas inom de av Kungl. Maj:t i de nämnda remisserna föreskrivna tiderna utan i viss mån en balans uppstått — vilket visade att den för ändamålet anvisade arbetskraften hittills snarare varit för knapp — dels de ifrågavarande befattningshavarna, därest de egentliga löneregleringsärendena sådant tilläte, kunde beredas full sysselsättning med den myckenhet andra, med de egentliga löneregleringsärendena sammanhängande ärenden, vilka nu betungade andra föredragande till förfång för de till rotlarna hörande ordinarie ärendena.

Antalet ärenden angående tiondefastställelser, som borde företagas under år 1920, uppskattade kollegiet till omkring 189, nämligen hälften av 1920 års serie, omfattande omkring 222 ärenden, och hälften av 1921 års serie, omfattande omkring 156 ärenden. För handläggningen av dessa ärenden beräknade kollegiet för år 1920 samma extra arbetskrafter som för närvarande, nämligen två extra notaries och två extra biträden.

För avarbetande av den i kollegiet uppkomna betydliga arbetsbalansen behövdes fortfarande en adjungerad ledamot och en extra notarie samt för utredning och handläggning av jordregisterärenden en adjungerad ledamot, en extra arkivarie, en extra notarie och ett extra biträde.

Anordningen med äldsta tjänstgörande ledamoten såsom ordförande å division inom ämbetsverket framstode likaledes såsom fortfarande oundgänglig.

Rörande det fortsatta behovet under år 1920 av lantmäteribiträden för utredning av jordregisterärenden ansåg kollegiet sig sakna anledning att i detta sammanhang yttra sig, då dylika biträden syntes, i den mån sådana visade sig erforderliga, böra såsom hittills avlönas från det särskilda anslaget till jordregisterarbetet.

Kommittén.

Löneregleringskommittén har ansett det av kollegiets redogörelse vara uppenbart att kollegiet, även för det fall att en omorganisation av kollegiets arbetskrafter ägde rum i enlighet med vad kommittén för sin del föreslagit, bleve under år 1920 i behov av den tillfälliga arbetsförstärkning, varom kollegiet i nu behandlade skrivelse av den 10 juni 1918 gjort framställning. Därvid har kommittén erinrat att flertalet av de angivna behoven, så vitt anginge vissa föregående år, blivit av Kungl. Maj:t och riksdagen prövade. Beträffande det angivna nya behovet — anställande av en adjungerad ledamot och, i stället för en amanuens, av en extra notarie — ansåg kommittén synnerligen starka skäl hava åberopats.

Mot de av kollegiet begärda beloppen till arvode för en ledamot såsom ordförande å division, ersättning till fyra adjungerade ledamöter samt arvoden till en extra arkivarie och sex extra notarier, vilka samtliga belopp beräknats efter hittills gällande grunder, har kommittén icke funnit anledning till erinran.

Vad som begärts för de tre extra skrivbiträden däremot borde, i nära överensstämmelse med de lönesatser för ordinarie dylika befattningshavare, kommittén föreslagit i sitt förut omförmälda betänkande den 11 november 1918, höjas till 1,550 kronor för var eller till sammanlagt 4,650 kronor.

Det belopp å 8,875 kronor, som av kollegiet beräknats för semester-vikariat, arvoden åt tillfälliga biträden samt renskrivningskostnad, ansåg kommittén böra, med någon förhöjning, i likhet med motsvarande ordinarie anslag delas i två anslag, därav ett att användas såsom tillägg till det till upptagande i ämbetsverkets nya stat föreslagna anslaget till vikariatsersättning, arvoden åt amanuenser och flitpenningar och ett att användas såsom tillägg till förslagsanslaget till renskrivnings- och tryckningskostnad. Det förra har kommittén beräknat till 4,100 kronor och det senare till 5,500 kronor eller tillhoppa till 9,600 kronor. Berörda förhöjning har vidtagits av följande skäl, nämligen att vikariatsersättningen under semester för kvinnliga biträden numera bör beräknas högre än enligt kollegiets förslag, att ersättningen åt ett från anslaget avlönat tillfälligt biträde å andra arkivkontoret torde böra, i nära överensstämmelse med förhöjningen i avlöningen för de kvinnliga ordinarie biträdena, ökas från 1,200 kronor till 1,500 kronor, samt att kostnaden för det på beting utförda renskrivningsarbetet stegrats under den tid, som förflutit sedan kollegiet avgav sitt yttrande.

Enligt kommitténs beräkning skulle alltså behövas på extra stat för år 1920 anvisas ett anslag av högst 63,150 kronor till bestridande av kostnaden för den för år 1920 nödvändiga tillfälliga arbetsförstärkningen.

Av vad i denna del av ärendet förekommit synes mig vara ådaga-lagt att kollegiet för uppehållande av arbetets ostörda gång under år 1920 icke kan undvara den förstärkning av sina arbetskrafter, varom nu är fråga. Då jag ej heller funnit någon erinran mot det av löne-regleringskommittén för ändamålet beräkuade beloppet, anser jag fram-ställning böra göras hos riksdagen om beloppets anvisande å extra stat för år 1920.

Departement-
schefen.

Ordnande av
vissa kam-
markollegiets
andra arkiv-
kontor till-
hörande hand-
lingar.

Departement-
schefen.

Beträffande slutligen frågan om beredande av anslag för fortsatt ordnande av vissa kammarkollegiets andra arkivkontor tillhörande handlingar, för vilken fråga utförligt redogjorts i det vid statsverkspropositionen till innevarande riksdag fogade statsrådsprotokollet över finansärenden, sid. 10—13, anförde jag, då denna fråga förberedelsevis anmälades inför Kungl. Maj:t, att frågan om anslag för utförande av omförmälda arbete borde ses i samband med frågan om kammarkollegiets omorganisation, vilken vore avsedd att träda i tillämpning med ingången av nästa år, samt att det vid sådant förhållande syntes vara riktigast att de båda frågorna upptoges till avgörande i ett sammanhang.

Då jag gjorde detta uttalande hade jag närmast i tankarna den i kollegiets omorganisationsförslag ingående frågan om uppförande på kollegiets stat av en arkivtekniskt utbildad tjänsteman för handhavandet av kollegiets arkiv. I händelse av bifall till förslaget i nämnda del syntes nämligen ordningsarbetet i fråga kunna bedrivas genom den för arkivvården avsedda arbetskraften.

Såsom närmare framgår av den av mig förut i dag lämnade redogörelsen för omorganisationsfrågan läser det emellertid numera få antagas, att spørgsmålet om beredande av bättre vård av kollegiets arkiv icke kan framläggas för innevarande riksdag, i det de sakkunniga, vilka fått sig anbefallt att biträda med beredande av frågan om ordnande av de under kollegiet lydande arkivens ställning inom det offentliga arkivväsendet jämte därmed sammanhängande förhållanden, ännu icke inkommit med det från dem infordrade yttrandet. Vid sådant förhållande och då, på sätt även framgår av det av ämbetsverkets chef avgivna, i nyssnämnda statsrådsprotokoll intagna yttrande, ordningsarbetet i fråga icke torde kunna medhinnas av de ordinarie eller extra ordinarie arbetskrafter, vilka, enligt vad jag i det föregående tillstyrkt, skulle stå till kollegiets förfogande under år 1920, anser jag mig nu böra understödja kollegiets begäran om anvisande av särskilt anslag för ordningsarbetets fortsatta bedrivande jämväl under år 1920. Rörande tidpunkten för detta anslags upphörande erinrar jag om vad ämbetsverkets chef i en uti årets statsverksproposition återgiven promemoria anfört härutinnan:

»Under förutsättning emellertid, att kollegii i dess underdåniga skrivelse den 6 oktober 1916 gjorda framställning om uppförande på kollegii stat av en arkivtekniskt utbildad tjänsteman för handhavande av vården av kollegii arkiv vinner beaktande, och att den ifrågasatta nya ordningen härför kan träda i kraft från och med år 1921, torde det särskilda anslaget för ifrågavarande ändamål kunna upphöra med 1920 års utgång.»

Efter vad jag angav i mitt nyss omförmälda yttrande, till vilket jag i övrigt torde få hänvisa, bör anslaget bestämmas till ett belopp av 1,950 kronor.

För belysande av de krav, som i händelse av bifall till de av mig i det föregående tillstyrkta förslagen rörande kammarkollegiets omorganisation och tillfällig förstärkning av arbetskrafterna därstädes m. m. ställas på riksdagen, ber jag slutligen att få lämna följande sammanställning av de nu för 1920 föreslagna samt av de för innevarande år beviljade eller beräknade anslagen:

*Jämförande
tablå.*

År 1919:

Kammarkollegiets nu gällande stat.....	kronor	128,000
Avlöningsförbättring för vaktmästare	»	2,000
Beviljat extra anslag för anställande av adjungerade ledamöter m. m., högst	»	74,700
Beviljat extra anslag för ordnande av vissa handlingar, högst.....	»	1,550
Summa högst kronor		206,250
Tillstyrkt ytterligare anslag, högst.....	»	6,300
Summa dels beviljade, dels tillstyrkt anslag, högst kronor		212,550.

År 1920:

Föreslagen stat	kronor	196,600
Föreslaget extra anslag för anställande av adjungerade ledamöter m. m., högst	»	63,150
Föreslaget anslag för ordnande av vissa arkivhandlingar, högst.....	»	1,950
Summa högst kronor		261,700.

För år 1920 skulle alltså ökningen, i jämförelse med år 1919, uppgå till 49,150 kronor.

Under återopande av vad jag sålunda anført får jag hemställa att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1:o) ej mindre

dels godkänna det av mig förordade förslaget till avlöningsstat för kammarkollegiet, att tillämpas från och med år 1920, ävensom de av

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 1 saml. 141 häft. (Nr 164.) 10

Departementsochens hemställen.

mig angivna villkor och bestämmelser för åtnjutande av de i samma stat upptagna löneförmåner,

dels ock medgiva, att de tjänstemän i första lönegraden, vilka icke befordras till högre grad från tiden för den nya statens ikraftträdande och ej heller varda inom sin grad uppförda å den nya staten, skola med fortsatt tjänstgöringsskyldighet bibehållas vid dem enligt hittills gällande stat tillkommande avlöningsförmåner och upptagas å blivande övergångsstat, ävensom förklara, att under övergångstiden motsvarande antal sekreterarebefattningar skola hållas vakanta samt att, intill dess de övertaliga tjänstemännen varda upptagna å övergångsstat, av de inbesparade sekreterareavlöningsarna må användas erforderligt belopp till avlönande av de övertaliga tjänstemännen i första graden,

än även till upprätthållande av kammarkollegiets verksamhet under år 1920 bevilja å *ordinarie stat* ett anslag av 196,600 kronor, varav 3,000 kronor skola uppföras såsom förslagsanslag;

2:o) för anställande hos kammarkollegiet under tiden från och med den 1 april 1919 till samma års slut av en adjungerad ledamot och en extra notarie m. m. å *tilläggsstat* för år 1919 anvisa ett förslagsanslag, högst 6,300 kronor;

3:o) för beredande under år 1920 av arvode för en ledamot såsom ordförande å division i kammarkollegiet samt för anställande hos kollegiet för år 1920 av fyra adjungerade ledamöter, en extra arkivarie, sex extra notarier och tre extra skrivbiträden i första graden ävensom för ersättande av övriga av bemälda befattningshavares anställande föranledda kostnader på *extra stat* för år 1920 bevilja ett förslagsanslag, högst 63,150 kronor; samt

4:o) för ordnande av vissa till kammarkollegiets andra arkivkontor hörande handlingar på *extra stat* för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst 1,950 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilagan litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Herbert Wallin.